

NGHIÊN CỨU XÃ HỘI HỌC DÂN TỘC VỀ ÁP BẾN CHÙA XÃ PHƯỚC HUNG

Tiến sỹ PHAN LẠC TUYẾN

A P Bến Chùa thuộc xã Phước Hưng huyện Trà Cú tỉnh Cửu Long.

Xã này gồm ba ấp: Bến Chùa, Đầu Giồng, Ô Rung và hai hợp tác xã: 3/2 và 30/4. Xã Phước Hưng là một xã dân gốc Khome cư trú từ lâu đời, tập trung nhất tại ấp Bến Chùa. Ở những ấp khác cũng có dân Khome nhưng ở với mức thưa thớt. Trước khi đi sâu vào đặc tả ấp Bến Chùa, một vài nét chính về xã được nêu ra để có đủ dữ kiện so sánh vị trí của ấp Bến Chùa đối với toàn xã.

Phước Hưng có diện tích tự nhiên là 2.355 ha, đất canh tác là 2.005 ha, 2/3 là đất trồng một vụ lúa mùa. Dân số gồm 2.024 hộ với 12.120 nhân khẩu, 2.727 lao động chính. Xã nằm trên tuyến lộ và con sông nhỏ, thuận tiện cho việc đi lại và buôn bán. Nhìn chung Phước Hưng có địa điểm thuận lợi cho cả việc buôn bán nhỏ và nghề thương hồ, buôn bán bằng ghe xuống, bằng đường xe đò đi các nơi. Ngoài người Việt, Khome còn có một số gốc người Hoa ở tập trung tại vùng chợ và phố. Họ vốn đến cư trú từ lâu, thường là các họ: Bành, Lý, Huỳnh, Trâm, Đỗ, Quảng. Cũng có ít hộ gốc Hoa lai Khome như họ Trâm và Tăng ở phân tán trong các ấp.

Ấp Bến Chùa là một trong ba ấp của xã Phước Hưng nằm sát ngay ven lộ lớn. Nhân dân cư trú trên vùng đất trồng, cao và khô.

Diện tích tự nhiên của ấp Bến Chùa hiện nay là 343 ha trong đó diện tích trồng lúa là 257 ha, thủy lợi là 8 ha, đất vườn tạp là 4,8 ha (trồng tre gai và me, keo, ổi,...)

Dân số trong ấp là 309 hộ trong đó có 57 hộ người Việt. Số khẩu là 1459 trong đó có 779 nữ và 680 nam. Số lao động chính là 536 người, phụ nữ là 217 và 706 ăn theo.

Trong số người Khome thì số đông người xếp theo thứ tự là họ *Kim*, *Thạch Sơn*, *Kiên*. Có một số ít hộ lai Hoa những gốc Khome mang họ *Trâm* (Trâm Tô...) và họ *Tăng* (hộ Tăng Sarên)...

Trong số 100 hộ làm biểu mẫu điều tra xã hội học chúng tôi thấy có 49 hộ có từ 1 đến 2 con, 37 hộ có từ 2 đến 5 con và 12 hộ có trên 5 con và 2 hộ không có con. Số hộ cư trú lâu đời có 90% và số hộ mới tới sau 1954 là 10%. Như vậy số hộ đông con vẫn còn nhiều.

Mật độ dân số ở ấp Bến Chùa tính ra là cao, nếu tính chung cả diện tích tự nhiên là khoảng 500 người 1km² còn nếu tính theo thổ cư (nhà ở và vườn) là 10.000 người 1km²

Vùng cư trú của người Khome ở trên đất giồng cao, đất sét pha cát, khô cằn. Rất ít nhà có vườn, thường nhà nọ ở khít nhà kia có khi chung quanh một sân nhỏ độ vài chục mét vuông có ba hoặc bốn nhà châu vào nhau hoặc có khi ở khít vách nhau. Do đó cây cối không có và người Khome rất ít trồng cây ăn trái, thường chỉ có vài cây me keo mọc gần như hoang ở cạnh nhà. Gần đây chính quyền mới phát động

phong trào trồng dừa và điều. Một số nhà có vườn tạp, trước đây chỉ trồng tre gai, ổi, hoặc để hoang. Tuy đã được chính quyền phát động trồng dừa và điều nhưng còn một số ít hộ vì mê tín nên không dám chặt các cây to mọc hoang sợ ở cây đó có ông tà hoặc ma quỷ ở.

Trong số các hộ nông dân có một số vừa làm ruộng vừa làm các nghề thủ công như đan rổ rá (dân ở đây thường phải mua rổ rá, đồ đan từ Trà Cú mang lên) gồm 9 hộ, thợ mộc 5 hộ (đóng xuống, bàn ghế thường dùng), thợ sửa xe hnn đa, xe đạp 2 hộ, thợ may 2, thợ hút tóc 1. Số thu nhập của những hộ này thường cao hơn những hộ sống đơn thuần bằng nông nghiệp. Nếu chỉ tính tiền làm mướn đơn giản trong lao động mỗi ngày một người được trả từ 400 đồng trở lên với cơm hai bữa (giá biểu tháng 6/1987).

Áp Bến Chùa, do vị trí ở gần lộ, gần chợ và sông rạch nên cũng có những hoạt động buôn bán hoặc thủ công nhỏ mà cơ bản là kinh tế gia đình, có gia đình lấy buôn bán, thủ công nghiệp là chính mà làm ruộng và chăn nuôi là phụ. Nhưng ngược lại cũng có những gia đình lấy nông nghiệp chăn nuôi là chính, buôn bán nhỏ hoặc thủ công là phụ. Cái đó còn phụ thuộc vào sức lao động chính, tay nghề và số vốn sẵn có hoặc một sự trợ giúp nào đó từ ngoại vi tới.

Trong ấp có khoảng 50 nhà gạch lợp ngói hoặc tôn, chiếm 40, số nhà này thường có trước ngày 30/4/1975. Xe đạp tính bình quân mỗi hộ 1 chiếc, xuống thì 10 hộ 1 chiếc. Trong ấp có 4 chiếc honda, radiô 100 cái, cát sét 3 chiếc, không hộ nào có ti vi.

Cả ấp thường có 1 hộ thiếu ăn quanh năm, hộ trung nông khá chiếm 10%, hộ đủ ăn khoảng 60% và thiếu trong 3 tháng là 30% .

Thường gia đình nào cũng có nuôi gà, vịt và heo, nhưng ở đây bà con Khome nuôi heo thả rông không có chuồng (giống như lối nuôi heo của đồng bào Chăm hoặc Thượng ở Tây Nguyên). Do đó có nhiều nhược điểm như: Không lấy được phân chuồng, heo phá vườn nên không trồng được thêm rau, bầu bí, heo thường vô trong nhà nằm dưới gầm giường nên rất thiếu vệ sinh, ảnh hưởng đến sức khỏe. Ở đây có khoảng 20% số hộ nuôi trâu.

Để có thể hình dung được cụ thể cuộc sống trong gia đình một nông dân Khome ở ấp Bến Chùa vào loại trung nông, chúng tôi lấy điển hình *gia đình ông Trâm Tô*, tập đoàn trưởng tập đoàn 2

Gia đình ông Trâm Tô có 4 lao động chính (vợ, chồng, con gái, con rể) và 1 con nhỏ, 1 cháu nhỏ. Chủ hộ 45 tuổi, trình độ văn hóa cấp 1.

Ông Trâm Tô có nhà lá, vách gỗ trên đất thổ cư là 500m². Số công được cấp là 16 công rưỡi.

Mỗi năm làm 6 công lúa 2 vụ thân nông và 10 công rưỡi lúa sớm Tâm buộc và B 40.

1. 6 công lúa thân nông 2 vụ:

2. 10 công rưỡi lúa Tâm Puộc và B40

Thâu 30 gạ x 6: 180 gạ

Thâu: 126 gạ

cả năm thâu là: 306 gạ

306 gạ x 20kg: 6.120kg

3. Chi phí “khu vực nhà nước”

a) Thuê nông nghiệp

: 614 kg thóc

b) Urê 232kg

: 698 kg thóc

c) Phân lân 60kg	: 90 kg thóc
d) Trừ sâu:	
- Basodine 15kg	: 165 kg thóc
- Méthipration 3 chai	: 60 kg thóc
đ) Công cấy	: 495 kg thóc
e) Công bừa	: <u>80 kg thóc</u>
Tổng cộng	: 2.202 kg thóc

4. Những chi phí khác

a) Quỹ tập đoàn	: 66 kg thóc
b) Tiền thuê gặt (phụ thêm với người nhà cùng làm)	: 330 kg thóc
c) Thuê xuồng kéo lúa	: 20 kg thóc
d) Công suất	: 100 kg thóc
đ) Thóc giống sớm	: 60 kg thóc
e) Thóc giống thân nông	: 120 kg thóc
g) Ét xăng	: 120 kg thóc
h) Công tát nước	: 120 kg thóc
i) Công kéo lúa	: <u>30 kg thóc</u>
	966 kg thóc
Tổng cộng cả “khu vực nhà nước và các chi phí khác:	3.168 kg thóc

5. Số thóc còn lại trong cả năm:

- Thâu	: 6.120 kg thóc
- Chi	: 3.168 kg thóc
- Còn lại	: 2.952 kg thóc

6. Số thóc này bán đi với giá quy định chung là 50 đồng một kg (tháng 6/1987) quy thành tiền là: $2.952 \times 50đ = 147.600$ đồng. Chia cho 12 tháng là mỗi tháng có: 12.300 đồng.

7. Một ngày gia đình ông Trầm Tô (6 người) ăn 2kg, 5000 gạo giá tiền là 200 đồng) tiền thức ăn mắm muối tối thiểu là 200 đồng. Một tháng là $409đ \times 30$ ngày: 12.000 đồng.

8. Chi phí 1 tháng:

a) Tiền gạo, thức ăn mắm muối (gạo 80đ/1kg)	= 12.000 đồng
b) Trà thuốc tiếp khách	1.500 đồng
c) Hiếu hỷ cưới hỏi ma chay...	375 đồng
d) Thuốc trị bệnh	1.000 đồng
e) Linh tinh	500 đồng
g) Ăn tết	<u>1.000 đồng</u>
Một tháng chi tiêu	19.375 đồng

9. Một tháng thu bằng thóc có giá trị bằng tiền 12.300đ. *Như vậy bị hụt: 7.075 đồng*

10. Số hụt này gia đình ông Trầm Tô đã bù đắp bằng những lợi nhuận sau đây coi như kinh tế gia đình: nuôi heo, gà, vịt, tát đìa, con gái bán hàng quà buổi sáng, con

rẻ đi làm mướn... Gia đình ông Trầm Tô không trồng trọt thêm và cũng không nuôi trâu bò.

Chúng tôi muốn nêu thêm một trường hợp khác mà ở đây kinh tế gia đình đóng một vai trò quan trọng cộng thêm với sự khéo làm ăn của một giáo viên ăn lương nhà nước nhưng có khả năng và kỹ thuật lao động thêm với biết làm ăn.

Ông Sơn Ngọc Dương 35 tuổi, có vợ 4 con, học lớp đệ lục cũ (lớp 7 bây giờ), vào chùa tu từ năm 17 tuổi. Sau giải phóng dạy học, lấy vợ, học bổ túc văn hóa tập trung, hết cấp hai. Giỏi chữ Khơ me, có trình độ và chịu khó làm.

Gia đình gồm 1 lao động chính, 1 lao động phụ, 1 ăn theo (vợ, em gái 12 tuổi, 4 con từ 10 tới 3 tuổi). Ông Dương lãnh 13 công ruộng, có 2 công vườn trồng được 10 cây dứa, 200 cây điều, có rạch nuôi 200 cá tra, nuôi heo, 3 trâu (2 con đẻ cày) gà đẻ 10 con, có 30 gà con, vịt 10 con.

Thu và chi của gia đình ông Dương khái quát như sau :

1 và 2. *13 công ruộng thân nông 2 vụ và 1 lúa mùa (trong cả năm) 255 gia*

3. và 4. *Chi phí “Khu vực nhà nước” và các khoản chi canh tác 2.700kg*

5. Số thóc còn lại trong cả năm:

6. Số thóc này bán đi với giá quy định chung là 50đ/1kg (tháng 6/87) quy thành tiền là: 2.400kg x 50đ = 120.000 chia cho 12 tháng mỗi tháng có 10.000 đồng.

7. Mỗi ngày gia đình ông Dương ăn 4kg gạo giá tiền là 4kg x 80đ = 320đ, một tháng hết: 9.600đ

8. Chi phí hàng tháng :

- Gạo : 9.600 đ

- Thuốc chữa bệnh lật vật : 500 đ

- Thức ăn mắm muối : 3.200 đ

- Dầu thắp đèn : 500 đ

- Tiền cưới hỏi hiếu hỷ ma chay : 500 đ

- Tiền sửa nhà : 500 đ

Cộng : 14.800 đồng

9. Một tháng thu lúa có giá trị bằng tiền là: 10.000đ. Như vậy bị hụt: 4.800đ

10. Số tiền kiếm được do bán heo, hột vịt, hột gà, cá trong cả năm là 88.800đ, bình quân một tháng kể cả lương dạy học; 7.400đ

11. Như vậy còn dư mỗi tháng là: 2.600đ

Nếu thu trong vòng 3 năm nữa lợi nhuận của 10 cây dứa, 200 cây điều và sức trâu cày mướn, gia đình ông Dương sẽ có thu hoạch gấp từ 2 tới 3 lần số thu bằng thóc.

Qua nghiên cứu cơ cấu thu chi các nông hộ, chúng tôi thấy:

- Nếu trông vào ruộng để lúa thì không đủ sống và chi phí các khoản đã chiếm từ 50% tới 60% (không tính công của gia đình).

- Độc canh cây lúa sẽ làm nông dân ngày càng nghèo đi.

- Kinh tế gia đình là một vấn đề rất quan trọng. Cần phát huy triệt để khả năng, trí tuệ, hoàn cảnh của mỗi thành viên trong gia đình và sử dụng sinh thái hợp lý để phát triển kinh tế gia đình.

- Kiến thức trí tuệ và trình độ văn hóa rất cần cho nông dân để phát triển kinh tế gia đình.

Vấn đề giãn dân ở ấp Bến Chùa.

Do mật độ dân số ngày càng tăng, cấp ủy và chính quyền đã có kế hoạch giãn dân ra vùng ấp mới ven kênh 13, đào từ năm 1985. Cho đến nay đã có 53 hộ ra vùng ấp mới này và sẽ còn đưa dân ra nữa.

Theo sự quan sát và nghiên cứu tại chỗ chúng tôi thấy có khoảng 1/3 số hộ chưa tích cực xây dựng kinh tế gia đình, thậm chí còn có hiện tượng đem bán cây, phân, đồ dùng nhà nước cấp phát để lấy tiền ăn nhậu sau đó đi làm mướn để sống. Rất may số này không đông.

Người Khome ở ấp Bến Chùa theo đạo Phật Tiểu thừa (vihayama) cùng dòng với đạo Phật ở Campuchia. Có hai ngôi chùa, một là chùa *Walt Sleang Mean Chey* (ngôi chùa có cây mã tiền) ngôi chùa này có từ lâu đời và thuộc phái Mohanikay. Chùa thứ hai là chùa *Walt K đasore* (chùa ở giữa ruộng) và mới tạo dựng 80 năm nay. Hiện nay mỗi chùa được xác định như một hộ, được cấp ruộng và đóng góp nghĩa vụ như những nông hộ khác. Riêng phần tự do tín ngưỡng vẫn được tôn trọng theo đúng hiến pháp và luật pháp của nhà nước. Số thanh niên đi vào chùa tu không đông đảo như trước giải phóng. Số sai di (chú tiểu) là 12, số tỳ khưu (sư) là 13 kể cả vị lục cả. Khi vào tu (thường là tuổi 15) người đi tu kàn cam kết với chính quyền địa phương là đến tuổi phải chấp hành nghĩa vụ quân sự như mọi công dân sau khi xong nếu muốn trở lại chùa tu cũng được. Nhưng hầu hết sau khi đi nghĩa vụ quân sự về những sa di và tỳ khâu đều hoàn tục, lấy vợ và tham gia công tác địa phương.

Những người dân Khome trong ấp đều là xưng là “con sãi” và vẫn bảo lưu một nền tín ngưỡng đậm nét với Phật giáo, vì họ tin rằng ngôi chùa tượng trưng không những cho tôn giáo, tín ngưỡng mà còn là điển hình cho nền văn hóa truyền thống của dân tộc Khome từ kiến trúc, điêu khắc đến học vấn (dân trong ấp tới chùa học chữ Khome và các vị sãi cả thường là người giỏi chữ nghĩa, kinh sách, biết rành việc xây dựng, nghệ thuật tạo tượng và vẽ tranh Phật...).

Người dân Khome tham dự tất cả những ngày lễ chính của đạo Phật và những ngày hội dân tộc tại chùa, như hát dù kê, múa lâm vông... Đến ngày hội hoặc Tết truyền thống họ đều ăn mặc quần áo đẹp và mang lễ vật lên chùa. Cũng ở chùa với kiến trúc lộng lẫy, đầy màu sắc rực rỡ với tượng Phật huyền bí và uy nghi, với khuôn viên rộng rãi có cây to, bóng mát, hoa cỏ rực rỡ, trai gái đã hò hẹn nhau tới đó để gặp nhau, để trao đổi tâm tình và tiến tới tình yêu. Một điều cần chú ý là chính tại chùa các cô gái trẻ sẽ tìm ý trung nhân ở các vị sa di và tỳ khâu đang tu, vì nếu các cô lọt

vào “mắt xanh” của các thầy chùa thì sau hết nghĩa vụ với Phật, họ sẽ trở về lấy vợ. Các cô gái tha hồ có dịp lên chùa để phục vụ đắc lực các vị sư để “chiếm lĩnh vị trí trong trái tim” các vị sư. Người con gái Khome thích lấy chồng là những người đã xong việc tu ở các chùa, càng tu lâu thì “tuổi đạo” càng được quý trọng và có uy tín. Họ lấy ngôi chùa chính làm trung tâm sinh hoạt xã hội và tượng trưng cho ập của mình.

Những này lễ chính của người Khome trong ập là:

1. Chôi Chnam- ?hmei (vô năm mới) hoặc gọi là lễ chịu tuổi, thường được coi như Tết Nguyên Đán của người Việt. Tết thường kéo dài trong 3 ngày: ngày 12, 13 và 14 tháng 4 dương lịch. Trong dịp này họ cúng tổ tiên và đến để nhờ các cụ bô lão trong họ tắm cho để tạ những tội lỗi. Trong dịp này trai gái thường tổ chức hát đối đáp nhau gọi là *Avai*, và múa *Lâm thôn*, và tổ chức các buổi hát *dù kê* giống như hát cải lương của người Việt. Trong dịp này ập, sóc của bà con Khome suốt ngày đêm vang dội tiếng trống náo nức lòng người.

2. Lễ Son Dêunta hay lễ cúng ông bà bắt đầu từ ngày 29 tháng âm lịch và kéo dài trong 3 ngày. Họ tin rằng đến ngày 20 bố mẹ, ông bà đã chết thì linh hồn về thăm con cháu nên họ làm cơm cúng long trọng. Ngày 30 gia chủ đón sư về nhà cúng. Và ngày thứ là 1/9 âm lịch, họ lên chùa cúng và lấy dầu dừa thoa lên cặp sừng của trâu hay bò họ nuôi và coi đó là sự sám hám với trâu bò vì trong năm họ đã đánh hoặc quất máng chúng. Lễ này còn kéo dài thêm vài ngày dành để bè bạn thân thăm viếng và vui chơi với nhau.

3. Lễ Ok Ombok lễ cúng mặt trăng, tổ chức vào ngày rằm tháng 10 âm lịch và bắt đầu vào lúc 21 giờ và thường được gọi là lễ lạy trăng (Sâm oas Presh Khê) còn Ok Ombok có nghĩa là “ăn cơm dẹp lầy tay thầy vào miệng”. Thường trong dịp này có thả đèn lồng và múa hát, biểu diễn văn nghệ, cuộc vui chấm dứt vào lúc trăng lặn.

4. Lễ Chotsima là lễ tổ chức khánh thành một ngôi chùa mới, lễ này chỉ là một trường hợp đặc biệt. Trong lễ này con cháu thường cúng báo hiếu cha mẹ.

Hiện nay ở ập Bến Chùa bà con người Khome đã tinh giảm nhiều và ngày càng gần gũi trong sinh hoạt với người Việt, nên những ngày lễ này cũng chỉ còn tổ chức một cách giản dị và thường có sự tham dự cùng vui chơi của người Việt.

Ngoài những lễ Tết cổ truyền và theo đạo Phật người Khome còn bảo lưu có mức độ những tín ngưỡng dân gian tiền tôn giáo như việc thờ cúng ông Tà (Neak Ta), gần giống như tục thờ cúng Thần cây đa, ông Đổng ở người Việt hoặc đồng bào Tây Nguyên. Trước đây ta còn thấy bà con thờ Neak Ta Đam Pô (thần cây đa)... Rồi họ cũng tổ chức để Neak Ta nhập vào người để lên đồng bóng.

Cũng như phong tục người Việt, người Khome còn tục cúng nhà mới do pháp sư (Acha) chủ trì. Người Khome còn tin ở bùa, phép, thư cúng, ngải và tin có ma quỷ v.v...

Gần đây qua quá trình chung sống với bà con người Việt những mê tín dị đoan đã mất dần, nhất là trong số thanh niên, đôi khi chỉ còn những người già cả còn mê tín.

Tục cưới xin, ma chay (thiêu người chết) cũng đã tinh giảm trong ập Bến Chùa trong suốt 12 năm sau giải phóng chỉ còn hai gia đình tổ chức đám cưới và đám ma theo truyền thống xưa.

Về y phục, người Khơ me ngày càng hòa nhập với người Việt nhất là các cô gái ở ấp Bến Chùa mặc hoàn toàn giống phụ nữ Việt, quần áo bà ba hoặc quần áo sơ mi chứ không còn mặc sà rông nữa.

Một điều rõ ràng là xu thế hòa nhập, nhất là về văn hoá vật chất và xã hội giữa người Khơ me và người Việt ngày càng rõ rệt và có khả năng nhanh chóng hơn so với văn hóa tinh thần.

Vấn đề giáo dục ở ấp Bến Chùa sau giải phóng đã được chú ý và đã có một số việc tốt được thực hiện.

Trước giải phóng, ấp có 2 phòng học gồm 4 lớp 1 và 120 học sinh, sau năm 1975 do có 4 phòng học với số học sinh từ lớp 1 tới lớp 5 là 222 em.

Khó khăn nhất hiện nay là vấn đề đời sống của giáo viên ấp Bến Chùa vì thầy cô giáo đều phải sinh sống bằng đủ mọi hình thức lao động. Các giáo viên hầu như không được đọc sách báo, trừ sách chuyên môn dạy học, không được nâng cao về mặt trình độ văn hóa. Ở xã có 1 thư viện nhưng khi chúng tôi tới khảo sát thì đã đóng cửa hàng 4, 5 tháng nên không ai có thể mượn sách được. Ở xã lâu lâu mới có 1 lần đội phim hoặc văn nghệ về phục vụ. Cả xã Phước Hưng cũng không có được 1 sạp bán sách báo. Đài truyền thanh hầu như không hoạt động. Ở ấp Bến Chùa nói riêng và xã Phước Hưng nói chung vấn đề nâng cao trình độ học vấn và văn hóa cho nhân dân đang là một trong những vấn đề cần được đặc biệt quan tâm.

Ta thử hỏi ở một ấp xa xôi như ấp Bến Chùa, người Khơ me sống tập trung như vậy mà số không biết chữ chiếm quá nửa, phương tiện thông tin đại chúng lại hầu như trắng, họp hành thì ít chịu đi, như vậy làm sao đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước và những yếu tố cơ bản về xây dựng xã hội mới, con người mới xã hội chủ nghĩa có thể xâm nhập vào được. Dù ăn mặc y phục và nếp sống ngày càng chan hòa và bà con người Việt, nhưng rõ ràng sự chan hòa về cơ cấu nhân bản mới chưa được bao nhiêu, tư duy chưa được đổi mới tâm hồn và nếp sống chắc chắn còn bị những hủ tục mê tín dị đoan hoặc những tàn dư của nền văn hóa cũ, chủ nghĩa thực dân kiểu mới và những luận điệu phản động phá hoại tác động vào không ít. Đó cũng là một vấn đề khiến chúng ta cần suy nghĩ.

ĐỘI NGŨ CỜ-IG NHÂN C~ C NIIÀ l\ááy, Xí ~GHIỆP Cô~lg NG~I-P VÀ NHỮNG VẤN Đ~ XÃ HỘI ĐAN~ ĐẤT RA c noA TH~CB

~l~ là'n lron v.li trò giai ('áp !iê?! phonr' tron~ sự n~hiệp xâ" clt.Tn~ (~ãt nướ~ gi~i cấp tôn~ llhân
nllát. định phải được pilal liuy r.t'l ti~m náll. của m:nll. trướ(. hết là lron~ ~h~ má~ ~i ngliệp.

Nhlrr~ ~ huy~ t~ tính tích cực của đòi n~ũ (ô'lg n~iân đã đl~rợ l~h(-' i tllác đẽq đầu ? ('ần phai làm
~ti dé ~11::;P họ ph.i' huy h~l t?ên l.ã.~σ đ~ Nilùll~ câ:l il(ii n~y dặt ra thật sự n~.h~ m túc. Qu.' (á~
~l'ộc điều tr.l xã hội tảo:: ở lltò~ so n~l.l máy. xl tlè.lliệp tại Hà Nội, c:lúng tôi nlu~n có ~c.rí st'ơ lilll
lli ~U Vả lý ~l(ái Vả.l đề t'èa ~

1. Một vài hiện trạng.. đállg quan lã~n.

Trước het, ~húnt) tn; tìm lli Ll tí~ái đ~ ct~l cò;lg nl~a ~lôi với nh~ má). xi nghi~ap Ý kiên củ.'
cl~ng lthân về l~uyệu ~oll~v bức tllict hiệ:l llày ('ù'l llo ~b() thấy mól quan lâm của công nhân clll
ycll huy~ng ra b~ . llgoài :lllá l'lá~ , xi nghi~p. Clli có l~ĩ/ c~l'j tr~ lời củ~ công nhân licn ~luan đél.
n'r~i má~ xi n~liệp ~ t.,ing :!hi dừng lại ở múơ độ đòi hỏi có việc lầul (.c có lư"rlg đủ so'lg.

Tạt cá~ cuộc họp phân xu(!'ng và t(đội sản xuất, n~t dượ~ t~lm thời tách r/ khổ nh~l~g m~i q(lan
tâm khác bên llgo,li rihâ m:í~ ...i n~hic~ llg'rr~i (:òng l:h:i/l tỏ ra có trá(ll nhiệm. Ho đã đón~ ~óp
nhiều ý kiến t)ò lcll v~ kê hclã~ll s~n ~tlát, ~ tổ chức và bổ tri l(:) động hợp lí. vc công bánl roil~ơ
!)rlân pllối tit~ll ~lt~ởng... S~j.~a ~óng n~lân l~i tỏ ra thờ ~ với các vấn đề quan lron', l~h~ ?thur: củnơ
c'.) kc hoạ~l l.o d(.)llg (l-,8%); nâng c'lo clllat lượng sãrl ph~tm (lo.3~

Đặc biệt chl có 3.tl/ tôn~l l)tl~a qu~tn tâm đen tinh llinh bảo ~ệ lài sán củã nhà mãy, xi l'ghiệp.
điề'j llày tll~í phù hợp với hiện tượli~ Sl.,l / (ôn~ nhân cho r~ng việc ăn ('áp t~i s~n t~ lthà rn~l\ . xi
nghiệp là do hoàn cảnh thiêu thôn của gi,l đình. Tin~i hình trên cllo thấy. ý thức lãtn chủ của người
cô~lg nhân ở nhã mãy. xi nghiệp đã k~lông dlợc phát huy.

Tìm h;~u về tinh tích cực ('hính trị - xa hội ~úa công nhân. chúng tôi thấy phãn lớn họ thực sự tll(; ơ
dr~i với eá(: lloạt động công đơ~n. (.oàn thalih niên. phụ nữ v.v..' Công tác pllát tri~n l)állg t:ii llilã
máy, ~i nghiệp chtra !ót. Tỉ lệ công nhân là Đảng viên cõrl thấp.

rl) Trong bai chủ ~véu sử dụng số li(.u điều tra ~ã hội học tni các Tthã mãy: *Cao su Sao uàng*. Xđ
pl?ở~g, *Công cụ 5ô 1* năm 1988 v~ m~ số quan sát, phúng vấn chusêll sâu ở những nhà mãy. xf
nghi~p khác.

68 .----- _ - _ . -- . \ít. HOA TII~CH ~ôllg n!~ll l~i~l !ri': rất il (!J:là !â.il (là 'l (~' ~ăi) đê lười ~r thon. nước và tlit~ giỏi. Chỉ có 37,1/ ~lin~ ,l~lul)ra l'.vi là nó ~t~n ~ ~ .l~l~ l .ky. 31.:)/ công nhân cá lành không đọc báo báo gì jl~ă~ ló đọc cung rất inh chế Jleu như t~nil cò tờ báo lọt ~ ~ l' ~ 11o

Nhiều công nhân thực sư kiêng eo hứ,là thú t~o~lg lao đ~n~ họ làm việc uế oai trong một nhịp độ bu buộc. SỐ chít nhân vượt đì~lil ll~ú'c rất ít. N~ươ~ là, số công nhan làm ra nhăm. sản phần không ~l(!t chú lượng vốn còn cao. lim hiểu về.ngll~ nhan của các tai lên do dò.là. chúng 'ôi thể h~Tn 8n/ các trường hợp là do ~hò'lt tuân thủ các qu'7 trính về quy tr~llll sản xuất. lây lui:~ nlá~ xí nghiệp có những quy định rất nghiêm về việc đảm bảo giờ cũng cao đom-? ~onc điều đó vốn chưa ngăn cản được tình trạng còn nhi~u công nhân n, chỉ viết khô:l.(' lý do.

ý thức f.hầu đầu nàng cao trình đố ăn h)l chỉ công nhin chưa cao. Số cônì~ nhân hiện Qan~ theo học các lớp bổ túc ~7ălj học và ki huỷ ('~n (háp. I~ièn Tla~ đĩn cón lòi 28~v trên ti lý số công nhào thức triệu ir:l có trình dự cấp 11. 'l~rollg khi đó sa công nhân có trình đồ tr(l~lg học về đư? học lự~ tiếp sản xuất chỉ ló ~8o/.

Thái dò của còll~t llh~n đối vớ. \i~ hức lúp n~lárn n.lò cao trình dò ch'l~ ăn luận và tay nghề cũng còn nhiều hạn (thê. bị ba phần công nh~ll kil~l.σ hờ (ra lượ có sách kỹ thuật nào nêu như cuộc thi trăn.(7 'l)~c từ xi l. !.t?(in ót ~l:~ ~ ,g t ~ về ilo~ lấp (ùa công nhân thực chất là tể nhún t;l: (!~ tro'l). ~ ti.i ~là".. bà~ ~ !lúr ~hòl~l x!lât ~hat từ nhu câu thực sự mong m(ó:l ~ó tr{l.ll :lụ ~ĩrn!~ ~rí t~l~t .av llgl,ê vâli~lil (ll(III~ 'è lý thuyết. Tham khảo báo cát) l~l~σ l:t~t c~l) .~ (i.(fl t'lr) \à l~i rltl'õ'l~ ('ùtlo nh~in ở :n ~t xi nghiệp, chúng tôi thấ~ 'r~i~g rn~ l(.7p bo t'i~ l~ '!'.lât (.?i() ('òilt nháll c() ~l ~l~ nhân tham ~ia thi chỉ có l-l n ;ur~i l~ .l.'ll:~ '.trl~ ' ~ă~ b~ln?. L~an báo ~áo đtl ill~âll ~ét việc vận động cò;ig nhân ~ lại ilôa !â) r~t l~ 'i() ~ià'l, xí ngi'ir"p t~ã c~ rất li~iicu biền pháp đê ouín lý song hieu ~uả dem lại (i)lra đư~c ià bao.

Chln~i n'lũn~ điều kt ~è~ t" ~lil~l nào :. ' ti 'hl~h ~ai s~o clii có một bộ r)h.tn ?'llô c)n~ llhân có dt ~iã~ các sán~ ki~ll và (ip dũilg ll~ũll~ tiell ~ộ kỹ thuật tron~ sáll ..uấ' Tron~ năm ql~l. ~á ('òn~ ~lll:l ~6 .',ár ~ ki~n ~ái tiến l~ỹ thtl~lt là 13,()/, sáng kiê!l trong "ièc h(p l~ lit;~ sâ:l ~át là 7,l~ s~a~ ~ièn ~t~n~ ~êe tilt ki(jm n~it~rên vật liệu là 7,(),9 ' Đálg cllú ý !~ ?l" _tt)l' r~ ~t' ~í" _ :.~n ";?i ì~ip lrun. v~ l~ ~li lăl) lại ở cá~ lổ trường sản xuất v~ n~t ~ô~ ll~ .i ~ . ' ~ ~ (~ (). ~ 2 - uâ~ ~ l ~vl:)~a l~ĩ ...'. :i)l) ~ê ,n ~l~ ~i~ đli t"?n~r c(n~ nbân đượ~ khuo sat? Nhữn(σ h~ll c'~é tl..:i ~ 1 t~t (~l i~ (~li l'áp cư,lg !tlân tl~r'- biệt? v~li trò lĩtl sũ (ù~ minh.

N~ur~i c~g ntl~l'.'~ ~ ~rj ~ tll~ p!l:ì~ il~ly (iur~ ý !l.ứ~ chính trị cao củ:l mi:'h k!li sự tiiiêil th()vl ~ \Jt cll~ !."(~r~ c~t !l'.) V:l~r~ dũi s~rl~ hàn(.T n~ (iây rẫy llhữn~ l(l âu v~ bữa ăn. về ~oi ở, ~ ~c"ác l~tl:~ câ:l gi~ (iin:i. vc họ. hànll' ~ia con cái... T~m tiê l~io ll.ười công n~lân (~ !/l~ ~ ~n i') v~i lã'l~i m~ xí n~ đư~c trong khi nilà máy. ~i nahiệp tr~ luro. l. l c(i. [tlíin.l (."() llô l~ ~ ti n ('h~ llú ~ống tro.l~ mlròi nơ~ (lll,lil v/ ~ây mà nhữn~ li~tr~i '~rl~ n~a ,~u plr~t b~n~ cácil nà~ ha~ ~ch i~lác l~i'n tllêm ở nhà nhâm hù đ~ap ~àr) ?lilùlit tili~l t(t.tl :tó. ~hi n~,uò:l t~lu nhập cllính của 'n~lr(i cjn~ nhân đến từ bên nrvdà: ~lllà má ..: xí n~ ~ thi !át ~èll ('ái xã llòi bèll ngoài ~llia lòi ctl~n họ hơn. Sự gãn bó củ.l l(.) đ~i với ll!..à 'ná~ xí n~hiệp~ l~tt ~éu phải lóng lèo đi Tại cá~ ll!l'à rn:iv. .Á ;lg r~êi) t~ươ'.' :liêu ~r:'. .náy m()/: vá tral~ !hitt bị l~ thuật. ~â' lạc hậu. l)!: b'i p~là.l má] đư~ lấp ~lt lù ?.llt~l';~ năm ~l~

~n n~ (tã lro nèn ọc ạc/1

Đội Dgù ' ' ~ ~l~ già (lôi. H~n nĩr~ ~f) lll:i~ d~u ll: ~ tl.(~ k~ ~ht.,l' ~j.l ~ !'''. ..~l ~l ~ (' ~ v~ l(hả nản~ l~m ";ê~ .à rãl h.ll (i.é. 'l,i ?l~l \uról~ ~i:l ~ác ?l t l:~:~', ~ !~ : t.~.~ l~lò~σ ít nhữn(. cò máy đồ ~rì nãrn ('lli~n c~t~ ll~t~iii)i?'.. l?'', ' ' ~ r; ' ~ ~lur~ ~ ì cilún ~ (lu~ cũ k~ thuặc hồng !lò~ th:éu ll'lu tũli~ tll "" t ..~ { .. : ~ ~l..J~ ~ ì :llt)t ví ~lu liê~ b.èu. Là một nhà in:t: ntl~l ll~j~l t''ã~ ~ ' ~ n ~ tãl'.~ ~.t.l ~t~ ~jz: ~ll~c dt!oc Irung Quóc lập dlt lừ liãln l~ 'icn lr' ~ \ !.t~ ~ (~ì hl~l'. ~i' d~ ~n~a tà~l ~g tllũ công. T~ollg ~lli ~l}). điề~l i('a ~ c(/ ~il(~l~ r..--'~ - ~ ~ . 'i (~l l'(?~:.. l:l:t/l llhl. ~ná~ ~hún~ tòi tl'l~r.h~l : n ~ ;li~l~l ? ~ d'):~ì ~ .l:.. ~ ! . ' . ~ ~ .. l: ~ '~ ~il', cn ~iò:l (:lo chiếrn tới ~ll,7/!, tr~n ~r~:~' số .l~j~l~ì ~ ??(y~ i~i" :. 'lli(l~ ~lr : , ~ ~ .., sô ~ù:~ ãl~t) dlr(":' hỏi trả lời l~án~ họ t:h)n~ được sir ~u!l~ ~i(;l.t l~ht (~l (i~ /i~ ~ t.t(' . ~i" ('il~l~ l~ ,~t trollg n!llũllg n~ll~ cn n!...n i~lli~l n~tr~i Lôn~t~ ~l~tll ìi?~ l \:~i !:~ !;t:~" :. ' ~ii ~i~ ~lq~ tãp nHn(r C~O k;en tht(r' vâ ta~ ll~hê. ~tltr~ (ru~ll l'r.li~ l;σ.' ~ ~u ~l~ (~i i;li((?l l t.:n l.h~irg li{)at (~ô' ~l's'l~ n(~ tìlll iòia ~ ~ s~m(, l~ ~ tr~li..) :. '?~:~ (').':~ [l:~'."ll. ~ ~ !' 'iì~ (iì ò ~ st.r iití'i~g lhu tlollhơ la(j ~l~ll~ ~à l~l ' tló i~o dõll~ d(~ ~i !.) ~ .li ('òn ~l ,ti ll~l sl~ Cưng bl.'c ~ãn~ lth('c. ')

Một đi~m nữa kí;ien r.~l~i ('r~ll~ llh~i l~ôiil.(t l.ãllh~ s::y lre:l., iạo đonc' là điềll l~ện "ệ silih t'ôll~ .l~hlêp (~n ~lra lol. Cò!jt. n!l'~l ll~iãi ,àm ~ic~ ú{)tlg mòt ln~i tiúrn~ licng òn qu:l lỏn, l~ò~g l~i n~t ;~al ~ ~i"~ ll~i. ilir.êl ~ò ~llr~ ('.lo. l)t(' biếtl là l~i nhà niáy Cao sll S..o ~rà!lt~ và~ llũ~ h~ klli Ct',!!l~ l)t ~l. kl~ôi~a il nllũ;l'. n~ày ~òllg nhàn phải làm việc trol?g ~l~l i~iètl nhi(" (i~ qjã i{~j~ C(; những tl~i. khi ll~i ('huyệu với ~òng nhàn, chúng t'i) p~ái li": t(lcll L{li :n~ ll'.lle ílur~ ~ rt'll. l hi đó tisi cá~ ~r~trl~ bị chóng nt)na, cllôno òll. tl.ó/r~ ('ô~ h~i do i.óa càđt '((i c~) có tá~ đ~l.đl l.ì b~o. 'Tãp llè lãnh đạo các nhà má~ đã ~uan iãm ~ài :hi.~ll ~liêu ~i~ ; ~i) ~jilt ~t;o 'òj~ lli:àn íllũll~ liiêu quả thự~ tê vẫn cón r~il h:in (:h~

~ông nhàn đ~ người r~lt tilyc ~c hời h~i;, .(i. ?(~t. l~o ~tl ' l;ê~ li:m~ n~à" ~õi hi~n trạng của lao đò:lh' của sinh hoạt và ~la li~th hi~h x~t li(i)i. Sự t~ng ~ã?lg, ngu~ên tãc pbãn pãlloi tleo lao đ~ll~ là illũll~ dít~u trl:Ct thl!':. ll~lãt ~p(i ~i lr~i Cò:lq rmãll òiòi phải đ~rợc thtlc sự tòn trộ~l~ trong ll~i má~r. ~ tr(~ t ("lg llh:in l~èll ca n!liêu về chế độ- tiêũ lu~llg, ti~l tuõn~, qu~ íl (i) là lnột ~l:~'. èn. ~t~l bàu tllãn sự k.!ell tllũrõllg i"i thường đẽn quá muõll mãn. Sự dài ?l~ô vc ~ ~lt và đõll~ ~ièll ~tl lĩn~ tllãn khõllg kip thời sẽ là~n biãm s~lt ll~l!Ll Lĩnh llãng s~ly [r').l~ ll/) đõ'lq (.l' (c.'ní. nt~n. l~ron~ kbi rló, tllũ~llg lhirõllg ('ón~ \ièc n"ã~ ~hl được .ià !a~ ~i ll~ q:l:n t~m đẽn vàu nllũng t]jip cuó: nãm. ill~ll nũa tllli tl~ãn.ò) nh~n ,itli ('á(i~ !):.l'i i~n :;~l ((.n eh;(rn một li lẹ quá ~ao đã t~o nèl~ ll.ãt t~l lý cli~ rã:l~ lhtln!l q;ã t..() ~ò(',.. ~f) ~ll~ lihàn làm r:l. phải' (hia sẽ quá ió?l cl~o ll!it~n,.. ngu~i ~lló~l. trự~ li(~ s~n xtiãt. _

Có n(n 'rá(h n~ 'i cò~ ll~lãn ~è ý t.ức c;i/1!l !r'ã ?sét'l kllònr<' l~ll l~inll dạ~ chưa ihyc sự tin ~t~T'l~ ào {in~ tlã~il li~l ('ư~ i~ á !)ãl:g ~á;lt l~o ('iía)!o? l~hông ít nhũllg nơi ngu~i ('òl' liil:l' l ~hra ~h~lc s;r ~it'q' tll~m (i~ \à() ~it' ~o~ii òng ('D lípil ('llãt quản lý của llilã má~ .li ll~li~ p. liq cllra lllltc ~l' ~trự." i) ~ l~tj ' l~icn củ:i l;li/lh ~è ~ièc xày dt~ll~ l~ 'l.lạ(h s~il .luãl. \:c ~á~l dè rl(!~tt ~ t' ~n i~j ldllll {t~l atlà i~lá~ ~i llghiệp và các il{làtl ~uõn~ ~c ('he (tò tlào t:i(j '(t'bt'l (tt~t' g t'l~ n~át \.l'. (õn~ n~lãn chỉ bàn !ãn bên ngoài c~õn i.õp ~ ~ác v('l' ti~ llq qll~l' l' tâln t'i~tr ~l~uđ ptlál ilu~ lriệt (lè Quyèn dân chii (~ mĩtlh i.'oiil~l i') t n.bi. .Nói qlla:~ ~llil iili..u mát {ll~ của (án bộ lãlll (_lào s~t công ljhàli cũ.l~ đã iãm ("lo llò. s.) cl)rlr nilãn . ~ ~r~ l~l r.ú.(l a~lòi l~nh đạo đã dũdg bên n~oài gi~i

éáp còng nhin t.là đi~u l~ii~ll ~á~ l.ottt t~l~ ~a đơn ~

70 ' ~t 11~ 1'11~cH Thời gian qua cá(' n,à m~ xí ngbi('p d'ã ~ó l:lil~ll ~o g.t'l~ đ:tn~ kè tr('ng siê~ nâng cao tr.nh d~ sinh l~ ~ ~ãh hó~l củ~ ~n~i n'l'â,r. t ~n~ n::l?: d~ ~ ~lltt~ ('uọc một s~ buồi cho c/l)]. nhán ~e:l p.;itn. ~hlr ~lib :iúc v~ll ?l('!!è. t!i (tấu l~ l: ~ ('.i) l:o'i đã xâ~ dựng được n~n~ đt)i ~ãn l?nii(:lc)ì 'P dư nt~l 1 lư':() LO~I giải c',a ~l.~nl. !)lô. C(; những nơi d~ lỏ (:l.úr~lượ(: ('h~ còl~ nhàn tli n'. ' i n:lil. Nl.t~ll~ nili~l clltlli~ l.'i còll()) lá(' l:l~ ~úa nhiềll n::ã má~ ~ nghi(p ~all chur~l đượ~ lanil ú~lo quall tâm mội các!l thỏá dá'lg.. i?il lại l:llurli nõ l't'lt~ của ('á~ n~l(i m(i~ ~i i?.t h;~p ~o:lg !ill)?l vưc llà~ (llúi!.. lóit thấy lãnh đ~o mớì dù'll~ l.i ~ nliùng hr~it '/ộni. ì~ l]oi. l~t' ~ , ('i~lng !a khô:~g thê trá~h ('ô . nhân i!l~ σ ~oì ~nh lư),ll vãn h(ja lro"σ l~hi l'hùll~ đi~u kiệ;l ~ãh h~a tói thieu của ('òtlg nhân ?iong'doìi sólig llàn.a n~à~ clll~a được giải qu~t. l)ó l., lillll trạng mắt 'ãh hóa nghi~m trọn~ (y m:"i lư~n~ làm viê~ c~ln~ nlku nlt)i tru'(a'ng sil~l ho(!t củ~ ~ côn~ nllân. Tilih trant Clilat ('il)i ~è :)?là ờ. S~r lâ~ l(:)i ỏ lổi di. str mrl ~ê sillh ~ n(Ti ~ng t ộng... Vi'l:l còn ~ ~l~ hlè~l ~u~rll~ pliò l'i~n.

Ti?lh tr~ng trell tây ở l'lột s~ do~ ~l ~oì llòil nhìr!lh~ ' Jur(y ã'lil ~l.) ,?ó S(rl:l Xá(ôi/th lại nhiên vụ củ.' Tnin~ ó151 ~oì il!à.l ltlá~ ~i ri~iir~p lil:l trlr(~ l~ét là trd~ll n'iem ôoì với haii t~áp cô:l;l rl;lâ;l.

3. (< Đòi đll(l Với thử thách, lảm ~ đ~ vư~l q~ ~ ~ (l)

Sức nặg thực tê c:i~t cầu ~oì n:')-f ila!~ đê :lã?l 1 l'n n~t~ rlr.'(~i !~nh đ'lt~ rluá?l ~ eác nhj má~ xí ll~liệp.

Sự viê~ sẽ kn~i(' i ãn vlê'l như l~ ?l đ~o n~l~ m~y ~i n~ :li~p llhân rđ nuòll gổi~ ~úc mRnh c~a mi:l lrli~c llét ll~m 'l'o~ ~úc ll:l!nh clta ~i:ii cấp t'ông nil..n. ~ nâlu vâv ~l/ái cll~l ~ li~c (ll,l k:it~rl tl~ ~ qu~tl noì ~ll~ kllãn ~hinh la l~m thê nào khơi động được tiêill nj~ ('ua giai cấp?

Với tinh th~l,l 'rr_ n dâ' . vi(r xây dựng hơ vá ~há~ tri~ll tập lè còllg nhân (~n được: quan tâln lờ mọl ll~luo'll~ lh~n: ~ãll d~ lra lư~n~ tlil~l ~áng. ~llen thtròllg kịp thời bảálg đái llgộ sát chât. gi~m bót c~lo c~n~ llhân lỏj lt) lãn~ về về sinh ll(jat gi'l dinh và nguyêi sọng ~ iêl)g lư... Tấi ('ã nũ!lg điều này khting th~ được coi như sự b~n (vn cila Đản~ è~hủ nước và cú:l nhà máy xl nghiệp mà p~lái được coi Dhlr điềll klên đall liên của s~m xuất. ~à llrưc đưa vào tronn ~è h~ch củ,l từn~ đ(tn Vj. chl Có oìi định về đời ~ôn~ vậi chât. n~u~i cônrl llhân m~i có ~lũ nhữtlb (iêll kiền tói ~hiều đê thê hiện ~a l,hát hlly bản chât gâai ('áp t~lla llo trong mọi hoạt đòng.

(:li hén ~y l~ tl~l ~à nân~ ~tp tay nghê ~úa côn(-, nhân 'à một ~ng tác ('ó l~lln qu8rl trọng đặ(: hiệt. ~u~oì ('ôl~ l.h,ill p,lúi đư~ rèll ll~èn t~l~ llghê, phải xúc tiế~ với nh~l;σ điều k'èll kỹ tll~ llôll ll.).l tl~i rói ~à 'ar dó ~l }lll~ sâng kiển. ~lở hội thi t. ll~hls l~ mội hiệi ~lá~ ~i~h cự~ đ~ pilát hu~ tài n.lng và lrlith độ kỹ lhuậi' c~a công nháll, ?lilurilg biệi p"~P nã~ ('h l:l đ!.t~c một so nơi qu:in làl~l dúll. mứ(' . 'lè~ cl. eôn~ nhân di học tập thêm về kỹ thuslt rl~l;èu khi đã đlrợ~ ('oi n'lur nl~t~n~ việ(' lãng phl. Nállg ~n trình độ ch{, ~èn nlô~l ct~l ' ('ôn. nhân đònt th~i v/ji việc ('ài ttèll kỹ tlluậi củ' ll~ m,ã'r. lt ~lgtlièr) khòllg ctli trư~ ticp l~m lãng :?ã~lg su~t l:lo độn-. nã còn tạo ra (ièm hứng thú i'lu động của cô:l~ nilàn. ~m bc họ v('i nt.hè n~hiè~ t'úa lnil~h. ~uan lrong hơ~ nũa là ?.tlũl.g điều ~n ~ãh với sall (è iliên ~lại hó~ giai c~lp còllg rtháll, náll~ (l) Đê m~c đjợ~ bà~l~l~ ~n nêu ln lrun~ tllál~ l và 8 nân l9s9 nll~m thu ll:l:~ ý kitn êac gl~x' đóo về v~l dè củn~ có va phát trl~n eác nh~ máy. xí ngnlê~

còll-t n~lliep.

i)ôl nga.'. '71 giai cấp công nhân lên ngang tầm và sứ r'lt~rlh lịch sử c'j' '!o' rung t~uớc làm chủ kẻ
thuật, người cl nó nhân cũng tu/1~ như ~l(i) mới sự suy nhái Của .mà). ~ll~i môi sinh hoạt cá nhân,
đòi mới sách ứng xử tron-, quan lê ~ ..tri.

Đè làm tròn "ai trở giai (áp tiên phản-, trang sù nghiệp ~â~ dtrn~r dết rlrở~ ~l~ tính tiên phong về
chính trị của đội ngũ công nhân phải lựt mìn trước hết ty nhà máy xí nghiệp. Mở rộng dân chủ trong xí
n,(.hiệp không chỉ có lác dung trn(~ mà lể phát hu' khả năng của công nhon trong quản lý sát xuất mà
cùn nâu.. (.{l ý nứt ('hintl trị của giai lớp tiên phong. đề đáp ứng được đòi hỏi của chi nhó(' . ~ và ~
đám độ tò chức đ8n~ có sự kết hợp chặt chẽ với công đoàn dè công đo n làm lể nhiệm vụ la trường
họ(' quản lý ~utl giai cấp công nhân, không ngừng nâng lao ~ t~ứ~ c~línil in và trình độ quản lý của
họ.

Với đời sống vật chất được ổn định. với hứng thú tre như lao động s:in t.lý với ý thức sề sứ mệnh
chính trị của mình, giai cấp công nhân phải được không n~ừlg dâng cao về trình độ văn hóa.

Vì lợi ích trực tiếp của nhà máy, xí nghiệp cũng như vị lợi ích lâu dài của đất ~ậước không thể ué(.
thời gian và tiền của đề cho công nhân được học tập. Câu lậ bộ. thư viện, phòng chiếu phim và diễn
kịch. sân thể thao phải trở thành những điều kiện cần thiết do thỏa mãn nhu cầu văn hủ.. l~lâ~t một cao
~ùs công nhất.

Với điều kiện trên. nhà máy xí nghiệp ~lô~ chi cán xuất ra những sản phẩm vật chất theo kê hoạch
hàng bảnh Của mình mà còn từ trong ~i~li cấp công nhân. tạo ra những con người trêu biểu cho dân tộc
và thời đại.

ĐI-N ĐÀN X~ Hộ~ ijoc ~ ~ VÀN. Hó'a V~à NẶNG L r ~o~n~

L'T.~ ~ l~ đ~ nằll~ !;r~ t~ nl~ lror~ nht~ng tl,á~h liô l'Tn ~úa nhàrl loql l~áo ~ú(t~i ii í:i ~lp ltiit
lti~ lc ll(iy dư(7c nê~ ra ~lll' ~l ở phợm ui ttill/l llr~ng và ~ í 1, /)!, ll: :rl'g i. .{"l ~t d~ ~l linh ~lắll
llên uórt tdn/ lllé ud v~ll húd ~ũl:9 r~t du~l' ~al~ l~lll.

7'r~ ~j .') d~t) ~h~ r~ Irim v:~c l~ 7'rlmq t~m Ba (lláll (Cen/re Tri~n- ll~ll. l (j ~ át.!) l(1
L~l~i~l L~ \ellll'c, BT. ./b.i:(i ~89~t(~ slr l'i~r lrlr~ll~ V/(n .~ ~ l')(i l~ ~ ll 'l)/l:l l. ~l ll~ . ~ ll~i l'iet
.Sam dô c~ đip lrr'" d~i l'ól c.:c ~ll.(/ ~l la l~r' i~ ~ l~ll (lề lít~j

7'l'ea d~ n~ ~l Gt~i~ 5~ ~i("m dộc Trlllllg tâm Ba rh~u. ~l~ll ~ hội h(lc ~l ~ ~it l) ll d~ ((~ arl i'n~t
và Náng l't~n~ ~ hằtl~ hóii!l }lói ll"eo lnỏll cúũ t.. \.E~r O n/1tim l'111 ~ ~ n/1t. "i~ li kicl~ n~ũnr! ~y
ll(l/i clta cá~ l'hà ph(/ trá(/l ~h~a l~ và cl!í/1/1 lr/ v~ r'!lut/êl~ ~l(/ cli(' (~c klloa h~ ll! í~l l'(~l ó
Vl~t ~ anl.

răn clr l~ào pi?!éll ll lrn~ ~u ý ~l~ll íã t],u nl~n dư~c dè (iũl eho U~ I~SCO th~n(j qii(l ~iám doc
Tra:." l(im Ba (h~u. ~p clli Xã }l'li họ(lrđ,l lr~n.q g~òl thi~u ý ill~i~ rn~t st) ll!~ allán tý l~hoa họ~
chilth lri l~ả clllly~ll 'ta ~ác ~l~ llợc nh~n l)lìn uè (Vai lr~ ~li'l cá~ ~al(i lri ll dn hóu trong ả~r llill/l
tllfin/1 n/1lũng !háld~ dô ~ oól nhfr~ ~u~n nđng luc7ng chf) s(r pllál lr~n' ở ~iệt Sam.

Giáo sư - Tiên sĩ Vũ ĐINH Cự.

~ plló Vi~n lrlrợng Vi~n Khoa lloç Vl~l Nam

~iell trlr(jrlj ~i~ll Công rglì~ Quốc yia.

Nặg ltrun~v lâ '(ll tổ qt: '~l r~ìrlll Cửa rrợi qtlá trìnll !)h~t t~iễn kinh tế-xã hội. Cilíth ~ sácil p!lát
triéll llă:iơ ltrợ:lg k!lòn~ cl;ĩ dự:t \à~ llguô~l tái ngu)rên. tiê:l vóll. ~ôllt. nghệ. thị trườm~ ~v.. ~lià c~
.licn ql~ln tnc tiep ~úi coll llgtrời và lruyên th~ng ~ăn hóá. Một chírt h s~ch năn.. lu(.l~ ~lii có llit
ll~t'ill c(lng l~lli nó thực sự vl coll ngllời. l~hồ?lr lám t~n tll'-r~ng nllũtl~ t;'l~ ~cR l'iòllg ~ ã;l !lóa gây
ra bởi sự phá hoại si:lll thái. G~m đây, trê.l các ~lltrong tị~n tr!l~ll u'ô lg đại chúllg toàn thể gửi,
ngư~ri la liêd tục nt.ầ~ nhờ cá~ sự k;cn: llul.l a~it ở B.ic ~u, đóll~ cừl ~át cả các nhà máy điề!l nguyên
t~ o 'l'hụy Đ~n và~ nằill ~l~lo, l~i họ~l klltill~ khiếp 'rclleenòbun ở Ltên ~ tai họ~ầ gây ra Dờ~ các
Công trình thủy điện ~lun~ lờ ở lưu ~ực ~ôn~ơ Amadôll. loái ll' t~òl tiế~ (iêu giới hạn củ:l sự phát
l~icn...

Nư(tc ta. btrở~ s(io giai do~l;l i)~á triéll llloĩ. có điềll l(iè~l tiep thu các b;ii họ~ k~nh ngliệm của
(ác nước klláe ~lề iua chọn cho mình nól chíh sách phát triển lláll~

văn ta." ít lượng đúng đắn. Dưới ~ây, xin nêu lên một số vấn đề có liên quan với văn hóa, mà chúng ta cần phải đề cập, khi xây dựng một minh sách năng lực cho chiến lược phát triển kinh tế-xã hội của đất nước.

1 nguồn năng lượng tái tạo và xã hội cổ truyền Việt Nam là Xã hội có truyền Việt Nam, bằng những công nghệ độc đáo đã khai thác các nguồn năng lượng tái tạo để thỏa mãn nhu cầu đời sống và xây dựng nên văn hóa dân tộc.

Ngày xưa. J mặt trời là một nguồn năng lượng quan trọng trong nghề nông, nghề đánh cá, nghề làm muối v.v... Sản phẩm là một bộ phận không thể thiếu được của kiến trúc nhà ở : nó viết đúng, làm nơi sinh hoạt đồng thời là địa điểm sản xuất thực phẩm, (ví dụ thóc, gạo v.v...). Người ở đơn... bằng sàn gỗ lát sàn bằng loại gạch [lát Trảng có màu tro trộn với hồ so hấp thụ nhiệt cao. Loại hình như khá độc đáo là công nghệ (xếp gạch ~ tức là sau khi xây, dùng đèn xem lên thành các chông cao để phơi nắng cho thật khô. trước khi (đổ bê tông ~ tức là tát nước vào để bừa. phần lớn (các nghề thủ công (hạch, gấm, dệt, nhuộm v.v...) đều sử dụng năng lượng mặt trời làm nguồn năng lượng quan trọng. Trong các biên như làm nộm, làm tương, làm bánh v.v... năng lượng mặt trời cũng rất quan trọng.

Củi gỗ, thui gỗ, các phế thải nông nghiệp v.v... là nguồn nhiên liệu cho sinh hoạt và (sản xuất trong các ngành nghề thủ công. Dạng nhiên liệu sinh học này chiếm một tỷ trọng đáng kể trong con mắt của xã hội có truyền.

Thủy năng, năng lượng gió được dùng chủ yếu trong giao thông đường thủy duyên hải (thả bè v.v...). Một số vùng miền núi dùng các thác và suối để có cơ sở năng lượng các dụng cụ đơn giản gọi là cối xay.

Động lực sức kéo để làm đất là do các đại gia súc : trâu, bò, ngựa, trong đó trâu là chủ yếu. con trâu là đầu cơ nghiệp (vì trâu rất thích hợp và quyết định đối với nghề trồng lúa nước). Có nói trong một nghìn năm trước, người phương Bắc không mang lại một loại động lực (lĩnh cho kỹ thuật canh tác lúa nước. có hiệu quả và năng suất cao hơn con trâu.

Ông hợp các nét đặc trưng của sự sử dụng các nguồn năng lượng tái tạo nói riêng và củi nên văn hóa mà công nghệ của xã hội có truyền Việt Nam nói chung, chúng ta thấy nổi lên các yếu tố sau :

1 Con người rất tôn trọng nếu (lợi) phải là sùm bài tự nhiên, nói theo ngôn ngữ thời nay là tôn trọng sinh thái. (lợi cách này (đài có Thọ Công. công có Hà Bá)), nghĩa là không phải con người muốn làm gì đối với tự nhiên cũng được. khi hãy tôi e hử!o. sẽ có thể bị trừng phạt. Đào một cái ao hay là gicng có thể chạm ~ Long mạch ~ thì lại lợ. l khôn lường. Dáng sau lớp v~ m~ tin đt), (có chứa đựng một triết lý dân gian ~lan ~ên thâm vậy ! (lợi tại trời một thiên nhiên nhiệt đới thường ~u) ~ên bị đe dọa bởi bão lụt. con người ~t Nam ~ xã hội (lợi ~ru~cn các đình một thái độ có thái độ ~lalth ~lthi ~ man. màu sắc cầu xin đối với tự nhiên :

Lạy trời mưa xuống,

L(5~ nước tôi t.ô/1g.

Lấy ruộng ~ơ tôi cà~

~ vũ lu II có ~ ấy trầy bát (:em.

Lấy râm ri u !! hệ pê

T-on~ơ văn học tru~êll klr~tu dần giới cũng như các huyền thoại (~ ta không thầy các bác Đại thánh đời non áp biến hoặc cụm tu~êll chinh với t~ừi trá(. công trình to lớn duy nhân làm thấy đ~i địa mạo(cả vùng sông lớn là hệ thống đê đại bà cũng nhĩ được xây đắp dần và thận trọng. sau lại đã tin tưởng hàng trời chấp nhận sự kiến Sơn Tinh !hắng Thủ Tinh.

CÓ mè nói rằng một đạo lý ~ónq hải kia lai từ l:lũ~n. bảo ~ sinh thái, dù ở mức dò còn ((ngân lưon đã sớm hình thành \~ bên vuốt trong hệ thống giá trị của xã hội cò truyền việt sấm.

~ Nếp sống cần liệm lá một lít ti chườm của đạo đức troll~ .~ hội lo truyền ~iêt Nam. phái dò ~ dùng -vùi ~ bị lên án mà bầy vào đó phải là ((đũ lg-đũllg lại). Kllt~nc' . có đò ,lùng nào bị \là bỏ nếu nó còn ló tu sửa 'chữa hcác dùng vào một việc khác.

Thải độ tiết thãm tiêu dùng này thụt chim là tiết kiệm năng llron~ mà kết quả cuối cùng của nó là bảo vệ sinh thái.

Đáng suy nghĩ về đầu này. khi cá(. xã hội liêu thụ ngày nay đang là thủ phạm của sự phá hoại sinh thái. . ~

~ Iron~ xã hội llônơ nghiệp truyền thon ~7lét Nam t. ~ll cơ sở công nghệ (:áy lúa nước làm cốt lõi đã tinh tấllil mòn hệ t'lôn~ công nghệ ~llôl(g pll~ :hải.

l)án~ chú ~ là. di nâng cao năng suất mía cần phải t,liu-' Phàn đạm (ngoài phân chuồng/. do chân nuối). Ở dt)n~ lúa Việt Nam đã dullr~ bèo hoa dân là một loại thực vật có khả năng tổ định đạm tư l~lòng khí. Đi thực sự lá một loại ljiláll đạm có từ rất lâu đời ở nước ta. Bèo hoi dậu có thì nói là một l(jai xi n~hicp sửa .l[~l ph(ìl~ dr~lm khoáy pll~ thấ và dùng n~ig llr(7/ly ll~ài trời.

Theo quan điểm sinh thái thì phân đạm Crea danh bị lạm dụng và trở tjlãnh nguy em thực sự. N~uùl~ từ dân(ti m tách đê trở về vùi phàn xạ m sinh học (lao fertiliser) mà bèo hoá dậu là một thí trụ nói bài.

tuy nhiên chúng ta phải t~ây ông một xã hội chỉ dùng ~ic nguồn năng lượng tái tạo ở dạng tự llbléll. nghĩa là '(Ti loài do [tăng thanh thấp mì .sã hời đó không thè phát triển nhanh nếu ldlôiãg nói là tri trẻ.

Đó chính là bài toán lơ bản. bởi III..tu thỉnh kllòn~r để giải quytt giữa ~u cầu ló(jộ phát lritn cao và bảo \ệ sinh ttlái, mà t(it cả các nước đt,n~ phát tritn, trong đó có Vi~t Nam, gặp phải khi ('hu~èn s.tll~ thừi k~ côi ~ n.hièll hóa.

li~lãng ~uợng c('ng nghicp hóa v('i chủ ngllĩa ~hực dân và cilicll tranh diệt sinh.

1 ừ cuối thế kỷ 1~ xã hội trll~ ên thô;l~ ~iêl ~lm ((bị ~ tiếp nhận ảnh hưởng công ng)'ièll từ pllron~ ~i~ây t~i. ~iôt vị ql~ân ~âu rần() ở 'rày a'r(jn~ cô dên treo ng~ợc liền ~i ~i lioàng đc kllép tội dói ~ua. Năng lượll~ ~licn còn là (li~u t)j ~ln. Nhưng... tiếp ther) tàu dòn~n \à đại bác là một chti llghĩa tư bản thực dân lao vào ((ngẫu nhiên)) một dấi nướ(' ('òn dầy áp tài nguyên. liọ c.ill llăn~ỏ lượng, d~ cướp đoạt n~liêu hơn và nhanh hơn. ~l(l than lộ thièll ở Quảng ~úth ~lược kh~i thá~ mọt só nh~ máy nlliet diện đượ~ xây dựl~ ~ một số thành pllò lớn. đũ đê cun~ cấp c'lo một số xi nf hiệp sửa

chưa eo khi, công l~i~p nhẹ và đảm .jão sinil lioạ cho cá(' lall~ l('p qu~n lại. tư sản. Người ôn quê
vẫn sống với những nguòll llállg ll'~nò ('o truyền của 'millh. Trong g~an 80 năm của chú nãhĩa thực
dân. nbũn~ bi~n dôi \:ề ('o cấu nădg lư~n,i. \à

ban ~óa'.. -- __. . _- .- . :) Văn hóa. mặt mặt vi gặp sức thi khánhfi qu)'ét liệt mít khác 'lọ thừa đánh lẻ về lượng đã không có tá(' dụng mìn' tl~ty dồi về chai xã hội Việt Nam. Chư yêu ~ill là ..ã hội n~ll~ nghiệp vi nhiều sắc thái có truyền cộng sinh với một nền (oạt. nghiệp nhỏ lúc ~ cl?ủ nghĩa thụ(' dân.

Tiếp đó là lùn cuộc chiến tranh k?lỗi liệt. Một số nhà mầu điện môi du:l~l lên lớn bị pa.. hủy. hàng triển giường cho độc hóa học có chứa diô~ill đã dlrt~c rờ ~t'(~ll~ môi vùng rộng lớn fj Sam Việt Nam. Lần đầu tiên một hình thức chiến tranh diệt sinh được thực hiện. Nó được kết hấp với chiến loanh khi hui, làm thay đổi quy luật mưa (ta suốt một dự tràng nản kilômét.

Nhưng lui lượng bom đạn khổng lồ, tương đượm như của toàn loe gió; đại chiến II, cũng phải có trái--bom-cuối-cùng. Và thế giới sẽ ('oll pll~i suy nghĩ về sự kiện này. kiêng nhì hoạt động chính trị-xã hội Như Bản Đ(i-xa-cu I.kê-da thì tá?l t? à tự ý kiến clr~l Ac-nòll 'ró;-nơ-bi cho rằng đó là một sự dùng cảm kiém có chống lại một sự áp dặt v~tl hát phương ~râ~ cho một dân tộc phương Đông.

Ill-năng lượng cho rộng bay.

Châu A nã (~ ~l con ông ba ~ lia Nội là thành phó I~ônban lẽ nào (lo" ~un(l, Việt Xam không ~ãl cảnh t

Từ ngày thông như hát nước, ('ã có những cô g~llg phi thường nhất trên n'~llg lượng. chuẩn bị cho quá trình công nghiệp h6~l. ~

Như máy nhĩ ~ dân khổng lồ hoa Biên (!ã t'lur~i cấp dòng diễn. Nl~l máy thủy điện trị án ít phu Năm đã hoá thành. Dàn khoan khai trước dầu ngoài khơi trên vùng ảo lr~llg đã cung tấp hàng vạn tấn vàng đen v.v...

(tỉ câu năng lư~n~t dự thay đổi về chất, phân nhiên liệu thun về mì tròn chiếm 17o/, thêm ~8%. dân khí l~ thủy năng 10/. (Con số dự kìn tòa năm 198(tì).

Tự nhiên mức nãll~ lut~lig tính cho một llhrười (:ôn rất lh~lp. 'rông liều thụ năng lượng khoang IT't~n :)'(.)O kg .l.Qc(l)/người X năm, tron~đó tiêu thụ năng lượng thương mại ~ll(\ãn~ 1 10 là Slqc/n~trời X nãn (từ so sánll: ~n l)ộ 22(J : ~rrung Quốc bt)o ; Licn XÒ G~OO).

Bên cạnh đó, cullg như nlli~u nườe dang phál ~n~n .há~ cliúnr' ta đ~ng bị x~ch bởi các ~ong 'klm : lãng phl và tăng dân s~ quá llhanh, Nállg lượng mả ~húng l~ s?'i' dụn~ hiên nay cón lãng phi đến 20-30/. ~ùdg n~ dân so ti~p tục tác dòng đến llạn ph~ rừng. hiện nsy hàng năm đang m~t di hàng chục ~lgàn ha rừng, ~ ('ã rùllg đầu ngu('n ~ llguyên sinh.

r)è thúc đẩy công n~lliep hó~l. tăng lilu ntlập qttoe dàn (linh lrên ~iầu người) lao điều kiệll ~llo ~on rông Việt Nam bay, p)!ái liệp tục tícll clr(' phát triển tãn~ lthanh các nguồn n:ing lượn~a. Dự bảo đếll năm 20ó~j ~ời ~ó dân 78,8 lriệu ngu(ti thì lòng llãng_ lư~ng liétl tllll phải kho~ílg ~O triệu lãll Nl.QC, ngllia là .ROO kg ~lqc/11gttòix:iãm.

.l'u' nhiên. de đ~m bảo cl o một sự p:lát tri(5n ki~th' te - ~ãn hò(i ll~i hòa, tr'álllll n'lững tai họa khôll lư~llg, trong chínll sã~ll phát tri~ll nãllg lượllg c~l~l pllài gi~ii quyết các vấn đc (~t từ sa!l đăv :

1 llếp tilc phát huy truyền thóilg dân tộc, không ('hạy theo xã hội It~a thụ (thi dụ : có nc/1 có ql~á nhi~u ó lò tr ll!?áll dt lá~ nghẽn llhur ở Ban~kol~ lliên nay hay (l) \LQC : năng lượng quy chuẩn.

26 - ... - ... cll~ \l't'r TÁS không ?). Đòi 'óng vật chất dễ ~hịu hợp l~ và tiết kiệm. Kết qtlả là tiết kit'm tôi đa năng lượllg.

2. Ưu tiên bảo ~7ệ sinll thái. lựạ (hộll công ngnè tiêu th!l. ít năng l trợ:lq, công nghệ không phé thãi : pháll htly tru~ên t~óng dùng đ~m si/th h~c (bèo hoa dẫu...) troll~ nóng nghiệp.

3. Có kế hoạ~h đồng b..) giảm t~ độ tăn~ dầll ~ó. Có (linh sách ~tiêu ti~ 11111 11hập, ehuvئن một phầ~ lợi như~n cl;a việc stt d!lng diện năng ~t~a cá~ llllà máy tllũ~ dtện cho các nhóm cư d~ân chịu ảllh hưởng tiểll ~'t' của việ~ xll~ đưng lồ ('hứa nước v~ đề ~rồng rừng đầu nguồn.

~ Có chính sách ~ề nắllg lượn(g nglycy tir. Liểll Việt \am c(' lr('nh được năn~ lượng nguyêll tử hay không? Nếu không thì phải có sự chll~m bị như the nào? ấ l)ay ~ạnh útlg dụng ~ôllg llghệ múi tron~ sản ~uất ~à qtlùn lý 'n~n~σ ltrợi~g Pilát liểll cõtllg nghệ ~ừ dụng c;tc nguồll~ tlan~ lượllg tái tạ~ ~ ừa p'lát huy truyell t!lòu~ vừa hiểll đ~i hóa. Phi lập tr~ng hó ~ ở m'l(' ~tò lloq l~ hệ thống n~mg llrọng.

Vắll đề năng lượng ~a văn llóa m.l gji rì (hả) v~i nó ?à ~á:l nê ô llihiem sinh thái ngày nay đã trở thành vấn đề toả~l cầll, ('hí í{ (ùn~ là ~ân (il kllu vực.

Các llrức giầu, thu nhập quố(' rl~ll ti;lh lrểll đầu ng.ìời r!al trên lo.OO~ đòll/nă;n đã tllng vào bầu ~hi qu~ên hàn~ tỷ t~n CO~ một n~lm. mà tai h'l~ llll ulọi n~uoi ljhái chly. Đó có phải là lẽ công bản~ llay khò!lg ? _

Cần có một côn~ ur~vc qtl~c tế bào (Tâm an toán và công llắllg ('ho cá(. dân tộc. lớn và lthổ. giáll ~à nghèo. trong lml l vực ?lã~l~ llrọng ~à ô nhiễll s'llil thái.

CHÊ VI~T TÁN

phó trưởng Ban Kinh l~ Trung ương.

Cần nh~c lại quá khứ đề thấy nl~ững diem nói L~ật trong lin!l hinll l?ăn-, lượng ~tả khó khăn của Việt Nam ~ê nllng lượng đã ảllh hlrởllg khá l~li ~ai lro (:uả ('ác giá trị văn hóa và (òn là mọt thã~h ~lò lớn củ:l (ấll llrốc tron(. nilũng tllập kỷ tởi.

Thời kỳ Việt Nam còtl thuộc Plláp' sản lượng điểll ('~o nliắll là năel 1939 (cách đầ~ lún~ ~O năm) chỉ có 108.681.000 kw.;h. ~iá~ cljy(. nănl chit~n lr(illh, lltllát l(i ~uộtl' chiến trán:l phá h~ti bằng khôilg q:lrlill Cũd (i~ q{lo~ .l~ dói ~óil miln Bắ(' Việt N~m đã né;ll bolT' t'ln Pllá nhi~ll cơ sở nhiềt đ:ệ?l. Ở ì)hítl ~lm, các c~ sở đ;ện có (iicu kiệll l'!lát liểll hơ:). Klli kt't l!lúc chiến tr:lnh, sản ltrt'n~ điểll ở nlróe Việt Nam tll~na nhất. năm 19't) chỉ ~ó 2 t~ .Jsí triệu kw/h (phi~l Bắc : 1 tr) .bl lricu kw/11. phí:l N(im : 1 tỷ 317 t~iêu kw/h).

Năm 1989. với 6t) triệu dân. sản lư~ng điện gắll 8 t~7 k~v/h. tăng hơn các rãml 19:;)9: 81~ lầll, 11lã?)l 197~ hơn.t~ lầll. 'l'rong sáll lượ?lg 8 tỷ k~h: t)0% là 11111lệt điềll, 'l~tj/ là thủy điểll. còn 8 ~v lá tuổc-bill khl và dòllg cơ đi~ê-den ~lllò.

Sáll lượng dien bil~h quân đầu n~uời r~t thấp. chỉ 110 kw/h.

văn hóa" 7' Với sản lượng tr~ll. 50% dùng trong công nghiệp, sản Xuất nông nghiệp chủ yếu dành cho thấy lợ'. : 10/. Pil~ll thấp ~á'l~ sử dụng cho các rất động văn llóa-thông tài tử ~ t ~ deo 10/. giêng thấp sáng chỉ có ~6%, trung đó ~uo/ dành cho 13 triệu đàn ở các đô thị. tỷ lệ tồn thất đến 20~

1 Vị từ của những Dàng lượn(ơ truyền thông ? Việc cứ dụng năng iu~ng truyền thông hiện lại là gì ?

80 o/ dân số : ~2 triệu người còn sử dụng (ác nguồn năng lượng truyền thông.

7 triệ {j t~ll than antrachita.

20 vạn tấn dau~ ilóa/năm để thấp sáng ở nông thôn (không kè 2,t) triệu tấn xăng dầu khác phải nhập khâu cho các níu câu).

Những quan trọng nhất jâ vẫn ' òn dừng chất đ(51 tll~ khoảng 13 triệu tấn quy ~hu~n (í tấn quy chùa 1 ~o'}o k(':do). Đó là con số thống kê được. Còn hàm chục triệu hộ gia đình dung lá. phe liệu để đun nấu l~hòllg thê tính được Từ trâu khoảng 2 triệu tấn (Việt Nam sản xuất -0 triệu tấn lương thực, nhưng chỉ vô lo triệu tấn thóc. cứ 8 tấn thóc do 1 tấn trâu, và 2 tấn nấu cho 1 tấn n?liên liệu quy chuẩn). Ngoài rồ còn rơm, rạ. lá cây ở nông thôn. đông bản và khoảng .130.Ú~JO lần củi. hùng và ~v'ôi trường bị huỷ hoại do cháy rừnhơ và dùng ~lii làm chất đốt di nấu ăn cho các gia đình.

Do sản ltrơn~ơ đ ệll quá luật), phải dùng nhic~u n~llg lượnr'or lru~tn thông ô dạng sơ cấp nên đã gây sự khác biệt về mức sống văn hóa sử.l nông. thôn và thành thị: Các dân tộc ít người ở vùng núi ('a~ lại gặp khó khăn lĩnh trong hoạt động văn hóa. Ở các vùng nông thôn, hoạt động ttlón~ tin đại chúng bị hun thê do thiếu điện. Nhiều gia đình phải dùng đài chđ~ gín hoặc á('quy.

Ở các vùng núi. dà ~â~ dựng một số cơ sử thay điện nhỏ có JDO kw đến 1.ODO kw.

đó nơi 8.000 kw. Nhưng đặc đảm của sản ~uất thủy điện là không ổn định. Trong vài thập kỷ tới, liêu khô/1~ day mạnh được sản lượng điện. thực lli~ll diện khi hóa nông thôn thì vai trò củ(những năng lượng truyền thông còn quan trọng mà như nướm cần đó biện pháp độ nuôi rừng và bảo vệ lót môi trường si~ll thái.

2. Người ta thấy trước những loại năng lượng nào sẽ phát trữ n ~

ràng tương lai, Việt Nam phải phát triển tất cả những loại năng lượng, kè cả .

năng lượng truyền thông.'

a) 7'hall đá: Tấp lrun~ ở Quận Ninh và ltjo điểm nhỏ. Trữ lượng ở độ sâu 300 m dần d'jo m (so với mặt bi ni là 3,1 tỷ tấn, nếu ở độ sâu 1.200m là 5,5 tỷ tấn. Trữ lượn ơ thăn . dê đã xác định là 2,? tỷ tấn, đảm bảo mỗi năm khai thác 20 hiệu tấn thì tuổi thọ ngành than là 100 năm.

Than ở vùng đồng bằng sông tròng ở độ sâu 1.700m (so với mặt biêm là 30 tỷ tấn, và dự báo ở độ Jáll 2~OOm là 12.) tỷ tấn.

bị Dấu khi : Dự báo khả quan nhất qua sơ bộ thăm dò đền .) tỷ . tấn. Khi dùng hành chưa thu hồi được sử dụng còn lãng phí, nên từ năm 198~ đến 1989 đã m~t gần 1 tỷ tấn.

~ ~l~ng phóng ~a : Đã phát hiện ~ó quặng phótlg xạ ~en lẫn trong 20 triệu tấn đất hi~m và một số

khoáng sản khác. ~ d) Bức xạ mặt trời : Trị số photon xạ trung bình trên toàn lãnh thổ được TOO
đến 17~ kcalo/~m²/năm, tương đương 1'1 đtn 1.) ~lm nhiên liệu quy chuẩn/cm²/năm. việt

78 ~ nã~ AN~I vls 'am có 33 vạn km , kh~nb~ kê "ùn(' lảnh hải hơn 1 lriệu k?u2. Có Số giờ n~mg từ l..)(tiêll 2.~no b;ờ/1iãmm ~ó t!l~ khai thác bãn~7 ('ô,l't' ngliệp được nãllg lượng m~tt trờ:.

d) ~l.Tãn~ llr(7ng gió: Toc dò lung bình rlười .)mflgiã~ Đà lbi điem một vãi độn (ơ gió ở Tlluận Hải và Côn Đảo.

() Nõn" lượng (/ta nhiệt : Việt N:im có khoản~ 200 ln~h n(ró . nh'et độ từ ~oa trở lên. tập trlmg niều nh~t ở Tây Bắc (chi~m 40o/). ~icn nay mới ~h~li thã~ một .(mạ('h nước ptlục \\'u cho y tê. còn công nghiệp chưa ~hdi tllác được.

h) ~lg l~l~T[lg thủy lriều : l'rên 3.20i)k;n bờ biển có biên độ thủy nêuu và dar tlnl đị,l hình thuận lợi cho việc tạo llồ ('hứ~l nước đề khai th;tc nguồll nã~lg lt~ftng nã: i) Khi slnh p(,/(l : l-lỗ'l hợp kilô si.lh ra lronh quã lrinh lên nlen từ pllân rá(' . ~â x ,nh. (io~ là kilô m~tan (ó nhi~t độ ~ll(' : t).000 đến (..)OO kcalo/m~ Đã thí di~n xã đưng một ~ố hầm tạo l~hi si th ~ã[d~ tl'ln nãu.

k) Thl}y n~llg 'i~e p~it ~i~rl : l~ất phong ~hú. llã?l~ lt~ởi snnô~ n~ôi dày đặc. !'l' ~lộ (, '2 kw/km2. cong sllăt lý thusêt 9~k~lkl~ vào loii (~o llh'tt t~lê ~iới. Với ~2(ct,n sông dài lokrn trở lên là 3t)o l~ k~lh/nãm, trũ nãn~ l~illh tê khai thã(. được ~ó tb lừ 80 đến 90 lv kw/h/rãrl). D~ khả(' s~t có tht xây đull~ 80 cól.g lrinh thủ~ điệ:l (t~ng công suãt gãll l'1 triệđ kw với điell n((llg trêll 6~ t~ k"/h. l~ón nhãl là Sơn l~a. (thè xây đưng thủ~ điem công suãt 3 trieu 200 nghìn kw. bãllg 12 tỷ k"/h với giá thàn hạ, chỉ b~lmg 1/6 đên 1/8 so ~ởi giá thà!lh điem lkwh ở lhi tr'/'ò:l" qt:oc lè.

m) Nhlệđ điem : Với ~ièc kh.li thãc thall. sự đullg k'li đollg hành, llhiệđ điem cò (ó khả nãllg phát trien.

n) Cllăl d6l th(rc v('t : Vô trầu. rom. rã... nêll có p!l~r(T~ phip kh'li thã~ tót v~ các phương ticn, đưng ('u tiết ki~lli cò thẽ tãllg thêm ngu~n năng ll~Tn() này.

Phương hlrông phát trien cá~ nguồn nãllg ltrõllg ở ~ict N~tm l~ong llhũng thã kỹ tởi là mộl yêu c~lu hêl sức cấp bách. l)ự tinh đến năm 2000 đã c~l d~lj ~O t r kw/l Việt Nam sẽ pllăl lrièn các n~ljt)n :làn~ lượng tru~ên thol~ sã lliên ~t:l'i. lthun.(nãl tởi hương chủ ~êu là thủ~ điect! ~ó tl~êl' bọp llhiệđ điem đ(' òu dítlh ngu~il điem. ~Ti~ Na~ sẽ rút kill!) ll(hit~m ~c nl~óc ~ii trước .lè trátl'll sai làm ~ê p!l(it lĩ~l thtiy điè và chú trọng x~l'r đưng nhiều cơ sở thủy đtên l~hổ ở ('ác vùnr l'urtlg núi và trung d chit~m hơn l}2 dit'n tích đất nước, v~ là nơi ('ứ trú ~úa nhiều dầll tộc ít ngư(')i dè nãn cao trình độ đôn~ đcll sẽ ~án hóa giữtl l'ác ~ũllg cũ:l đất nước.

TR~N ANH VINH

Thủ trưởn~l thứ nllăl Bộ ~tđng lu(7ng

1 Những diem :lôi b~t về tình hình nãn~ ltrõn-. của ~riệđ Naln : Shũng nãlr (ruợ(' 198~ là tti~u điem. Đến dầu năm 198() đ;ệđ đã lhoa mãn nltu ('âu ở miển N8m

văn hóa!' 79 mi~n Bắc đã được đáp ú:là từ h ~l. m ít sẽ 'i:III mịn Trung vốn còn tình trạng thiếu viện. Những năm sắp từ ác ~r trời da:l-,r xa \ ' nhìn sẽ ~ltrợ~ hoàn thành tuệ?l sẽ thoa nạn cho các miền cửa đất nước, trừ một số tỉnh xa tuổi điện.

Lưới điện của các thành phủ lớn như : Hà Nội. nô. phí Minh, là Phòn~v cần phải tài lạo mới đảm bảo cấp o dinh ~llo các nấu cau và sinh hoạt còn nhân dân. ~ Vô trum đã bước đầu thỏa mãn như cầu trong nước. có phần đề xuất khâu. Dầu khí đã được khai thác và động thăm dò phát triển.

~ll~g lợn.IA truyền thống của Việt Nam chiếm vị trí quan trọng. từ trước đến nay nhiệt điện là thủ yếu, những năm gần đây tỷ lệ thủy điện đã chiếm gần 60%. Cho đến cuối thế kỷ này thủy điện sẽ chiếm phân ưu thế. Ngoài xây dựng các ứng trình th~lv điện vẫn các phải xây thêm các nhà máy nhiệt điện chạy than, chạy du chạy khí ác dăm hào tỷ lệ .10/ về n~uon độ dự phòng cho ml~3 khô kiệt.

Ở liên t'lt~ -,cởi truân trừ lượng !lớn còn lớn, một số nước ló n~đuon thủy điện lên các muốn nán lượng truyền th~ll. vẫn còn giá trị .của nó trong một giai đoạn nhất định.

~'rron~ tương tại rlgll~i ta sẽ thấy trtr~c nguồn lượng nhiệt hạch ngày càng có vị trí gian trọng tron(. câu bào nên,. lượng của loại n~lrời. Trước mắt ngoài các l~ljòri điện tru en luống. một số nước phải sử dụng. diện nguyên tử nhưng phải đảm ~ão an toàn han. Các dự!lò ll~nr lượng mới như năng lượng mặt trời. năng lượng gió ;ê được áp dụng rộng rãi đơn nếu được giải quy cl ~ è một l~il~ll từ xây dựng.

4. Người ta thường ~ãi) ntlùn~ ván đề cần được tiện lợi đá an toàn trong sử ít nó năng lượng. I~li van đề này ('ầ~l được giải qu'ết tỉ,o mọi đối thợ?lo xã hội ở lông thôn cũng như tin là thị. Dòng til~i ván đề kín.~l tế lễ một việc luôn luôn được lật ra. càng ở nông thôn cần. đòi hỏi rẻ hơn.

5. ~ẽtl sử dụng k~nl 11a~ lãng phí hàng l~rọng n~u(yl ta thườll~ quy cho ~ ách quản lý, thiếu sự hiểu biết rừ ~ người sử dụng, và người quản lý. Vấn đề giá cả là mầu hốt để làm cho việc sử dụng năng lượng hiệu quả hơn

Năn ll~orl~l cũng là một ~iội dung ('htnll của cut~c tranh luận chlnh trị vi t~v lệ)ử dụng năng lượng trên một (iầu lìg~ời sẽ đánh ~i.t sự phát trit'n của nlróc đó. Loài lguời dẫu lranh đề đưa lại sự vãn minh của cuộ~ sóllg, m~ muốn có vãn minh thì phải hea mãn nhu cầu về n~lg lượllổ ('ho ('uộc sống ~è sản xuất cũng như dân dụng). ~hính nhờ nã.l~ lượng mà cơ ~iuri hóa và tự động hó,l cao và đưa n~ng suất iao động ~tó lại đấfil. bảo cho ch~ độ này thaug chế độ khác.

~iáo sư - Tiến sĩ NGUY~ N DUY QUÝ '

~ó lrlrông Ban ~hr)a glúo Trung ương

1 Đi~n nời bật nll~t về tình 1 lình năn~ lượng ~úa Việt Nam 1~ thiếu năn~ lu~ng ~l.y gấ. trước hêt là điện n~ln~ Số đông dân cư s~ng ở r;ôn~ thôn, tuyèl òaj bò phận là hu:l có điện dùng. Sự phân b~ điệ'l n~ng tron~ cả nướ~ khôn~ơ đ~u. Ở lliên Trung của

80 ' trần ĐINH HỮU đất nước quá mong. Ở các thành phố lớn. các thị trấn và vùng công nghiệp đa cái diện thung đương đây cái diện đen người dùng điện rải !!! liệu sà chất lượng cân rất thấp. Chất đốt ~t~lle, là "ấn đê nổi là phải được quai em giải quyết ở tầm chiến lược quốc Một trong ll~lũ~g nguyên ltháll phá rừng dè là hậu quả nặng nề ~ bảo vệ môi mùng s; nó thái là nhân dân tự giải ql~yct chất đốt một cách tùy tiện thâu kế 1 oạch chung .

2. Trong việc sử dụng năng lượng hiện tại và- trong tương lai gan những năng lượng lưu~ên thông lân có giá trị quan trọng. Phải có lẽ hoạch dè ,ái sinh năng lượng t:. nên thông.

3. những loại năng lượng sẽ phát trên tron(7 tương lai trước hết là illi~i đi~ll ~h'i ~ đến việc xây dựng các trạm ~hủv điện nhỏ). nhiệt điện, năng lượng g'ó. năng llr~ll là mặt trời cả năng lượng sinh học. Trong đi tu~ điện là ưu tiên hàng đầu. tôi di l? nhiệt điện là các nguồn năng lượng còn eo nhiều khả năng lùn. việc phải lri~n năng lượng nguyên tử cần phải nó hiên cứu và cân nhắc kỹ lưỡng tá về kinh tế lẫn kỹ thuật bao gồm cả vấn đề an toàn.

4. Khi dùng bơ năng lượng. nhân dân thông thích r". không độc hại và bảo đảm 111 toàn. Như?lgtlltröllg ít chú ý đến ljaỏ vệ môi trường sinh thái. trừ nhóm dân cư có trình độ văn hóa và klllo~l học luôn... đối so.

~ Việc xây đụn kém hai l~n~ trải ì.ãrl~ lũng có 1 l~i~u nguyên II!~ll. trung đó nguyên 'luân đui ~l la do quản lý ì-ém. phản ánh trình độ ~l'át li ìll kinh là klllo~t tỉ lệ và k ~ thuật cc~l thấp.

6. năng lượng là vấn đề rl~rlr l~m 11àn~ (tu của các nước trên quế giới; vì nể quyết định sự phát triển nll~nll chậm về l~l/1h tế bà xã hội của t 1' tá tác mớ~ . ăng lượng là một nội dung tranh luận thuờl~4 ~u'(ll lớn là vì nó an với lịch sử trên câu g~ll với vấn đề hảo ~ mi i trườn~ ~illll thái của bản lĩnh nhúng l:l, gđli ~ôi IH() vt ~n toàn cho mọi qut~l~ ~ni~l, gan ~ứi nhưl,g l.hi~rll vụ tluở~ m~il ~tl c~ nhiệm ~u tr"l~t) tương lai của nh~n loại ~éu lựâ ('l.Gl; Và dillh huól.g kht 'lg đứg sự lậrlil lliè~l llâng lượng kllónc' những không giải quyết đượ~ nhiềlll vụ l~if.h tế và xã l!ò~ tru~c mdt ~mà tlon ãilh hưởng đ(n sự lớn ~à phát triển tr/l)l~ tương lai.

7. Chủ đề tư tưởng mà US~S(O đĩ ~lè r:l : văn hó~ ~à llã:l~ 1'lợnơ lôi đê nglll 11ên đỏi là : nãllgluợr 1. ~l'it t:l~n l'á l'átl llóa ~ nãll g lượ~ không nhưn~ là l~guon aoc của mọi sự phát trien ~ văn l~óa. mà ch~nll việc sử dụng những nguôn năng ll~ợ:~g mới hợp li. phản ánh sự phát tricll và văn hóa của thời đại, của văn n'inh nhân loại trong n'ột th~l kỳ lịch sự nhất định.

Giáo sư TRẦN BINH HỢU

K~oa ~gư oãn, rr~ng Đ?i llnc Tòng h~p ()/1t'(qla l/(i ~t

Sự kll:"lhi~m. cạn kiệt llãn~l llợnơ trong n'lũl~ thập kỷ tới là một vấn đề tìlũ háell đời với toall lthà;l lo ti. Str ~i~ t~l:l~1 d~i!! sô lại ['m cho ~an đc cấp bách llll~lll. Shung sò đòng người lên thế giới cll!ra ý t~lúc ~rước ~ ng!lĩa gay gat của vấn ~lè ,1). Trên t'l~ giới cũng chưa nổi lên một tiếng nói chung đủ mạnh để bá(' động, dè thức

văn hóa" 'l tình họ. Nạn đói r~n~ tàn phá 'hiên nhiên xảy ra ở nhiều nư kém phát trên. Si lân phí năng lượng đang phổ biến. (ịch nầu nay cách khác. Sự chạy đạt tiêu phí ngừa ltzong vào cắt phương tiện chiến tranh là một lãng phí em. lớn.

Giải quyết nạn khan hiếm và cạn kiệt năng lượng chờ đợi chủ sên ~ nhằm tìm tòi khoa họ(-kỹ thuật nhằm tiết kiệm nsnglương và tìm ra nguồn năn lượng tuy thể. Các ngành khoa học Phân văn, xã hội và cả các ngành nghệ thuật, thông tin đại ~húnl cỏ tll~ làm công việc báo động về nguy cơ t rước mắt. Đồng thời cũng có thể nghiên cứu về một lối sồn, một cách- tổ chức xã hội có lợi nho việc giải du ~rể khó khăn chung : tiết kiệm. ít phò tương. không lăm le chinh phục. không khai thác đến lán phá thiên nhiên mà biệt chú ý bảo vệ môi trường: sồng gắn bó với thiên nhiên. Việc kêu gọi các bên hạn chế sự lãng phí vào chạy đua võ tiếng cũng có ý nghĩa rất lớn.

Vấn đề năng lượng trở nên gay gắt tll~ quan hệ quốc tế giữa các quốc gi tàu nguyên liệu với các quốc gia phải triển dùng nhiều năng lượng cũng thành màu thuận phác tạp, dễ dàu đến đưng độ. Cần có những công ước, những luật quốc lễ công bằng giải quyết hợp lý quyền lợi các phía. . ~

phòng chỉ về vấn đề năng lượng mà cả thực tế ngày nay đang đòi hỏi cả lth~u loại ý thức về một số cuộc sồng chung. về trách nhiệm đối với ngôi nhà chung là h~nl' tình chúng la. Một tinh thần cộng đồng mới như vậy là nền tảng đồ giải qua nhi lu vấn đề này n8v kết cả vấn đề rãng lượng.

GIÃO 'ư PHẠM KHIÊM ÍCH

mó Viện trư~7ng Văn Thông tin Khoa học xa lru

~ !! ban Khoa học xá hội Việt ~T(/m

văn độ năng lượng thường chỉ được quan tâm từ phi các nhà khoa họe kỹ thuật.

, các nhà kinh tế học và sinh thái học. Và người *nghiên cứu ~ã hội học* tôi chfl trọng đến việc ~lr dụng nặn~o tương của các nhóm .ra hội ở Việt Năm - một nước đ~n~ trong quá trình chuyển từ xã hội liên công nghiệp sang xã hội hiện đại.

Hiện thời hơn 80y dân số "in Năm sinh sồng ở *nông thôn* và lao động với kỹ thuật nông nghiệp lạc hậu. Ở đây. người nông dân chủ yếu vẫn chỉ khai thác và sử dụng hệ thống năng lượng 'inh vát quen thuộc từ bao . đời. Còn những hệ thông llăx'l lượng dựa trên chất đốt hóa thạch thì vẫn xa lộ với họ. Ở miền núi. tình trạng hỏa canh (đốt rừng làm nương) không phải là hiếm. Ở đồng báng, chủ ..vêu vào sử dụng trâu bị đề cày kéo. Đôi khi người nông dân còn phải tạo cây thay trâu, nghĩa là phải đáp únl những nhu cầu cấp bách về năng lượng bằng cách sử dụng một loại động cơ đặc biệt- (động cơ con người ', như cách nói của Jean-claude i)ebeir. Nếu việc sử dụng ôdônít vật đề làm việc là một thứ xa xỉ, xét theo quan điểm năng lượng thi quả mặt ở Việt Nam đang có sự xa xỉ.sự.lãng phlghê gồm. Sự lãng phí "à) lại diễn ra cùng một lúc với sự thiêu thốn Đghiêm trọng về năng lượng. Ở trình độ phát triển kinh tế hiện nay. Việt Nếu mới đảm hảo cho mỗi người mức năng lung bình quân 1800 kilocalo/ngà.T' kém xa 6 - XHH 3/ 89

a2 PHÂM KHIÊM ÍCH móc trung bình của các nước đân.. phát triển. cũn(như của the giới (2.)90 k".localo/ngàv vào cuối những năm 70. theo sự liệu (úa F~O). ,

Muôn giải quyết căn bản li/1~1 hạn/li luôn kém về văn hoa Iron~ biéc Sử đựny n~n~ llr~ny, nhất thiết phải tiến hành công nghiệp hoa đất nước. Quá trình công nhĩm hoa đất nước hiện nay là quá trình xóa bỏ trình trọng lạc hậu về kinh tế - xã hội. áp dụng rộng rãi các phương thức sản xu~ftt công nghiệp vào ('á~ ngành kinh ít quốc' dân, tiên thu nhưng thành tựu của (:ách mạng khoa học-kỹ thuật hiện đại. V~in đề năng lượng dân(., đượ giải quyết trong bối cảnh chung của quá trình công nghiệp hóa (r phi-(~ diễn)) (non'classique) đở. Chưa thể nói rằng đã có sự nghiên cứu khoa học đầy dậ đề ~iy đựng một chính sách năng lượng thích hợp ở Việt Nam. Tuy nhiên với sự hợp tác \a giúp đỡ ql~c tế. Việt Nam đang làm cách phát triển năng lượng theo hướng kết hợp các dạng năng lượng có điển và hiện đại. dựa trên cơ sở khai thác và sử dụng hợp lý nguồn tài ngll~cn thiên nhiên của đất nước.

Nếu ở châu ~ và Bắc kỹ người ta đã khai các tới 3G~ nguồn thủy năng~ thi ở Việt Nam và các nước châu A mỗi khai thác khoảng dưới 10/ tiềm năng đó của mình!. Cá: công trình thủy điện sông Do và Trị An đã phát hll~ hiệu quả bánh thực tế. cũng như lòng trình thủ điền nay ở Tây N(vuyên. đang chuẩn bị khởi công và chương trình hợp từ quốc lê khai thác sông ~lêkông (gồm Việt .lam. l~tto. C'lmp't'chia và thái lan dưới sự bảo trợ của Liên hiệp quốc) nhiều hứa hẹn trong tương lai, cho lhá~ htr(Tn~ ưu tiên quan trọng trong việc giải quyết vấn đề năng lượn ở ở miệt Nanl.

Một hướng quan trọng khác là khai lll~lt' llợ~ là n~lloll t~ii n~llyên thiên l)hiell nhiệt đới. hước liệt là phát huy giá trị của các t~ii n~nyên tái tạo như sử dụng năng lượng mặt trời trực tiếp. gìn mặt trời. m,ít diên gió hiệu suất cao, sử dụng sinh khối thực vật v.v... ~lót số nhà khoa ~o~ kỹ lhlall ~iet Nanl đang nỗ lực tìm tòi. thử nghiệm theo trường nản nản đây một số nhà khoa lưu trên thế giới như .lean-claude Deheir. ie~l-paul Deléage và Darie liélilt:ra mong cuốn Les s~rvitlsdes để la puissan(e. ne hislotre để l'énergie". Paris, Flammlrion. l(186) khi đề cập đến ~ tương lai năngllượng của các nước lthi~ Nam)) dự n~iu lên một nhận trình quan trọng : các dây chuyền biến đổi sinh học ngày nay có tiềm n~nhơ no nhất và có ý mua ~ã hội lớn nllát. Thức ăn, chất ilol và chất dẻo sc thll đượ nhờ ~ai trò của hóa họ~ thực vật. thay cho hóa các bon và hó..t dầu và đó là những sản plrànl củ:l một nền ~ ăn minh công nghiệp thực vật lhat s~ (une véritable civilisation indu~trielle du vég(tal).

Mô hình phát triển năng lượng của ((các llướ(phía ~am ~ có th~ không hoàn toàn thích hợp đôi với ((('ác nước phí:l Bất'). 1 uy vậy, đitu cô giá trị chung ngày ('àng trở nêll dt hiều là muốn giải qtl~ ết vấn đề năng lượn'g ~ua mỗi nướ~ lnòi khll vực, cùng nllư của thế giới nói chung, người tl không th chỉ llrth đến ~ác giải plláp kt~oa học - k~ thuật, mà còn phải có các giải pháp xã hội - ('hínll trị hù'u hi~ u nữa. Không th~ nản vượt qua đlợc "uộc khủn~l khoảng llàng lượllg chỉ bảnbơ một ('huong lrinll ('ứu vớt 3 lnh th~i. í)è có th~ khắc phựt nguy ~o cạn kiệt mọi ngtlon dự trữ năng lượng. đề loài ngư~i khỏi bị thiêu trên những đám chá~ h,ít l'hân. đ~ cho nen văn minh niân loại ('ó th~ t~n tại và tiếp tục phát triell. l~hòllg l~hũn~ cần phải xác lập mối quan hệ hài llóa giữa xã hội và tự nhiên, mà phải có sự 'lỗ lực lậ~ tllè của các dân tộc xà~ đựn~ lại mỗ~ quan hệ giữa ngư('i và n~u(ii. giữa các quố(' ~aia. theo nllững nguyên tắc nhân bản. Tôi nghĩ rállg (i~y l:i nhữrlg vấn đ~ đ, to đức, văn hól (úa ~iệc sử dụng năng lượng mà t NESCO đ~lllo quan tâm. ~

vân hói... ' ~ Giáo sư NGUYỄN TỜ QUA

l y ban Ktị hoạch Nhà nước ~

1 Nhóm điểm nổi bật nhất của anh hình năng tượng của ~ rét Nam tả ~ a) Năng lượng cho người chưa đủ

bị Năng lượng phục vụ sản xuất và sinh hoạt có thể đáp ứng ~ với mức nhu của lối thiếu đòi với các thành thị và khu dân cư tập trung.

2. trong việc sử dụng năng lượng hiện tại. thì vị trí của năng lượng truyền thống được xếp theo thứ tự :

a) Điện năng

bị thôn cá

() dầu mỏ, khí đốt /

di lượng nguyên tử -

e) năng lượng mặt trời

Trong tương lai, năng lượng loại (). d) và e) sẽ chiếm vị là hàng đầu.

3 Trong tương lai, năng lượng nguyên tử sẽ phát triển mạnh.

4. 1 âm lý chung của người dân là sử dụng tối thiểu nhiên liệu sạch, rẻ tiền.

Nông thôn sử dụng rơm rạ, củi, phân bón. / Thành thị sử dụng điện: dầu hỏa, khí đốt. Sự khác nhau giữa các tầng lớp dân cư sử dụng năng lượng ~ liên quan đến mức sống vật chất và văn hóa. ~ ~ ~ Nên sớm nghiên cứu: 'l iso~ lall~l phí năng lượng ~ người ta có thể qui cho nhân tố ' chủ yếu là sự hiểu biết về loại năng lượng đó. Ngoài ra, nhân tố liên quan là thiết bị và công cụ để sử dụng năng lượng. Chính sách giá cả cùng lối nhân tố có ảnh hưởng đến việc sử dụng năng lượng.

6. Năng lượng là một trong những vấn đề cần thiết được đặt ra trong sản xuất và đời sống. Sự cần thiết đó phải được giải quyết theo mục tiêu là đảm bảo đủ năng lượng của sản xuất của xã hội và đời sống của người dân. Người ta chọn hướng chủ yếu là tăng công suất của các (các cơ sở sản xuất ra năng lượng và tăng cường biện pháp tiết kiệm trong sử dụng cả sử dụng có hiệu quả cao.

7. Phải chăng nên đề cập đến năng lượng cho con người, theo nghĩa là tăng nhiệt lượng (thông qua thức ăn để làm cho con người khỏe mạnh (đặc biệt là trẻ em) để tạo ra một xã hội tương lai phát triển về thể chất và văn hóa.

Tiến sĩ chuyên ngành PHƯƠNG NGỌC THẠCH

ủy ban KỸ HOẠCH Nhà nước

1 Những điểm nổi bật nhất của tình hình năng lượng ở Việt Nam :

- Thiếu nhiên liệu-năng lượng cho các ngành và các vùng lãnh thổ. Tình trạng này đang kìm hãm nhịp độ phát triển kinh tế.

VI PHƯƠNG NGỌC THẠCH Khai thác sử dụng nhiên liệu - năng lượng còn lãng phí, chưa tiết kiệm.

Chưa lập được bảng cân đối nhiên liệu - năng lượng. do đó -hầu Câu du du (ra giữa khai thác. sản xuất và tiêu dùng,

Cụ thể là :

a) Than :

Khai thác than chiếm vị (rất quan trọng trong ngành nhiên liệu - năng lượng. 90% là tài nguyên antraxit.

Ngành than chưa bao đảm nhu cầu của liên kinh tế - nhiên liệu.

dạng tuổi cấu trúc hạ tầng sản xuất và xã hội ở những vùng than đều kém phát triển. đời sống vật chất và văn hóa của công nhân ngành than còn nhiều khó khăn. bị Đền :

Tiêu dùng điện tính theo -hầu người đạt ở mức dưới 100 kWh.

triển phát ra chủ yếu là nhiệt điện. tỷ lệ -lưu điện đang lãng do xây dựng nhà máy - lớn và thủy điện nhỏ.

Ngoài ra ÍT Việt Nam còn sử dụng - năng và rơm, rạ, củi làm nhiên liệu ở nông thôn (phơi thóc. đun nấu...)

2. Vị trí của những năng lượng truyền thống trong nền kinh tế và sử dụng năng lượng hiện tại (trong tương lai):

Hiện tại. năng lượng truyền thống như than, điện .. chiếm vị trí chủ yếu trong nền kinh tế quốc dân.

Trong tương lai, năng lượng truyền thống được bổ sung thêm -l dầu khí... cũng chiếm vị trí (chủ yếu trong nền kinh tế quốc dân. sẽ chiếm 1 - trung lớn trong cân đối nhiên liệu - năng lượng cả nước).

3. Ngoài ra ta thăm dò - những năng lượng nào sẽ phát triển trong tương lai? Trong tương lai các loại năng lượng. than. điện. dầu khí vẫn tiếp tục phát triển. Ngoài ra còn phát triển các nguồn năng lượng như khí sinh vật. gió địa nhiệt năng. năng lượng mặt trời. tận dụng -ác phế thải công nghiệp làm nhiên liệu.

1 dưới ta thường gặp những vấn đề gì trong nền kinh tế của dân chúng có liên quan, đúng (tức là - iệc sử dụng -t -n -g năng lượng có những khác biệt theo các nhóm xã hội không? Tâm lý dân chúng liên quan tới việc sử dụng năng lượng có những vấn đề sau : làm IV chúng là sử dụng năng lượng sao (họ đỡ tốn kém -thất trong chi phí tiền lương của người dân.

Muốn sử dụng phùng loại năng lượng sạch

Nông thôn và đô thị có khác nhau ít nhiều về tâm lý :

Nông thôn còn chịu ảnh hưởng của tập quán thói quen, sử dụng những nhiên liệu như rơm, rạ. lá. củi v.v... là dọn sạch vườn nhà cửa, vừa sử dụng những phế thải vào một số công việc -l -lả).

thành phố muốn sử dụng những dạng - năng lượng -l điện. sau đó là khí. dầu.

những (vấn đề này có ưu điểm là sạch. dễ đầu tư và không chiếm vị trí nhà ở.

) Nếu trở sử dụng kém lla~ lãng phí năng lượng người ta có thể truy cho nhân tố này ?

~ iệc si d ./nó kem hay lãng phí năng ltrộn~ ở Việt Nam. do nhiều nhân tố. nổi lên là những t'!âm
tố sau :

vấn bón SỰ Cơ chế quản lý bao cấp. giá cả chưa phản ánh giá là năng 'ương.

M-ấy móc. thiết bị và cảm. cụ sử dụng năng lượng mát lượng kì:l., thu hd(j nhiên liệu-năn~ lượng cho một dân vi sản phẩm cao.

Nói chung năng lượng(-) lluòll là vấn đề thời sự trong sản xuất tá đời sống. thứ yếu là ở điểm đảm bảo năng lượng cao nhu cầu nôn kinh te. và người ta chọn '(!<l hướng chủ yếu là lạ công suất cơ sở sản xua năng lượng ~ tiết kiệm l~lll~ lượng.

GIÁO sư NGUYỄN PHÁP

Chú ~hi~llt mùn Quan hệ l~lxl/l là đ6~ n2t ọl.

Trlrở~g Dn~ lưu dinh tê Quán ~đn Ha Nói '

Vấn học tá năng lượng là ll~li vấn đề rộng. có liên quan \~i nhau. trở s')nc' (ho nhau. có v Dghĩa đôi ~ứi từng quốc ~i~ và cá đôi với quốc tê. Cuộc sớm (tú:l ti n người nô chung trong ~iê~l kiến toé giới hiện nay có không ít mặt đẽ quốc ~ nó:l. do điều kiện càng ngày càng thuận lợi trong ác cao tiếp, liên hệ, trao đổi ~ăll có:l, thông tin v.v... TỪ đò nên văn hoa dân tòi có nhiều cơ hội được bổ ~ull~ phong phú liêm bằng những điều !lay. những điều bổ ích của các dân tộc khác. Nội cách khu nền văn hóa tuyên thông của nước này có tìm được những cái đẹp trum-, lùn ~ăll lia tru~ên thông của nước khác làm phong phú thêm. Suru ~ậ~ nói đến văn học và luận h~ợ! là không chỉ bó hẹp trong khuôn khổ thời ~i~n trước mai. mà rõ ràng tổ liên q~lall dân tương lai của nhân loại nữa. Điều này ('üll~t. :le hiểu. ~7i càng ngày d(ýi sống kinh te nói chung càng được qu5c tê hoa. nên văn hoa thẽ nói có điều kiện phản ánh những dấu huy. điều từ của văn hóa các dân tộc Đó cũng là kho làng ~ ô gù rút nhân loại. thường là nhiều nơi người ta phân biệt liên ~ăll hóc truyền tllon~ (dân tộc khác mặt hay. mặt đẹp của dân tòi). với nền văn học không truyền thông tác ám (hi nền văn hóa hoặc mặt nhất định của nền văn hói ngơ ti lan hoạ(: nên 'ăn hoa phương }lông. nền văn hóa phương Tâm , nền văn hoá khu vực ~v... Cảm nhân biệt như ~ậ" tuy có cơ sở khách quan. nhưng dần llay cần được bổ slmg lô~i('ll l.(n, đ~ tránh thi~n llượng định kiến. hẹp hòi.

~luón cò nề.l văn hóa có giá trị chân cllinh pllái (.ó ?lănơ lượllg của nhiều tllê hệ nói tiếp. Tron' lịch sử của dân tộc Việt Sam không ít những bđi họ!". những kinll nghlênl quý đố. Và chắc chắn đôi với ('ác dân tộc. (.á~ l)ước ktlác khôn~t có sự loại lửr nào cả. Nói l~hác đi. vấn đề năng lượng có giá trị lao nên nllững nền \~ăll hóa có giá trị ch~n chinh. Và rõ ràng đề đạ được nền văn hóa đó phải lànl ~sao đề t} é hệ trci ('t~a lừng dân tộc. từng quốc gia chăm lo ctlo millil ('ó [iủ llăn~ lượng cầll thiêl. ~ dâ~ , \~i trí của giáo dục rất quan lrong đối với từng l~rp trẻ. ~lọt sl loi l~ khôn~ ~oi trt)llg giáo dục phổ thông sẽ có llậu qtlả đ~ng tiêc. t.ô lthiên trillh độ kho,l lloç k~ lhtlậ' là một cái lh~llg lư th~p đ~ll cao để vuon l('n kllông n~l,ùllig, song di"m xu~t pllát vàn là tj llấp mà (li dẫn lèl~ l)o đó sự đầu tư là rất can thicl. Chlnh l'XESCO n~li có chlrollg trình thiết thực hỗ ượ các nước đang pllát lri~cn về mặt nà~

Về kiến nghị xin nêu như sau :

g' l'H~ H~U T'l~ 1 Có thể nói rằng nht~llg cuò~ hội thảo qt'oc l'ề ở từng khu vlc đ'ề đóng góp đ'ược ~th~ng ý kiến d'ầu đ'ời hơn. ~

2. Có thể phát đ'ộng ~i th.lrn gia n/lũn~ ('ôi l'g t'l'illll n~7hi~n ('útl về cllũ ~l~ 1 l'ày và ~uất b~ln rộng rãi.

3. Xin ba Sullg ~ã(' Chủ đ'ể Sãn hó~nàng l'ượng vn lu('li tr'ể ~ Csảo sư Phó tiến sĩ TRẦN HẬU THỤ
Chủ nhi~m m'òn ~lnll /e du lícll.

r/u'ông Đ'ọc Kt'ah t~ ()ll~ d'ầll Hà ~ ội

1 Tình hình năng l'ực củ~l \:i'ệt N'ạln-l'ưỡng tli'èln noi b'ậi ?th'ầi :

Ti~m n'ầnl ('ác đ'ạng ll'ầllg l'ượng r~t p~l~n(' p} l'ú nhull~ /'lllr:ì 'llr(/(' kh~i l'h'ầ(' ag'ũ~v'èll nh'ân khó h'ầnl tr(lng khai th'ầ(' là v'ổn ~à k~ th'ầnl.

Tình tr'ạ)n~ ll'icũ n'ầnr !tr'ọng d'ầllg cll'ì ph'òi r'èlt l~r~l (ic~i; ~ự pll.il tr'ì'èn kinh t'ế l'ầ h'ội n'òi chung và ~'ầnl il'óa n'òi ri'ềng.

- ~ h'ũng năng l'ượng đ'ã đ'ượ~ kh~i th'ic và s'ử đ'ụng ~ hi'ệu quả đ'ạt đ'ượ'c t'òn r'ầt th'ầp.

2. V'ì tr'ì của nh'ũll'ó năng l'ượll~ tr'ầll~n th'ông tr'ồllg vi'ệ~ s'ử đ'ụng năng l'ượng ~i'ệnl t'ại là các lo~i n'ầll'. l'ượllg từ th'ực ~'ầt ~ d'òn~ v'ậi : than ~ủi., d'ầu m'ỏ. và cá(' l~'ại năng l'ượng t'ự ~l'hi~n . phon~ n'ầnl., (h'ũ~ năng, n'ầnl. l'ượng m~t tr'òil đ't'ượ'c s'ử đ'ụng d't'r(Ti đ'ạng t'ự n'ầll'itn. Tr'ong tr'ồllg l'ai ('ác lo'ạil n'ầnl~ ll'ọng từ th'ực v'ậi và đ'ộng v'ậi s'ẽ. đ'ượ'c s'ử đ'ụng r'ầt h~ln cll'ê. n~l'ượ(' l~i ('ic l(l~i n'ầllg l'ượll~r t'ự n'ầll'icll s'ẽ đ'ượ'c s'ử đ'ụng t'ầ~g l'ên tr'ên cơ s'ở áp đ'ụng(-. nh'ũilg tr'ì'èn l'ộ k~ thu'ầl.

~ Nh'ũng lo'ạil năng l'ượng s(' ph'át tr'ì'èn l'rong l'ượng l'ai ở V'iệt Nam là đ'ầyl l'zll~ đ'ầu khi. năng l'ượllg n~u)'ên t'ừ. ll'ầng l'ượng m'ặt tr'òil.

4. S'ử đ'ụng năng l'ượng ~i ~'ầnl đ'ề b'ảo đ'ảm m'ôi t~'ường t'ự nh'ì'èn và s'ự cân b'ằng si~b th'ầi. V~m đ'ề này ~ó quan h'ệ kh'ácl bi'ệtl gi'ữa ('ác nh'óm xã h'ội (n'òng th'ôn, th'ầnl th'ị) 5. N'ếu có s'ử đ'ụng k~m h'ầnl l'ầng phi năng l'ượng th'ì l'ầnl t'ồ ch'ủ y'ếul là do k~ th'l'ậi ~i t~ n h đ'ộ quả n lý. '

b. Năng l'ượng chi ph'ôi r'ầt l'ớn đ'ến s'ự pll'ầt tr'ì'èn kinh t'. xã h'ội và do đ'ó ~ũng a n'ội đ'ung ch'ính của cu'òc tr~nh lu,ìn ch'ính tr'ị : ch'ương tr'ình năng l'ượng. ngu'ồnl và ph'ương th'ứcl khai th'ầcl. Năng l'ượng là m'òtl trong nh'ũng tll'ứ'òc đ'ò s'ự ph'át tr'ì'èn ('u'ầ m'ỗil n'ướ'c.

7. Đ'ầu l'ư ~h'ơ vi~c kllai 111~c và s'ử đ'ụng g' ('ác ngu'ồnl~ năng h'ượng ~ó v 1 l'gh'ĩa th'ì'ết th'ựcl đ'ối v'òil đ'òil s~ng v'ầnl hóa.

vál hóa!' ~ GIÁO sư ĐÓ ĐỨC HI~U

Khoa ~gừ vàn Trllỏny ~oi học Tônq llựp ~uóc ~a l~à ~ộ~

1 -1 itn bộ của các năng lượng mới :

1 ánh htrỏnh lủn óén cuò(' sống tànl 11ồn con người. Có tht. ~ói n~ng 11~t~ng nguyên tn, loài người có th~ xóa bỏ ~á(' biẻil giới quốc ~i~t. nở rỏng ~ũ tr!l củ~l 1nỉlth : có thể đưa loài người vào kỷ nguyềll thứ 11, ('oll người sốlt~ b(n ng(l:ti hànll tillll trái đất.

~ án/1 hưởng den lư duy triết llo('; năng lu('ng có ttlè là nột điẻm xuái phát (hay di~m tựa) của nhữll~ lư ~lly con llgư~i vc lnòi quall hẻ ~ậl (:hảl-linh thđll. ('ái llà, ~à eál ki~ ~ác dòng lằn nhau tron. ~ự \ận đòllg ; lừ đó. sự vá~i dộ~ ('ù:t ltr dtly coll n~l,ười sẻ được xác địnll ('ó hit u quả llull hi~ll l~a~ ; đó là náll" l~rợ~lh ttr tr~llg eon llgư~ii.

~ ảnh llường d~l thái dò ~llírh trị ; nó ('ú thẻ thuyct phụ~ lo,ii llgư~i ilường \vẻ t 'lộc số/1g cáo cả. lý lường, hứn là nht~ng tr,1illl chấp bá qu~èn, h,ill lilủ dầll tộ(:, sử d !lng bạo lực. bóp nghẹt lự do. trallh giẻl~h cllủ ng'lĩa .\ã hội il~t~ cllủ nghĩa ttr b~ll v~ . N'; ~ẻ lậo điẻu kiẻll cho sự phát huy đạo áức con llt.ười : hòa bìn~ nl~àn đạo. tự du.

Cần đặ~ '[ấn dẻ : ((~rẻn h(~ và năng iư~t'llg sả năng lượn~ ~à ~ản llo~l ~ ll ở Việt Nam. do tinn hil.h k:nll tẻ và văn hóa hiện nay. ~ấn dẻ nằ UXI~S~J dặ ra văn hoa và năng lượng, là chưa thích ll(7~l vớil t~lực liẻ:l. các llállg lượllg ('ò điẻl (điẻl,1 than dá...) hiện ở thời kỳ sơ khai (có ttle chậm một thể k~ , so vừi một ntrẻ đ~mg phẻt triển : ~n Đò, Philippin...). Cá~ văn dt sinll t'l'ái, ò nliẻn it được dặ ra (trủ c{ic vùng bị ~lliên tranll phả hoại) ; l~hỏll~ hiẻt bao lthiẻu nhà ln~y lthự, sửa chữa ô tồ. văn phòng pham... dang llolt độllg ó giửa thíl dò liả .Sủi m~ chưa nột t~ chửc ('hiltl qlyẻn lỏn, niỏ llào xú~ d(.)ng (từ pll!rỏn~ đẻn trung uollg).

Vấn (iẻ n~llg lượllg như IJN~SÍ.O nẻu r~l, vớ~ nliẻu nước khác, lá dling dầll.

Nhưng ở dà ', các ~áll đẻ hxt~ng thự(', tẻc phỏm, tự do. cản dặ ra trứ(' htt. hoẻc dặ song song, tá(:h văn đẻ năng lượllg khỏi cẻs ll đẻ ~ilẻc. cư bản hơn lá cllr~ hợp lý. Một k{li, các đường lỏl kinh.tẻ, văn hóa co bien đòng, hứs..g được vẻ các nước ti~n tiến, dân tỏc Việt Nalil vớil thông minh(sáng l~ sẻ bẻt kip cá(' nước khác.

Phó tiến sĩ TÔ DUÝ HỢP

rrỏn'l pllòllg Cơ (óa .tả hộ' uà chính sảcll là J/l~t i'i~ll ~ ~ llội họ~

~y ban Kỉ?oa ~l)c ~i~ llội Vi~t ~an~

1 Nil(rng diẻm nỏl b~t nỉtẻl củ~l ti nh ~inll nắllg !lượng ó ~i~ t Nam :

lilitu hựt llghiẻl~l lượll~ phảll lỏn các dạng nẻn~ itrợ!l~ cẻn thỉẻt cllỏ sảll xuẻt và tiẻu dủll~ trủ nắllí. llrt)jlb tllặl tl.ủl dườl d~ng tự llilẻn. _

ss Tô Di.y }iø~ Phần năng lượng hiện có. đặc biệt là điện llân~ (nhiệt điện. thủy điện chất lượng kém, hiệu quả sử dụng không 'ao, phân bố không hợp lý (cá(' vùng nông thôn hầu như không có, điện liêu dùng ở các thành phố lớn ql~ lãng phí).

Những ~lgtu'n näll~ lượng hiện tại hai như không (có, cb~llg hạn như điện n~u~cn từ

2. Vị trí. vsi trữ ~ltn năng lượn' truyền thông :

Năng lượn..1 cư khi giản đơn, thủ lòng coi chính từ trọng rất lớn.

Điện năng (n:liệt điện và thủ điểm chiếm tỷ trọng đáng kể trong sản xuất và thu dùng. '

Trong lương mi ngoài những iut~ng mặt thời tự nhiên tải điện năng nỗ điền.

đặc ~iêl là thủy điện quy mô vừa và nhỏ ~ có t v lrl~ đ~llg ký và phổ biến ról~ rái ở các. vùng nông thôn.

3.Các dạng Dàng lượnll~ tổ thê phát lrl~n trong tương lai :

Thủy điện mở ra quy mô lớn ở có ba miền Bắc. 'trung. Nam ; du ' mô vừa là .hộ ở các vùng nông thôn và mị trấn.

Dâu khi ở miền Nam và một phần ở miền Bộ('.

4.Tâm thế của người dân trong việc sử d!III.. liăn~ lượn~ :

ơ nóng thôn : đang ngày cảnh tổ như (âu lớn về năng lượnll~ trữ):én tilóll~ đặc biệt là điện năng do phục vụ cho s~l~ tuất nông nghiệp . những (blr~ có nhu cầu bức thiết về năn(' . lượn,() cho sinh hoạt.

Ở thành pho : chưa thỏa l')~ll d học cho nhu cầu sau ~ul(t và tiêu dủn~v.

Nói chung chưa l'i~t tiết kiệm llăn~ lượng (xăng dầu, điện. .)

5.Nghiên nhân gia tình trạng lãng phí năng lư~ng

Chủ yếu là do cơ llc~ quan liêu. bao cấp kén do.

Luật pháp về khai thác(', sử dụng. phân phối các llguòd năng lượng chưa ~l~liê~l minh.

- Chưa có 'lều ' sản xuất hàng toa phai triển. trình độ khoa học -kỹ thuật nói chung cò' thấp kè,"l.

6. Vấn đề năng lượng trong hệ thống chính sách :

Đảng và Nhà nước đang phải chọn ngành năng lượng mũi nhọn để xác định chính ách 'u liên. Năng lư(lia lru~ền thông hay năng lượng hiện đại nhất ? Quy mô lớn hai quy môn ho ?

7. Bổ sung ~ ki~ll riêng :

Nêu thêm vào khai niệm văn MINH tháng hè vấn đề : năng lượng-văn minh-văn hoa.

11

1 Đặt vấn đề näll~ lượng từ chuyên ngành :

- lư chuyên ngành ~l'rất học -. phương pháp luận khứa họ(', vấn đề năng lượn'l-văn minh-văn hóa thực chất là vấn đề quan hệ giữa tồn tại vật thể vật chất vô tâm lý tinh thầ~ của con n~ut~i. là.li thác

và sử dụng các nguồn năng lượng thể hiện một năng lực lớn hút người : chiếm lĩnh ác nguồn lực thiên nhiên và sáng tạo giới tự nhiên thứ hai. mặt khác giải quyết ~áldê năng lực~ vì tự sống cùn và phát triển

~v n liên'.. ~tl của con người, thực chất là một nội dung của chủ nghĩa nhân tạo. Hiện nay năng lượng là vấn đề toàn cầu. Đối với các nước chậm phát triển đang là vấn đề bức bách' ma việc giải quyết thành công chỉ có thể trong chiến lược biết kết hợp là lực với hợp tác q~lỗc tế

~ Vấn đề năng lượng và các hình thái duy lý khác nhau.

Truyền thống Việt Nam chủ yếu dùng lạt ở loại duy lý kinh nghiệm cổ truyền tương ~llg mỹ nghệ thủ công sử dụng các nguồn năng lượng tự nhiên là chủ ~ ầu (cơ bắp, mặt trời v.v...) do đó vấn đề lớn khi tiến hành công nghiệp hóa nói chung, xã ' dựng công nghiệp năng lượng nói riêng là thi~tl hụt trí thức ktl~a học kỹ thuật, thiếu hụt đội ngũ chuyên gia vị thiêu hui có thói quen và tác phong (ông nghiệp).

do cơ sở công nghiệp năng lượng truyền thống chưa được xây dựng cho nên rất khó tiếp thu công nghệ hiện đại nhất. Vấn đề được đặt ra là làm thế nào độ nhanh chóng loại duy lý có hàm lượng khoa học cao, đặc biệt trong giới chuyên gia khoa học kỹ thuật và giải du? ri lý ?

~ Lựa chọn nành [ương. công nghệ có ách hưởng tới kiểu phát triển xã hội : Nếu chỉ th(i~ mẫu các dạng năng lượng cơ 'khí giản đơn. kỹ thuật thủ công thì không thoát khỏi tình trạng nghèo nàn của đất nước, không thoát k~lô~ khu phát triển tri hê vôn có lúa ~jông phương.

nếu chiến lược công nghiệp năng lượng chủ yếu theo công thức điện khí hóa toàn quốc. song dùng là ở các dạng điện năn~q có biến thì kiểu phát tri~ll xã hội giống các nước công nghiệp hóa ở phương Tây. Vấn minh công nghiệp mía cao linh văn minh năng nghi ập dựa trên kỹ thuật thủ công : nhưng không đủ cơ sở vật chất - kỹ thuật để giải quyết căn bản những vấn đề công bằng xã hội và chủ nghĩa nhân đạo nói chung. Nguyên nhân cơ bản là hàng hóa chưa đổi mo.

- Những dạng năng lượng ~â công nghệ cơ bản nhất như n~llg lượng n~u~vên lu năng lượng nhiệt hạch, trường sinh học (~ v.v... đang và se (:ô khả năng tạo ra một kiểu phát triển mới của xã hội. một đợt sóng văn minh mới : văn minh hậu công nghiệp' tin học hóa... đủ sức sản xuất dồi dào hàng hóa nhờ đó có thể giải quyết căn bản hơn vấn đề phân phối theo nhu cầu, những vấn đề công bằng xã hội.

4. Nói chung ba hình thức năng lượng cơ bản : lò ti uyên. (:ô đến, và phi có đến tương ứng ba kiểu phát triển xã hội : tiến công nghiệp. công nghiệp hóa và lin học nó(:.

Một cách tươn~t ứng, công bằng ~ â nhân đạo ngày càng được giải quyết thực sự và đầy đủ hơn.

Ở Việt Nêm chủ yếu cho tới nay. vẫn ở trình độ văn minh nông nghiệp thủ công với các hình thái năng lượng cổ truyền, hiện na~v mới bắt đầu quá trình công nghiệp hóa. hình thái năng lượng chủ yếu là điện năn~ eo triền. Trong lương lai tỷ trọng thủ ~éll sự thuộc về thừa điện và dầu khí.

) Các hình thái năng lượng và đạo đức :

Trong nền .văn minh nông nghiệp, kỹ thuật thủ công, các dạng năng lượng cổ truyền thì chuẩn đạo đức thông trị ở Việt Nam là chủ nghĩa gia trưởng (được hệ thống hóa trong Nho giáo).

- Trong giai đo~ll Jliện hay sự khởi đầu ~t'đ ~llr~i trình công llgl~êp hóa tạo ra tiền đề và nhu cầu giải phóng tiếp lục xã hội (dân chủ hùm và giải phóng cá nhân (nhà" quèn, tự do) cùng như giải phóng linh tuần nhân loại (mở rừa, mở rộng giao lưu, hợp tác quốc tế...)

„RAO ĐÔI NGHIỆP VỤ

MỘT 'VÀI CHỈ SÔ THỐNG KÊ

MÀ KHOA HỌC XÃ HỘI QUAN TÂM

TÔI¹¹ ~HI~N CHIÊU Nó ~ ra ', một trong những công cụ quai trọng. để các khoa học xã hội. nhất hi ~ kinh tế học. vì xã hội học. năm bắt đưa thlr~ trạng là hội ('hình là các số liên thống kê. Các số liệu thuở kê chỉ số thông lúc Dhall ánh (lá(. mặt khác nhau của đời sống xã }lòi như sau xuất "àl chất? hoạt độrl~ơ văn nó:l. phân hệ dân cư. lao động... diễn ra theo từng thời điểm khác llhall. I)~ chính là nllù'n~ chi báo phản ánh sự phát triển đặc quá trình quản lý kinh ít', xã hội. văn hứa tinh toàn cư ' .!~ n~àllll, cá(' địa phương. Các (hi số lhòll~ kê do đtrợ~ lập hợp trì cơ sở hoặc từ ctjò~ tổ?lo dấu tra dàn số lại do một (.!~ quan thuyên môn tiến hành. cho nén t'hún~ m~n~ độ tin cậy cao. Chính vì lê đó các tổ (:hực, các tư quan. xí Tlghi('p những như(;i lam ~òn~ tác quản tý dùng như những người nghiên cứu khoa lưu .l~ll ló thể dân và(' ~llú!lo di \tạt.h kế hoạch ~ấp tới của mình.

Việc sử dụng ('á~ số liệu thống kê vào n ~hiêll cứu sự ~llát triển xã II(:)i là tất yếu khách quan. thông qua những con do đó. nilùn~ người ll~llliêll cứu khoa học ló l~l~ nhìn nhận .à hội một cách khách quan hơn sả bám sát thật liền hơn. Song. hiên nay việc sử dụng., cá(' số lít u thống kê sao n~h,èil tửu khoa học con l~hi~ u hầu the. liệu đó có thể do những nguy èll nhân sau :

mỗi khoa học xã hội có một đội lượn~ cá~il tiếp đàn riêng của mình, cho nên nhìn nhìn xã hội theo những chỉ số l~llát' nhau. trong khi đó. các ('oD số gừng llg('nlll thống kê đưa ra lại theo yêu tần của clllilsh ngành trung kê. D~ll trong thống kê thi~ll những con số mà tác khoa học khác tản thiết.

- Các số liệu thống kê đo dòng cục thông kê quản lý thao đối tượng của ngành.

\hi(tl lli~n tượng xã hội mưa được đưa vào trong ức niên giám llilóll~ kê. lthã là các chỉ số thuộc lĩnh vực đời sống tinh tinh t'ủ~ .\ã hội. các phụ~llg tiện thuộc gia đình. cá nhân, mối quan hệ chính trị.

Số liệu thông kết hiên nay rất nghét) llàll ~ê nội dllllg, cho lên khả năng phán tích sự kiện xã hội dựa trên các st) li(u thống kê rằl hạn chế. Thòllg thường các sr~ liệu thòllg kê quá tập lrunng vào các chỉ ~o kinh tê do các xi nghiệp, cơ quan đưa lên thiêu ~ự plldn lícll cụ thè. ~Ti dụ, có đưa ra số. llr~lr/g ngtrời đi ~enl hàllg nãln the(l các ioại hìllh n.(llệ thtlàt, song col~ số chl dừng lại đó mà l~llòng the nhậll xét gì hơn. là lãnh lợp. llglê nghiệp' llra ttlòi llào di xem nhiêu n)lất ? l~ra tuổi, giới tínll có anh hữ)lg đến ~so lâ/1 đi xem hay kilông ? Lác ll~ loai đê lải nào. vớ diễn nào được còllg chúng hâm mộ nlll?... Nhưng con số lla~ rất cần lhiệt cho khoa họ~ xã hội. cũng như những llgười l'tm ('òllg tác thực tiêll, cũng chưa có trong các niên giám thống kê.

một vài 1 1 một số khái niệm đưa ra giữa khoa học xã hội và thống kê học thừa được thống nhất. chẳng hạn khái niệm giai cấp, nghề nghiệp xã hội.. Điều đó cũng dẫn đến ~ té(khoa học xã hội khó sử dụng các con số thống kê.

- Các đặc điểm của từng địa phương ít được thể hiện trên 11 niên giám thống kê do tổng ~u~ thống kê của (.áp, mà lại do cơ quan thống kê địa phương tung (áp. 'lưu tổ này cũng gây khó khăn cho việc so sánh trong công tác của những người nghiên cứu khoa học xã hội (vì ít mượn được đầy đủ tài liệu của các địa phương trong một thời gian ngắn).

Chính vì những lý do trên. chúng tôi thông muốn thông qua từng điều tra dân số cũng như 11~n giám thống kê hàng năm eo thêm những số liệu một phản ánh toàn diện đời sống xã hội 11~n nay. tất nhiên những số liệu đó có thể là do các cơ sở cung cấp, cũng có thể là các cuộc điều tra mắt: đưa vào. Thông qua 11~n con số như vậy chúng tôi, những người nghiên cứu khoa học xã hội cũng như các cán bộ quản lý hy ' ông sẽ nắm phần đầy đủ hơn thực trạng xã hội theo từng lĩnh \ ực. Cụ thể là : 1 DỤ ~ Số - 1~ A O 1)() ~ G

Bên cạnh (ác điều ~i~n địa lý. thiên nhiên thì dân số là một cơ sở quan trọng để xác định đũa~ đàn kể hoạt h phát triển kinh tế - xã hội của mỗi (i~ phương. Nói đến dân số - lao động. ngoài việc chú trọng đến số lượng. chúng ta còn phải chú ý đến chất lượng của chúng. kinh vì lẽ đó. chúng tôi mong muốn có những con số cụ thể theo t~rll'.' thời gian.

Về dân cư ;

1 Trong các niên giám hàng năm nên đưa thêm phần cơ cấu dân cư theo giá trị ~ lứa tuổi (nhịp tuổi). Qua tháp tuổi này. chúng ta sẽ thấy được sự phát triển dân số như thế nào qua từng giai đoạn và c~t lượng của dân cư (b. lo nhiều lao động phải nuôi là người chưa. hoặc quá tuổi lao động). Khi xây dựng tháp luôn chú ý đến họ đối tượng : cư dân ~g nghiệp và phi nông nghiệp (hoặc đàn (u đô thị và nông thôn). Nếu có thể đưa(cho tháp tuổi tuyệt so khu vực đi~ll hình : 'i hủ do Hà Nội thành phố Hồ Chí Minh, đồng bằng Bắc Bộ, đồng bằng sông Cửu [ong. ~ullg núi r~h;a Bức và các tỉnh Tây Nguyên.

2. Trong phân dân ~ u. có thể đưa th~zn vào :

a) Quy mô gia đình : số người cùng sống trong một mái nhà (căn hộ) mà có chung kinh tế (ăn chung một mâm). Ở đây cùng phân chia theo 6 địa điểm trên đây. bị GỒ con một cặp vợ chồng sinh ra "à số con theo tuổi của mẹ (tuổi của mẹ chia theo khoảng: < 20. 20-2~ 2t)~9. 30-3t, 35-39 và 40 trở lên).

Số con theo nghề nghiệp của mẹ. Trong khi chưa có những định nghĩa chính thức do các cấp có thẩm quyền vạch ra, chúng ta tạm thời phân ' chia thành (lá(' nhóm nghề nghiệp sau :

Trí thức : là những người cán bộ có trình độ học vấn từ đại bộ tuy lên, làm việc trong cơ quan nghiên cứu khoa học: cán bộ giảng dạy ~ . bác sĩ. kỹ sư làm việc tại các nhà máy nhưng họ không trực tiếp đứng m:in văn nghề sĩ. báo viên dạy học các trường phổ thông nhưng chưa có bằng đại học(: các chuyên viên ở các cơ quan mà chưa qua đại học cũng không nằm tiếng lảng lờ này.

~ r0s Thu .\ nhiều Viên chức : những người làm lroll~ các cơ quan n'l~ nước, chưa có bằng đại học nhưng không trực tị~p sản xuất. Ví dụ : lthầll lên kế toán. bán hàng, văn thư ở các ngành.

- Công nhân : đó là những người trực tiếp tham gia sản xuất (kể cả kỳ (ư mà đứng mà) trong các cơ sở quốc doanh, t ư llh~n, như : nhà máy, ~l nghiệp sản xuất. các công trường xây dựng, giao thông. và cả những người sản xuất trong các cơ sở nghiên cứu khoa học: thợ điện, lái xe, v.v..., công nhân các trạm sửa thứ:l.

- Thợ thủ công: đó là những người tham gia sản xuất và làm việc trong các hợp tá(xà liệu, thủ công nghiệp ở thành thị cũng như nông thôn, cũng như các thợ thủ công làm nghề sửa chữa cá thể

- Nông dân : là những người tham gổ trên mặt trận nông nghiệp, bao gồm cả tập thể là cá thể. (Công nhân các nông. lam trường có thể ghép bảo ~0llg nhân hoặc chia thành một tầng lại gọi là công nhân nông nghiệp)'

Buôn bán. dịch vụ : những người d~llg trong độ tuổi lao động nhưng kh0ll~ làm trong các ngành hoặc cá(cơ quan sản xuất ('ủa nhà nước hoặc tập thể Họ mi các cửa hàng tư nhân có thuế hoặc không thực. Ví dụ : buôn lán bách hóa. bán rau. dịch vụ ăn uống...

Nhưng người chưa ~ ll~lê nghiệp òn dinh hoặc l~hóilg có \tiéc làm (họ đang rong tuổi lao động).

Chú ý : Những người đã quá tuổi lao động thi (ân cứ vào nghi nghiệp ~ ù đề đưa họ vào các nhóm llghê nghiệp thích hợp.

c) S) gặp kết hôn trong mà năm (cũng phân cho theo ~ địa đi~e'n đã nêu). Chỉ cần liêu tỷ lệ sự người trong tổng dân số của khu vực đó.

di M0i ~lll báo nêu lên quá trình hóa nhập giữa các dân t0i mà cũng là mi báo nêu lên kết quả của quá trình đưa dân di xây dựng vùng kinh tế mới-chỉ bia về dân tộc (ù(các (ập vợ ~h~ng. Có thể đưa chỉ số này dưới dạng sau ;

~ vợ chân \	Kinh	l)~n tộc khác
Kinh	từ	là
Dân tộc khác	~	01

chi báo này nên tính cho một số vùng như: ấy Nguyên, đồng bằng Nam Bộ và vùtl~ núi phía lia(' . ~

Những số liêu trên không chi cảm thiết chia những người làm công tác nghiên cứu, còn giúp tậ(cho thực. hiện chương trình kế hoạch hóa gia đình và sinh đẻ cô kế hoạch.

3. Sự thu chuyên (đi thư) của dân cư dạng cơ học) trong tác tỉnh

~fô/ vãi 93 Ngoài các chỉ số thung. chúng tôi muốn biết dòng di chuyển nông thôn sang đô thị hai ngược lại hàng năm là bao nhiêu (Cho trong tỷ số / trên tổng số dân cư của tỉnh đó).

Trong phần leo động, ngoài các con ~ được đặt ra trong niên giám thống kê chúng tôi muốn biết thêm :

1 Cơ cấu các nghề nghiệp (như đã nêu ra ở trên) trong tổng số dân cư ở lứa mỗi do động Chúng tôi muốn biết theo 6 khu vực đặc thù đã nêu. Đây là chỉ báo nêu lên cơ cấu hai cấp-nghề nghiệp của xã hội trong từng giai đoạn.

Hiện nay trong niên giám thống kê có đưa ra sự phân bố lao động trong các ngành kinh tế. Song trong mỗi ngành kinh tế. chúng ta không thể biết ngành đào tạo lao động nhiều viên (học, trí thức; công nhân...

2. Cơ cấu nội tại của từng giờ sắp -nghề nghiệp (theo sự phân loại tạm ở trên) theo giới tính. lứa tuổi. Nghĩa là chúng ta biết (hàng năm. hiệp Đại trong (tổng nhân thì các lớp tuổi của nam, nữ là bao nhiêu (tháp tuổi của công nhân). Chúng tôi mong muốn có cơ cấu này ở một số thành phố mang tính chức năng khác nhau. và thời gian định thành thành phố này.

() Tỷ lệ cán bộ có trình độ đại học và trên đại học trong các ngành kinh tế quốc dân. Cụ thể là bao nhiêu người có trình độ đại học trở lên trong (các ngành kinh tế (theo sự sắp xếp hiện nay của lòng cục thống kê : công nghiệp. xây dựng. vận tải, thương nghiệp. y tế, thảo luận, khoa học, quản lý).

Tỷ lệ cán bộ có trình độ đại học trở lên trong ngành sản xuất tiêu thụ công nghiệp, nông nghiệp (hiện nay tập thể (hợp tác xã) ~â có trình độ đại học trở lên nhưng chưa có việc làm có định. Các chỉ số này tiêu lên nhất là ở nội tại của các tầng lớp giữa cấp- nghề nghiệp, nhưng đồng thời cho ta thấy được hiệu quả của sự nghiệp đào tạo đại học đối với các ngành kinh tế quốc dân.

Tỷ lệ lao động nữ trong, các ngành kinh tế quốc dân :

Công nghiệp, xây dựng. giao thông vận tải, thương nghiệp. (hội "những người" giáo dục. y tế. văn 'lót khoa học và quản lý.

tiêu thụ công nghiệp ở hstt khu vực đô thị và nông thôn.

Sản xuất công nghiệp, sản xuất nông nghiệp, sản xuất thủ công nghiệp.

~ là lệ của phụ nữ trong. các cơ quan dân cử như:

Quốc hội.

Hội đồng nhân dân tỉnh cấp tỉnh thành phố và đặc khu.

Hội đồng nhân dân cấp huyện, quận và cấp tương đương.

Hội đồng nhân dân cấp xã phường.

6. Trình độ học vấn của những người trong độ tuổi lao động cho theo nam và nữ. Trình độ học vấn có thể phân chia như sau :

Chưa xong phổ thông cơ sở.

Đi qua phổ thông cơ sở nhưng chưa xong phổ thông trung học.

Đã qua phổ thông trung học.

Đang học đại học (ke cả tổ chức hoặc chuyên tu).

Đã học xong đại học.

7. rùng độ 11q~ vốn của từng tầng 1(p:

94 TÔS T-1- S CIIIÊU Công nhân.

Viên (hó~

- Thợ thủ công,

Nông dân.

Trilth độ l~o~ vẫn ('llllg chil ra là.n .) mức như đã xác địnll ở trt~n. và tron~ rnoĩ l~ll , lớp có (~lia ra nam và nữ.

8 - Trình độ học vấn của công nhân theo đặc thù lao đc'lc~ (cl~ phân chia theo ~ iới tính):

Côlg nhâ.l công nghiệpnặng.

- Công nhân ngành côilg l'ghiệ~ l'hệ.

Công nhân ng~nh khai thác mỏ.

Côn~ nhâ.l ngành vận tải,

Công nhân ngành xây dựng.

11 XÂY DỰNG ~INH l'è)

Chúng tôi mlllôn c() tilêm ;nột clli hảo v~l ~ự pll~t t ièll kinh tế l~ l('llg số điện ti'll ijh:l ở ~âv (iựllg đư(t~ lrong llã;il. to'lt., số dlclll uctll sử dụng (nhá ờ) ~à s~ (ăll h~ t rorlg nộl năm. Ở đây ~ht.n.. ~ôl mí)n(1 mlr~n ~6 ('á~ ct'n s~ ttluộc khu ~ ự(' nhà nứ~tclloặc~ lip the xâ~ dựllg, còll (:ủ(i cá thể vl rất khó nêl' tạm bỏ qla.

~lên đây là một sf) (:lii s~ thòil~ ~P chúllg lòl qtl~lll tâm m~ "á~ ~lnllg chl (..) thè thòn/ qua những báo ('áo từ c~T s~ v~ tòtl~ ~li~tl ~l òàn So lloã~ ôiêu tra m'vll 'llra r~ Tát nhiê~l. do thi~ u hựt những kiênl tllúc t~ng hcyp l~long kê. và nllát ià (ách ql'án l~ tl ~o ngành đoc nên l:o nh~n~ con số . (') thê l~lan~ yêll câu qlá (:tt'. Hơn llũ8. c~ lihững tiêu chu~m (chi báo) inà ('htillg tớii đưa ra ('h ưa thật sự chuàn xácđè cá(' ðòllh chl ~lẽ dàng trong tỏrs hợp tllollg kê. Chúng t~l có th~ (:ùn'. nh 'l~ tiiãoluậ'l về nhtr~g ti(11 thức ~lô ðề đáp ứng đượ(' ()u (~u và kllả)lãng của í'á~ bên. ~ó được nhữn~ c'li so m:i chún~ tòi đưa ra, nh~t là t.onạ pil(!m vi từng (inh và ('ă llườc là rất ~lý báu tron~ việc n~hiên cứ" và q'ản lý xâ hỏl. ~êll nas "húlig tôi đ~i có lnột s~ ~ò liê~l như vậy, llhung chi man~ tính chất mall ulà lại la tn~tu qlr~ nhò. ~úa l"òt số nhà m,ly, '.lĩa p}lư~ng. ~rtli một mẫu bêlthurvậ~ khó ~ó thè llhn nhàn thực trạng ở một địa phươllò.. c'!lú (.hưa nói đ~n toà 11 quốc

Những ch(s~ đư(i ra trên đâ~ ià một phần nllt) tr')ng những : oll số chúng tôi cân trong nghiên cứu xã hội, m~ trong nièll gi~ítn thóng kê chưa ðề (iập đ~n. Cú đlưc những số liệu nh~ và~ sc giúp cho chún~ ta nhin nhận tron vẹn lhực tr:illg kinh tế-xà hòi hơn

PHƯƠNG PHÁP ĐÁNH GIÁ ĐỘ CHÍNH XÁC CỦA PHÂN BỐ TUỔI

vũ Tuấn HƯ TRONG nghiên cứu đám số lũng như nghiên cứu xã nơi họ (' thực nghiệm, việc thu I nhập, sử lý mỏng tin xá kết quả được đưa ra dưới dạng tương ~llan. Đó là lthũn~ lương quan giữa giới lính và tuổi bởi các đặc trưng ~llác như số (ton. trình độ văn hóa mức thu ?l~lập' tính cơ động xã hội và D~llg thái (. 'ủa những mặt. những hiện tượng của đời sống nã nòi được biểu hiện qua những chỉ số n-iy. 'Tus nhiên trên bình dân . 0n~a. chẳng hạn mặt ~ut~c. (hi hèn. với số liệu về tuổi và giới lính. hằng phương pháp mô hình học ('llúnrr la en the đánh ~i~ một cách khái quát lúm độ phát lri~n kinh tế - xã hội là: phát triển hoặc đang phát triển. l)i~u ll~r bộ n-llôn từ như thực lơ là cơ (ấu kinh từ ' . ủa tuột vung. một nước lã l~ết qua long lon của những điều tố ~arl lló~ ~ã 'lội. nguồn thi rinh"en. cơ cấu dân số v. "... 'l~r('llg đó là lệ cao của dân cư ở độ tuổi lao độn-, (15 - Cúp và đặc biệt là tá trọng phụ nữ tham gia lao động xã hội này làng tăng là yếu tố thúc đẩy sự tăll~ trưởng kinh tế. Vì vậy cơ cấu về ruồi vr~i bởi lĩnh của dân cư là nhữn~ có báo nhân kì~u và hội quan trọng. là cơ sở dữ liệu b~ll d~lu~cho việc xác lập độ lớn và (ơ câu l.l~llt điều tra trong nghiên cứu xá hơi học. Thông thường nguồn số liệu về tuổi và giới lính dựa vào các (bộ(' điều lia dân số và (ác số liệu thông kê. né thống thu thập số lim llà~ nút đúng ta hiện nay còn nhiều nhược điểm. thiếu tính hệ thống. nhúm sai sót vi mặt kể thuật, phân loại. tính toán Vì sậy những số liệu này cần được đánh giá và hiệu chỉnh trước khi sử dụng. (r đây chúng lôi chỉ đề tập đến cách đánh giá độ chính xác về tuổi thà nhằm llgu~ên nhân dân đến sai sót đó thuộc kê người khai báo.

Số liệu về tuổi thiếu chính xác do rthi~u ngu~ê~ nhan khác nhau. Chẳng hạn.

phụ nữ thường khai tuổi thấp hơn. lớn người già khai tăng tuổi lên so với ruồi thực của họ. tư tiên ở vùng nông thôn có thói qu~ll tinh tll~i theo âm lịch, vì vậy thường lãng lên 1 môi so với tuổi thực tế. - một nguyên nhân khác phổ biến hơn, cư dân thường tròn' tròn tuổi, với con số tận cùng là ~ 0 ~ hoặc ~ .)). Ví dụ : 15, 20. 2t). ~O v~ Hiện trọng này trorig dáll s(5 học gọi là sự ~ép ('hồng tu~i (heaj'ing oll age) đlợc đánh giá ~ang nhùng phurllg pháp toán họ. khác nhau. Shùng plluong pháp nà' (ãl cứ v~to dạng ~hân bo dân s') theo t~ôi qua một phần hoặc toàn bộ của miell tuổi. Dạ~lg plân bờ nàv được giả định là đúng ~ã dùng nó để so sánh với phân bố tuổi c~m kiểm tra.

liạ"g phàd bố đơn giản và hiệu quả lthất là phâd bố tllôi }linh cjiữ (n~hĩa là phân bố lnà trong đó số luf'ng ngu(}i tron~ mỗi tu~i đlợc coi là bằllg nhau). Plân bố nà" xá~ định trong miền ll~i. ví dụ : 3 í~ãrll. . ' năm lloạc 11 nãln. Căn cứ vát) giả đilth này, chún~ơ ta có t.hè đánh giá mức độ ('háll:l x(i(' của st) liệu thil ~trục về tuổi ~lua hai c~i số: chỉ số làm tr~n tu~i và chỉ số Whipl~le

96 vũ Tt7 ~r tuy Chi số làn ' rjn tuột : hiện tượng làm tròn ÍT một tuổi nó o đó đơn đến việc giám tương ứng ở những độ tuổi lân cận. 'Căn cứ vào giả định đã nêu trên, người ta đã đưa ra mĩ số linh trườ tuổi cỏ dạng sau :

Và miền ~íc ranh tuổi a lăm

$$I = \frac{P_x}{1/3 (P_{x-1} + P_x + P_{x+1})} \cdot 100$$

~ ót miền sác định tuổi ã năm

$$I = \frac{P_x}{1/5 (P_{x-2} + P_{x-1} + P_x + P_{x+1} + P_{x+2})} \cdot 100$$

Tri in d () : 1 là chỉ ~5 làm tròn tuổi

P. là số người trong độ t hồi x mà ta cần đánh giá lem có hiện thanh cl!lill~ 1 hồi lia" không ?

(siết ?ri nhỏ nhất chỉ số 1 = 100. điều đó chứng tỏ không có hiện tượng xếp chồng ở dò thoi ~ SỐ ước lại khi giá trị của I càng lớn hơn 100 tá: số người tập 'trung vào (?ộ lưới c:i:l:: lớn

thit s ~ lvhippt~ : chỉ số này không dùng độ đánh giá một độ tuổi cụ thể 'là(' mà ~ á(?l , 1 1 1 âm tuổi có sự tận cùng đặc biệt ((O ' và (tỉ ~

trung giả định pháp bổ tuổi hình chủ nhật ở trên chỉ số Whipple đúng đề óanll (.i.l .s~F Xếp chồng tuổi ÍT tuổi tận cùng. là () '. nghe miền \uỷ lừ 23 đến 62 được tin ít ! ~r) '\)'lg thức S~LI:

$$I = \frac{P_{30} + P_{35} + P_{40} + P_{45}}{1/10 (P_{23} + P_{24} + P_{25} + \dots + P_{60} + P_{61} + P_{62})} \cdot 100$$

Tương tự như vậy. trong miền tuổi từ 23 (i~n fi2 chỉ số Whi(T)ple dùng hệ đánh giá tự xếp chồng tuổi ở tuổi cô tận cùng là số (O " và đồ ~ ~ ~ được tính như sau :

$$I = \frac{P_{25} + P_{30} + P_{35} + \dots + P_{55} + P_{60}}{1/5 (P_{23} + P_{24} + P_{25} + \dots + P_{60} + P_{61} + P_{62})} \cdot 100$$

'trườ. giá trị của 1 từ lĩjo dần 50(). Nếu I = 100, chứng tỏ rằng không có hiện tượng đĩ'!) ~llong tuổi ở cá(' độ tuổi có số tận cuối là (r O ' sà ~ .) ~ Ngược lại. khi giá trị rủa 1 ~ ang cần .)Oà chỉ ra có hiện tượng xếp (hông thoi. Trên đây là hộ chỉ số đơn ~i~ll ~ liêu qu~ thả nào đó ta có thể đánh giữ mức độ chỉnh đá(' phân bố cơ cầu mò (~it dân cư. Nó có ý nglli~ thực tế về mặt phương pháp trong nghiên cứu đã hộ; llc~ ; r((ăn cứ đề hiệu dinh số liệu pháp bổ tuổi được sử d~llg khi xác định mẫu điều mi ('ũll(. như khi phân uilólll tương quan. Đề giúp bạn đọc hiểu được ý nghĩa của hai chừ số trẽ.l. ~húrlg tôi đưa ra một ví dụ sau :

tri ~ sít chúng ta có số liệu 'ề phân bổ ruồi của dân cư ở dùng như sau : ~ \ c ni bị nó

Đây là dàn rõ đóng không bị ảnh hưởng của yếu lò đi cư. và không bị ảnl hưởng ~l(t biên của yếu tố lử vong.

ti) dụng chỉ sự làm tròn tuổi, chúng ta kiểm là xem ló hiện tượng ch~llg ruồi ÍT tuổi 3t) hay kllôn~ 'rron~ miền tuổi 3 năm chỉ số nào là :

$$I = \frac{402}{1/3 (233 + 402 + 213)} \cdot 100 = 137$$

I um	số lượng	ruồi	số lượng
là ~1~	~92 ra ' 48~	41 12	1 27 ~18
~1 2- 2.')4	~1~ 4r~7 4~5	43 .	1~9 ~ 1~2 319
2~)b -7 S	J22 1~58 377	~1 45	160 do 237 1~5
) (j ao . ~1	38ô 300 536	46 47 48	~1~ . 78 1 28
~2 ~ i : , 1	2~1 318' 2.rõ	49 do 51	93 95 là 88 72
~r) ~r) :II	2a3 40~ 2'1a	52 ~ 54 ra	~3 7- ' 267 3~
:i ~j DO	242 316 225	cô ~7 ~8	50
	134	r~9 DO	
		61 ù2	

Ký quả thí ra có sự tăng đáng kể số người trong độ tuổi 3.) và giảm lương ông ở các độ tuổi lân cận.

Sử dụng chỉ số Whipple, chúng ta kiểm tra tất cả các tuổi tới số tận cùng là ~ 0 ~ và ~ ~ ~ 1 '1 (

$$I = \frac{522 + 536 + 402 + 431 + 319 + 313 + 161 + 267}{1/5 (457 + 425 + \dots + 32 + 50)} \cdot 100$$

$$I = \frac{2957}{1802} \cdot 100 = 164$$

kết quả khi ~ dùng chỉ số này chỉ ra có hiện tượng chùng tuổi ở lại cả các độ tuổi vó i số tận ('ùll .' là (ác số ((0 li và (5 ~ Như vậy. số liệu phân bố tuổi này không chính ~ c(; lh~ de người khai báo da làm tròn tuổi.

Tóm lại, trôi là một trong những dấu hiệu mà cuộc điều tra xã hội học cần đến.

Nó không ?lilũn~ ('àiil thiết đề đánh giá' cơ cấu nhóm người được điều tra theo độ tuổi, mà con là một run. hiệu phần nhím khi tính tương quan. Song vì những lí do nào đó. mà số liệu về 't~i trường mắc sau số. Vì vậy chúng ta cần đánh giá nó trước khi sử dụng. hai chỉ :(:i~t'tT~ nêu ra ở trên giúp chúng ta kiểm tra được những sai số có thể xảy ra về do tuổi. ,

xã Hội Học THẾ Giới

NHÂN dân im LĂNG u)' ? ~r

viết ~ T.I: Z~XLAPXCAIA DLJ~ I~uận xã Hội HIỆT THỰC HAY Hệ ả~o ?

- Xã Hội ~l)c PlIt~c vi Ai ? '

- l.du có THỂ Do' nào CÁC CHẤN ĐỘNG xã là H~v KIIÔNG ? Bộ luật Đạo Đức của 'NHÀ Ngl~lên cúm Là Gì ề ~ NGÀNH KHOA HỌC KHÔ'IG CÓ TÊN

. v. vl'zurôvtc~l.: rachiana Ivanoplla, to chế kim hãm và cơ chế phát tri n các khoa học và hội, đặc biệt xã hội học, tráo(. dật)' là như thế nào ?

. 7.AXLA PXCAIA : Tại sao lại trước đây ? Bay giờ chúng vẫn còn. không phải nhìn lúm n tránh các vã~kiện bằng thời gian gồm đây nổi rõ mỗi lo âu và đầu nầu Các cơ chế kim hãm khoa học xã hội đã hình thành vào những năm dưới chủ nghĩa Xlalin và lễ thói Brêgionép thí ta đã biết, Đó là sự kiểm à soát ngặt nghèo về hệ tư tưởng đối với nội dung các cuộc điều .tra, bắt khoa hệ phục tùng chính trị vô điều kiện, sẵn đui); tất Cả mọi cái mới Và năng tạo, cảm tranh luận tự do. Đó là sự công khai khuyến khích chủng!lia tuân thủ trong khoa học và tính vô nguyên tắc. mua chuộc và làm hư hỏng cục nhà. khoa học bằng cách trả công cho sự trung thành tuyệt đối với người lãnh đạo toi cao. cất nhắc những kẻ tở hồng thực tại, tàn sát jlang loạt cản bỏ sáng tạo. Cẩn kè thêm vào đó việc triệt do ((đóng cửa)) không cho thảo luận các vấn đề xã hội ngày càng một ~nlê trên báo thí. xin chặt thọt cách có hệ thống bộ máy kiểm duyệt, thực tế không cho phép có một công bô nào đối với Các kết quả không theo truyền thông, quan liêu hóa hệ thống kế hoạch hóa khoa học và kiểm soát việc thực hiện các kế hoạch, tám khoa học xã hội Xô viết ra khỏi quá trình khoa học thế giới bằng (bức.màn sắt)) quan liêu - chính thống cong như băng ((các tám mạng che một về hệ tư tưởng)) với cách nhìn tất cả các nhà khoa học chuyên ngành xã hội nước ngoãn như là ~ tôi đòi của giai cấp tư sản))). Tôi không nói tới sự lạc hậu về cơ sở khoa học = kỹ thuật của khoa học xã hội. sự trả công lao động ở mức chết nói cho các (:án bộ khoa học xã hội.

Cuối những năm tro, sau Đại hội XX của Đảng. xã hội học đã bắt đầu hồi sinh dưới tám lá chắn của các khoa học kinh tù và triết học. Nhưng bản thân từ ~ là hội 1 ước trích cuộc mạn đàm giữa V. ~urzutôviell. bình luận viên Tạp cllf ((Ngọn lửa nhỏ ' (liên Xô) vót Viện sĩ T.l'zaxlapxcaiu. Chủ tịch Hội Xã hội học Xô viết' phần đầu cuộc mạn đàm đã di cập một số nợ "ê tình hình Xu hội học Liên Xô những-năm khoe đây' tòa soạn xin giới tlli~u với bạn đọc ~llăn lít p theo'

Nhân dân im lặng ư ? _ ' ' 9~ học)) vẫn còn bị gạt ra khỏi từ điển kho' học, nói lên hoặc in ra từ đó đều nguy hiểm Tôi nhớ hội tháng 2-1966 ở Leningrát đã triệu tập Hội, nghị toàn liên bang ăn thứ nhất về các 'vấn đề xã hội học. Tôi rồi ấy tôi đã nghiên cứu sự di dân nông thôn. nhưng coi guộc điều tra Của mình là thuần túy ~i~h tế và \không coi mình là nhà xã hội học. Song người ta đã mời tôi dự, và tôi quyết định đi dự. vì người ta đã ngoài nhiều về xã hội học, nên nhìn thấy cuộc ((thao diễn lực lượng)) của nó cũng là điều thú vị. Chương trình không được phân phát trước. Đại biểu đến rồi, chừng tôi hỏi thương trình. người ta nói đã in. và sẽ phải. Nhưng không có chuyện đó. Ban tổ chức xì xào to nhỏ gì đó mất bình tĩnh, rồi cuối cùng tuyên bố với chúng tôi : ~ Chương trình chưa in xong. phải đến sáng ngày mai mới có '. Té ra suốt đêm trước ngày hội nghị, chương trình đã bị in lại, vì theo chỉ thị của cấp trên, phải thay chính nhan đề nội nghị. Các từ ~ về những vấn đề 'ã hội học " bị thay thế bằng cụm từ ((về những điều tra xã hội cụ thể ~ trở chức một hội nghị về những vấn đề của một khoa học '(tư sản)) là kỳ quái

V V. : Thế vì sao một trong những trường phái xã hội học mạnh nhất lại ra đời và có thể sống sót được chính ở Xibir ?

I ~I : Trước hết' vì Xinh cách xa Mátxcova ba nghìn ki-lô-mét. thứ hai, A ca' demgôrôđóc (thị trấn Viện hàn lâm), nó chúng tôi làm việc, lại xa Nôvôxil~iécxơ ba mươi ki-lô-mét, không phải ngày nào anh cũng đến được, không phải ở cuộc họp hay xe-mi-na nào anh cũng tới dự được. Nghĩa là tự do hơn đôi chút dù chỉ đề tranh luận ứng khẩu. Mà nếu không có những cái đó thì liệu có khoa học nào ? 'I hư ba, môi trường xung quanh chúng ta thật lạnh mạnh. Hai mươi hai viện : vật lý học, hóa học' toán học... Cần phải nói là Viện sĩ Lăvôv, 11~ười đứng đầu nền khoa học Xibir quả là khâm. loè chịu nổi các nhà triết học. căm ghét và khinh thường họ vì beng những hoạnh loe về hệ tư tưởng của mình, họ đã hủy diệt không ít ngành khoa học và kìm hãm sự phát triển nhiều ngành. Ban đầu. thậm chí ông tuyên bố : ((Làm sao để họ không có chân ở Academgôrôđóc I ~ Phải hết sức khó khăn người ta mới thuyết, phục được ông khi người ta phát hiện ra rằng các nhà vật lý học và toán học chưa có ai trả thì tối thiểu phó tiên sĩ "ề triết học. Chỉ khi ấy ông mới đồng ý. Nhưng ông yêu cầu những người thân cận nhất của ông phải cam đoan. rằng nhà triết học được thời đến phân viện Xibir của Viện Hàn lâm khoa học Liên Xô phải là nhà khoa học trung thực và một con người nề nếp. Việc tuyên ~lợn đã diễn ra rất chặt ell~ Một phần "i thế mà Academgôrôđóc để giữ được sự tự do tư tưởng sáng tạo của mình trong khoa học xã hội lâu hơn các trung tâm khoa học khác.

V V : Vậy là những người b thành phố Leningrát~rất không may...

r.z. : Đúng, tuy năm sau khi báo.sư Xigôp trở thành người đứng đầu Viện các ấu đề kinh tế - xã hội, t~ường phái xã hội học Leningrát đã tan vỡ. Than ôi, lịch sử. lại 1 llôn Phải là có một, (Ji'ám gốc mới, một nhà kinh tế (thuần túy ~ khã~lg bao giờ tìm hiểu xã hội học. ngay lập tức ~ không ư)) ngành khoa học này, .có lẽ chính vì những người sáng tạo và có tài chuyên nghiên ^ưu ~llành đó.. Những nhà khoa học lại năng nổi tiếng toàn liên bang như tiên sỹ triết học Iadôp ~iám~đóc tò chức hiện n'.là của Viện Xã hội học thuộc Viện Hàn lâm khoa học Liên xô ở Mátxcova). ti~ã sy triết học Firxôp. phổ biến sy triết học Aléchxép và nhiều người khác buộc phải rời khỏi lên các vấn đề kinh tế - xã hội thuộc Viện Hàn lâm đã sang các viện khác nhau không thuật chuyên r1~ảnh xã hội học, nếu không thì thực sự, (.nhiên aan~ sâu xuất. lãnh

100 1 1 z xi APX(.AIA hình này (?êll II:là ~l còn. Xếp vàn giữ chức vụ ~iáln nó \tiên nhụi trước; và các nhà xã hộ; trọc t'; vì quvt~ll guc' làm việc rất khó khà!).

V ~ : Như ph~ll lớn "ác nhà khoa học. hà trong th~tlth bởi ngành khoa học mà hà l~l'át lrl~n. Câu hò~i'của tôi ló thì không làm là dè cu!u. Bà ló đảm tưởng là hiện nay ở nước ta. xã hội học l~hôn~ phải một khoa học, mà chỉ là cái tương tj nhà khoa học. là sự dung tục hoa thô sơ, nói cách tiếp cận khoa học bị !lánh tráo bằng cách tiếp cận c~llnh trị h,in hệ tư tưởng cũng thẽ... hay kh(âng ? Viện sĩ l êđô~êp từng chục năm kêu ~lọi các đồng n~hiệp hã ((kiến quyết đấu tranh với nhũ nghĩa giáo điều và thói, mọt sách, chống. lại sự tách rời cuộc sống '). này thà s'jôt thời gian này ón v~ll chỉnh lý lại loạn bộ các báo cáo và cách mĩa mình một cách kỳ quái, có thích ứng với ((văn đề thời sự)' nay thê nó mai thê khác. Thói xu thời (lâ được ban thường bang các danh hiêm vinh quang chtrt~ vụ. giải thưởng cao. quyen ~iá() huân mọi người' và nghiêm khắc bắt những ké khác quan dự m phải biết thân biết phận.

T. Z.: Ở mức độ nào đây anh dừng, nhưng tôi sẽ phản đối gay gắt bất kỳ mưu toan nào họ luôn cả đứa bé cùng với chảo nước. trong khoa học(: xã hội Xô viết suốt những năm tồn tại và phát lrt~n của nó đều có hai kiểu nhà khoa học. Một mà là kiểu anh đã nói đến. Mặt khác là kiểu nhà .kll~i noc có lính nguyên tác và trình độ chuyên l,,ôn, nắm vững lloall hào ký thuật nghiên cứu hiện đại, biết làm sáng tỏ và phân tích những tính qui luật đích ~hư~ của sự phát triển \là hoàn toàn không muốn đi ngược lại lương tâm khoa học khi trình bày các kết luận của luật!l. Tôi chỉ ón kì tên tài người : các nhà triết học Ló xếp và M~tmardtšvili. các nhà nghiên cứu văn học Bal~holin và I nhuận, các nhà xã hội h(~ ~êva'l~l ~rd ~c~èép' Các nhà kinh lý học Khallin và Xcliuñlin... Công trình của họ hầu như khô:l. l được xuất bản. hoạt tlon~l của hí.) dưới,g như diễn ra trộm-, b(ll~ loi Họ mang tiếng vì ~l!lung ly dị ~ião. Họ phải có l~ll~ ~tillg cảm còm, dân kll~l~ nhỏ dè giữ giữ dèn ón:l o khơi học va dịch lnạ~ con người của mình... và họ đã giữ đưa nó. nên bày L.in (thưót. lia !l~lle dượt tiêm. nói của họ có là vang to hơn l~llũn~ người còn lại. Cái p'lứ~ ~l' ít ~ ít) nhà to:l llo(' lớn ('ần có thời ~i~lll và dilu l~iẽn ~l~ hilltl thành. ~à tlilill lrành ~ .o .l (('~ ll~u nhlr người ta đánh ~ã(' d:iu ~nh vì mỗi tư tlr~rlg ,!llll ll!l:t~ b'.tu r.l. t~r(~ ~tí~ :llth cái qu~l giản~ dạ~ giáo đuc inh vitn s,tp tốt nhhiệp. n' ili(n cứu sinh ? ~ó tllt k~ tẽll nhiêu llầầ ~à llội học từ giữa nlllrn. năm b(j đã là ~lhtng tl~uùll~ phái kho:i học. cõll bày git~ họ ở ngoại biên xa xôi ~ũ,l l~hod h(.)' l((n) ~ c(~in như đ~ll độ(i và tllực te không có:khả llầll~ bợc ló hêt '6úc millh. :

RI~ÂNG Nói ((~rừ BÊN Dưới ~

V V. : Tôi hi~u : các llh:t xrd lư~i học d(i) hỏi Sự ủng Jlo. Nltung sự ủng hộ này) "? Đó ctã.v ,ang thành lập cá(' ph(')n~ tlll ngniêm ~ã hội lloç dưới slj cliè chớ của ~an lãnh đạo địa ~huong - bà có muốn điề'l đó kllong ? Nhưng ~ự bảo trợ không bảo đảm bản~ tài lãng, mà sự ~o trợ phải trả ~ôn') oãng sự tr~lng th~nh và ngoan ngoãn'vâng lời. 'Clilr xã mi học (bó lúi ~ ~ấn ('ho ~i. n.(ười á~r ~C ôll] áp và nâng niu lló, nhlrng những ph.lt ~iẽn kho~ học sè không ('ó. Ngoái mọt điều n~y : :ti trả tiên, người ấy sẽ đặt hàng thứ lm nhạc họ căn nglle, :hì ('òn xl mời có kll(a) họ~ Bởi ~ày. tôi có thái độ có thê nói là ~hận trọng đôi v~Ti vịệ(' tìlành lập 'rrullg lầlll ll~lliên cứ.n dư luật xã llội t(lầll liên ballg vé các vấn đề kinh tế - xã hội t;'ực thllộc llòi dõllg lrlm~ uollg cá(' còng đòall loall liên

xuân dân muong ur? --.-_ -----. 101 bang (V~SPS) và tay ban lao tl(jll~ lười lltr~ lịch Nó dưới sự lãnh đạo củi hà, thua hà luôn, in: l lvtmópna.

I Z : Vì sao vậy ?

~ ~ : đó như bà nói đó... Cuộn song do tập cho ta quen dli'nha quá tin những cơ quan ln(71 thành lập. Như người ta đã phát lạch ra. để nuôi do; nước. hoàn lên không phải ~ chương trình nông ngliel~ mà (:äll ((gã mllgic ÍT .~l~h:lngenxco))). Có lẽ đề nâng xã hội học và lên nghiên cứu dư lu~ll xã hội học một cách n~ili('m tức. cùn(. không đòi hỏi một tru!)ra lâm àhoel học ' mà một tờ sức xã hội nào đó hoen toàn khác. tự do nữa. T.Z.: tôi nghĩ tang có hội kiều tò chức tiêu cần \là không được đối lập nhau Nhưng con sâu trên trái là một cllu)rện, còn lon sơn tươi tròn. lấy lại là một chq~vết khác. Trong đời sống thực tiễn. tại tá chúng ta phải dùng tận cơ sở thực tế. trong giới hiện đại, nghiên cứu du luân \à hội ~ùn~t là 'rlô~t công nghiệp đặc biệt. cần không chỉ các chnyê.l gia có trình độ chuyên m:~à, mở cá cá(' tòa nhà, tác máy lính hoạt động. lthạ~lil, nâng kênh giao tiếp, lùn lạc óán~rv tin và!', l'~ truat nhálltử mạnh mẽ ~v.. Cho vì đã có ý nghĩa nếu chờ đợi hào gì cho căn lờ chóc xã hội là đo rô lất cả những c~ii đô ~ ôn liêu linh hợ có thì ~ll~i p~l~ii Jjói. thật ill~t' họ 'Sẽ có khả njn~ kiểm n-,niệm lính l~h,jiell quan Iron~ các đầu tra đủ:l ('llúli~r lòi ~â p~láll nào có thể lập lưu kinh llghiên đã (ló. i là ~iétl ! hứ như. thứ h,li,lrun~ tliê~l kiện công khai. t. t việc làm sáng tỏ lên (:ôn~n hư ~ kiên của người ta về các vấn \ic hết sức gay gắt đền đe hơn trước nít:cu. 'rút,' lia. trung tam không chỉ lè~t~ :in..:l tllón~ tin, mà còn là cơ quan ngư êll cứu khoa hoe (.ác (trò(' diên lr~l do các Bán dí l 'l'rtlll~ làm lịch hành có nhiệm vụ một mặt là ô~im hảo ÔÔ mi Cây của thông lin thu được ln~ khứa ~ trở thành đồng góp riêng vào sự phát triellrã hội llợ- l'ap thè củ~l chún~ t~ dl tlll .) llượng sứ dụn~ tât ~ã kinh nghiệm liền bộ củ~ tllé giới trong lĩth vực nghiên ~ứu ~ltr luail xã hội ~à tôi hy vọng rằng, ~i lờih gian, nhúlig tôi sẽ nún vững n~hệ tlluat n~

V ~ Tilé bà lhat sự tin r~ng llgà~ n~y ở llướ(: l~ c~ll n~hiên cứu dư luận ~ã hội ur? Tllứ nhất. nllư phó giám đốc của bà, Gru.\in đã viết, quả lựt' hiện ngay ở ta hoàn toàn không có dư luận ~ã hội về phầu lon cát: ~ án ~lc. Và th ú liai. liệu có gì đảm bảo đủ một p!lán ní~o rállg trong các b~o cáo của cơ qur~m bả p~r~ll ánh chính dư luận của ~ã hội, chứ l~llông phải ket 'luà nhưng thủ lhuật của c~ qt".tn bà - ban đầu thì với các bảng ankết còn sau với các con số -- llay klillông ? Ai (ó th(l\;t~m lra các số liệ~t đó, và lléu c~D' tlji bác bỏ chún/. ?

Z : Anh dặ r~l ngay mộl Jú(' hállh máy c~u llúi rá~ quall trọng. Cho phép tôi lầll lượt tắ iời (hting. Câu hỏi tllti ;lllál: có ("áll n~hit~n t tí'u dư luận xã hội ở uước ta khôrh ' ~l.ôi ti:l là hr)àn toàn (ấn. Nul l~hông, co cliê điều l.!nh dân cllủ khôn~ th(lờn, tại llã'r n~ú lại x~m J~lo nhicu bộ luật và n~yhi qlle'í qtl:;ll trọ~lg. đề cập trực tiếp đến số phần h:l!l.~riều ngtrời đã tltrợc thônr qu,l t'on-, nl~ũl)g ll:t'n -, in ðày : lláll .lí nghiệp quốc do,?nh, ~ề hợp lác, về huạt ðòn(i l,l~ ðộll(cả tl:è.. S'(ip t~i sè t~ỏ nllững quyết định khônhr ltéllil ph~iil quan trọng về phương lưức nói đảm bảo ('uĐc ~ộn-, ~ ho người ' ế nghi hưv về ~ iệc s~lp ~ép giá bán lẻ các hàn(tiell dùn~ và ði~h ~il. về ('ác llinil lưức gúp ðờ c~c gia ðinh tr(' , ~ề phtrong thức ~tờ cllức l:lò ðoll(cho nhứllg n~ười bị lo~i ra do xóa bỏ các chứ~ ~y ~à nơi làm việc của họ... (: ll~m~lt~ ngas t tr ðầu ðã thông qua các luật ch,ing hỏi ý kiêrl ullàn tầu. rò: sáu ðó lllei tfláy chún~ ~ó ..tí t(i?n vá lại co gắ(-, sửa cl~r~l tiuh t/ạn~ dn sẽ k~o ðài rlén bao ~i~ llũ,l? l)è tll(in~ơ qt~ môt quyết định ðúllg ~l~n, cáclthà chinh trị phải hiet khòllg chỉ ~ kiến c'lun~ ha~

~ trung bì!~l)) ~ r.a rlhàn dân. mà cn ~ kiên củ:ì cá(' llhóm xã hni khác nhau -- ?'t~ n!râll l~h.ùl ll:)c,
~â!~ tồc. l'nh thồ, nt,hề

102 ' TITZ AXLAPXCAIA nghiệp - chức vụ v.v. Bởi lẽ ác ý kiến của họ thường khác nhau, đôi khi đối lập nhau thêm nữa đằng sau đó thường là các lợi ích. Mà lợi ích 'cần chú ý, vì nếu vi phạm chúng, thì các quyết đó sẽ không được thực hiện. Đó chỉ là một nghiệp nhân tạo nên làm quan trọng của việc nghiên cứu dư luận xã hội, nói một cách ước lệ là nguyên nhân quản lý. lớn cợ và nguyên nhân khác : Chẳng hạn, qua ý kiến cư dân có thể làm sáng tỏ (nllũn~ điểm yếu ' của xã hội hay hệ thống những mong đợi của cư dân đối với công cuộc cải tổ nhanh hơn là dùng các phương pháp khác'

V V : Cứ cho rằng nghiên cứu dư luận xã hội là vô ích. \Tều không h~tl là n~lời Mỹ thực dụng. nb(rt~ời Dút.. người Pháp và cả người Séc. Ba lan, người Hungari để không thi tiên l~nl việc đó rồi. Những ở những nước có truy~ản thông lâu dài về dân chủ. có dư luận xã hội, nó hình thành. sống động, thay đổi. Còn ở ta tiêu đó nó hay không ? Nếu không có không khi công khai thì thân nó đã không thể tồn tại. mà công khai mới tỏ cả thấy được ba năm. Liệu đã đủ đề này sinh dư luận xã hội về phần lớn đá(' ~ ân đề ca p thiết chưa ? t

\ T Z : Dĩ nhiên chưa. Để hình thấ~h dư luận xã hội thông thạo. nhạy cảm với các sự kiện mà và những luận cứ có sức thuyết phục đồng thời không bị sự mỉ dân nản. còn có ilãn~1 chục năm đời sống chính trị bà xã hội sôi nổi. Chúng ta mới đang ở khởi đầu của ql~ ~rirlh quan trọng này-này sinh ((.\ã hơi công dân >) với dư lu~ũl xã hội Dh~l lri~n. lự anh muốn phải chờ đợi 20-30 năm và chỉ sau đó mới rút rề kiểm tra xem có đủ luận xã hội rồi hay vẫn chưa ư 9 chúng tôi; giữ lập trường khác. Chúng tôi tới ~h~ rãn~ ~i~ thời kỳ bước ngoặt như công lược lã to, sự phát rít ri xã hội được thúc nl~alth Và chúng tôi sẵn sàng giúp vào việc đó. Dĩ nhiên nhiệm vụ thủ \tu của trung tồn n~lliell cứu dư luận xã hội toàn liên bằng là nghiên cứu dư luận xã hội. Nhưng cũng không kém phần quan trọng là tham gia hình thành dư luận này, hay .là cơ sự thúc (ấy nào đó đối với quá trình này Bởi lẽ các ký quá điều tra của cllũn~ tôi để được công bố. thảo luận tại các ít bàn tròn ') của đài 'phát thanh và vô tuyến truyền hình Và người xem, người nghe. người đọc(vô tình cũng sẽ được lôi cuốn vào thảo luận, hình thành ý kiến riêng của mình. Nghĩa là ý thức xã hội của chúng ta sẽ được ~ã hội lựa và chính trị hóa nhanh hơn, trở nên chín muồi hơn. Và (hình đó là một trong những đảm bảo cho (nơ ~llr'c cải tổ là không thể đảo ngược được.

V V : Cứ cho là bẽ đúng. Tll~í lớn về việc đảm bảo phản ánh chính xác các ý kiến thì sao ?

T.Z.: Đây thực sự là một sản đề phức tạp. Đo lường xã hội học không đơn giản hơn. mà phức tạp hơn đo lường vật lý nhiều. Đo nhiệt độ không khi là một việc, còn đo làm tung nhân dân là việc hoàn toàn khác. Nói chung. đây là vấn đề. mòi nạt của tình trạng thực mặt khác phụ thuộc trình độ chuyên môn của l;li khoa học. Tình trung thực t~l~ hiện ở ngu~ệtl vọng chân thành muốn làm sáng tỏ bức tranh thực tế chứ không phải bức tranh đẹp lòng cấp trên. B~n thân phương hướng này t~ong xã hội chắt chẻ đã đòi hỏi lòng dũng cảm nhất định, để thực hiện nó, cần đ~u tranh khôllg clli với ai đó. mà cá ~rời chính .minh. Vì ở p~lãn lớn trong cllállg ta, củ ~lghĩa tuân thủ rất mạnh.

lr~nh độ cllũ~ êll mòn là một vấn đề kllác. Ở đây chũllg tôi cõll llợc và llợc nữa, vì tl ực t~l ~ ta không có kinh nglliem nghiên cứu dư luận x~a hội. Phản án!l sao những vấn đề mà ý kiến nhân dân đặc biệt ~l uan trọng đề giãl quyết chúng ? Soạn các câu hỏi củ 1 bảng ~ nkết thể nào đề nglr(i nôno tr/ng viên và lthạc sĩ, ?lười bán hà ng và người thiết

...sườn dân im lặng ư ? ' 103 ke, người sẽ hưu và sinh viên đều hiểu rõ chúng như nhà u ? Và làm sao để tránh khi trình bày câu hỏi, đã hàm chứa sẵn câu trả lời theo đúng lời rập khuôn. Để việc trình bày câu hỏi gần với sức ép đến con người... Xây dựng ((cánh quạt các phương án trả lời)) thế nào để từ đó con người phải chọn phương án phản ánh đúng ~ kiến họ? Các ý kiến vô cùng muôn hình muôn vẻ. mà chúng tôi phải làm sao quy gọn chúng về bản. âm tách trả lời nào đó. Ở đây dễ phạm sai lầm. bỏ qua cái chủ yếu. Mà cái đó một chi là khởi đầu Cần dịch bản an-ét sang ngôn ngữ các bộ tộc và dân tộc, nơi tiến hành trung tâm ý kiến, thêm nữa phải làm sao để không đổi ngày các sắc thái câu hỏi. ~lll xây dựng một mẫu điều tra từ 3 đến 5 nghìn người. mẫu này sẽ phản ánh đúng xã hội chúng ta. giống nhau như hai giải ngữ'. Mà đó là việc phức tạp biết chừng nào 1 ép đó cần lựa chọn hơn một nghìn đầu tra ~ lên và truyền thụ cho họ các 'l' qui ết làm việc. rồi sau đây kiểm tra hoạt động của họ. Gàu .đó mà hóa thông tin. chuyển nó từ đi-đ phương về Má'xơ-a. xử lý trên máy tính đích tư theo các eh'jơng trình lương ững và chỉ sau đây mới nói cư dân đội nước nghĩ gì về vấn đề này ' hay khác. Sai lầm có thể mức phải ở bất kỳ giai đoạn nào tr(jllg sự này. Đành vậy, ellún~ tôi sẽ họ(cách nắm bắt và khả(phục chúng. Nói chung ((ÍT Sói thì đừng vào rừng', mà chúng ta lại rất cán vào rừng này.

V ~ : Có phải bao giờ cũng có thể lin lu~rn~ vào những tiếng nói ((từ dưới lèo ~ không ~ Có ăn tôi đã biết thốt chuyện kỳ lạ là người ta không trừng phạt một thợ cả (v nhà môn lly~n kim nhũ thế nào. anh ta là người nguyên tắc nhưng quá mức đến nỗi thành vô tâm Còn nhân không ưa anh ta, lãnh đạo nói chung không chịu nổi. ~iòt làn anh ta Lia lờ một mẻ nấu. đề nó ((tới ngưỡng ~ (Tới ngưỡng ' nghĩa là thấy quá phũ rớt, thành hư hỏng. Ba mươi tấn thép loại một. Giám đốc ngay lập tức ra lệnh : cá(:ll chức thợ cả. sa thứ i khỏi nhà máy Nhưng ông rõ ràng vẫn quyết định : phải thận trọng. ôlàng gọi nhà xã hội học trên. giao nhiệm vụ: cần đánh giá khách quan người bị sa thải. tiến hành trung cầu ý kiến công nhân t ông . tính toán thông .thường' là thế này : Người ta sẽ trả miếng anh thợ cả vì khi chất ngang bướng và tính cách khe khát của anh ta. Nhưng té ra lại khác. Nguru: ta đã đứng tên bảo vệ anh ta t Mọi người hiểu rằng mọi việc đã được quyết định trước từ lâu. người ta chỉ chơi nô dân chú với họ thôi. Và họ đã không cho phép ông giám đốc thao túng dư luận xã hội. Nhưng vì đã có thể thế này thì cấm. có thể tll~r khác. l~icu có phải bao giờ ~ ý dân cùng là ý trời ' không ?

l Z : Dĩ nhiên trường hợp đó cũng lý thú đây thật vậy có thể tin tưởng ở lời đáp của con người đến mức độ nào ? Vì con người củ tll~ Vừa không thành thực, vừa không thông thạo, vừa khênh có thông tin. Để tránh khỏi phạm s31 lầm, Cần nghiên cứu kỹ mỹ và tính. đtn-kbông chỉ bản thân ý kiế~ thà cả sự luận chúng, chứng minh cho nó nữa. Một điều tra viên giàu kinh nghiệm bao giờ cũng thấy được sự không thành thực ha ~ không cởi mở của những người trả lời. ~tiệc họ không muốn xả lời các câu hỏi.

LÀU ĐÀI VÀ ĐƯỜNG TỚI NÓ

V V. : Tllành ra x~ hội học là một khoa học ứng dụng lr? Đưa ra các lời khuyên sà kiến nghị... I~ập đồ tln xã hội, gần như các điều. hưởng d~n, đúng tllê .không ?

lo 1 1 / ~ 1 I xi la T.Z.: tôi xin nói thế nào : xã hội học thật sự là một khoa học cũng như bất kỳ khoa học nào khác, nó có cố ý nghĩa lý luận lẫn ý n~bĩa ứng dụng.

V V.: Quả thực người cha đẻ của vật IV hắc hạt nhân' hiện d:li, t~e~or tiu rằng ông không bao giờ sử ~!ma được những năng lượng dự trữ lớn lưu t!~r (r : .~ hạt nhân nguyên tử vào các mục đích thực tiễn, vậy mà bà...

T.Z. : Theo tôi, xã hội học ừng dừng lại thiết thời. thường) ~ljn~ liệu quả chính là vì nó hiện còn chưa có nền tảng lý thuyết thật vững chãi(' ~liu ngựa ta nói. đã thế thì còn ứng dụng cái gì nữa...

V V : Tôi nghĩ có rất nhiều bậc thang đ~hlyen từ những n',lli~l ('lí'tl cơ bản sang các kiến nghị ứng dụng. Nhưng bà đúng. trước tiên cần giải du .~ II' ;'. 111 vụ nhận thức tạo nền bức tranh khoa học vị xã hội. Ở ta. quan điểm thực dùi ri ,t' thực năng Của khoa học thường ('hic~m 'ru thế. Dĩ nhiên. (lá nhà xã hội học cụ l~l~ '.là;l vì:t có nín xây dựng nhà máy điện nguyên tử Crumxcaia họ khônn-l và diễn (là sẽ có llir~ qua xãh~i ~l. Nhưng hiện thời các nhà khoa học là hội còn ('htrá đủ khả năng t~v !(: (ll'tn~ nao dẫn đến lâu dài. lá nếu không giải quyết" đlrợ~ nó, chullgl~t sẽ l~h(')ll. {r::d pa dân những giải đáp đúng đắn cá cho bằng ll~ăm lâu hỏi khác. trong đó ('óc~u hi : (t~ ni';l.ky dựng nhà máy điện nguyên tử Crumx~aia nay không

T.Z. . Điều lý thú là trong lĩnh vực xã lưu *luu'*. nhân thứ ' là '!vi.~ ~ ~ ~l húi minh đông thế cũng chính là mi:ệ?n ~l ứng dụll~ Chúng ta là .li 9 ~r thiu ~ll ? (:llún~v la di đầu và muốn gì? Xây dựng \ã hội chúng ta như thế nào? ~r') :~l tác lầtl~ lớn Và nhóm xã hội nào? Chúng tôi chỉ mới bắt đầu trả lời một (:tiết! trllll-l tu.."(: những câu hỏi này. Chẳng hạn, chủ n~llĩa xã hội là gi--l(hôn~ p~l~ií chủ nhân và hieu trụi linh, nhà nước, mà là chủ nghĩa xã hội gích thực do (âênin đạt được sút bao ~l:tu l~ilò, chung hiện nay chúl~ ta chưa xây dựng xong. dún ~ thế khanh ? chủ ngân xã hội ~71 khuôn mặt người... Một xã hội nhân đạo bên, dân chủ.C~hú~lg ta liền có một mô hình toàn vẹn nô tả gộp nhập 'át cả *một* khía cạnh cơ bản của đời sống xã hội ll~ly kilônô'. ~lột mô llinh sao cho trong hai.-ba trang mà mọi llglrời đủ hi u tất cả ? lli~ 11 tll.)i 11n khôn~ ! V V : Đề mở đư~ng đến lâu dài, cần btết lâu dài đa ng năm (?T rt~l 11.

T.Z. : Đún~u. ngày nay đó là đ('n d~t hán/' xã hội chiti ytu cll~l l~lloá ljo ' ~ã hội (húng tôi-xây dựng mô h~nll lâu dài và tìm đườnbor tới nó. 'l~l~l 'l~lli lần đ~u tiên loại (lặt hàng x/ã hời nã~ gửi đ~n các nhà kh~a học Xô siel. ~i ('h~in~ l~i~t l~n thứlnấy ta kinh ngạc ~i sự đúng đắn lrong lư t~rờng của Lcnin rang n~ 'l khòllr ~iii qu~t những vấn ~lề chung, thi khi giải qu ~ét nhữn~_ , vấn đề cục ~bộ, thế nào ta ('üllg bị thương vi va phải những góc nhọn) và không sao tiến lên đlrợc. Còn về nhữ., ~ lút l~hrs~ n và kiến llghị khoa học, tht chúng ta e~ng biết phát tri~n lý luận xã hời lltsl~ (ó lliệ:; (lt!.t bao nhiêu, chúng sẽ càng đáng tin cậy bấy nhiêu.

TÃ~ HỒI' ~HÂN DÂN : K~ãô~g Gô T81 Đừ~ig ~. ' ~

V V : l~icu có bộ luật đạo đứ~ củ~ nh~t xã hời học tu('ng tự l?;l'. ~ tll" ('ủa Hi- pôcor.it không? ~lười năm tr'r(Tc. Nhicólaiê~ic Supkin, đồng n~hic~ cti:l li.!, ~l~ công bố trên tạp chí ((~rhl g;ở; mới)) bài báf) ~ Shũllg gi~i hạn ~ m~g tíllll' :~u~n tá~ qltan trọng. G.m v~ những bt(n gt~i của vic ' nhà xã ilòl học thâm ill::i !) ~ 'ur!c sông llguời

lr'l~ ~đ~ ~l lã,l~ tr ? - . . . - _ -- . . . - _ - _ - . - - - - - 105 ~ác nht~n~ ~i ~tnll t:l c~ thi .
 còn những ~l anh (a không có quyền c~l~ phêp mìl'h. lí,pkin ~it~l ~ ~ l~l'(:') ~ 1111 ll~r hc rl~hiệp ')
 của ~ác llllà xã hội học llbtr b~it lì(jl str, b~t ~â,lan~d!llllt lt'll, t ;,l (~ ' ~l ll'ròi. ~lã(' d.ù, dĩ nhiên t~ác
 bènll n:ly ~liô~t., Phải của ~ng nhữn~ dòll'; 'i:!:i~ ('...l bà. Vl.Idimi~ Nhicôlaièvieh đatl ra nl)t bứ~
 thứ gi'i' d~ n ~a soall llllôt t~ l-t{} í ~ ? r;lilí~ uon.. k~ ~huvện m~l t ron~ ('ác việll kho~l li(l~ dà
 chusen lnít hê thôn~ l:l n \"'i.' : .i. t ll'llr thê nào. Các nhà xĩ llội họ~ lự nauyen lll~lnl gi,l clnlan ~ clllo
 vtéc (!lu. (; ; li l ' 1 l(jn~ m)l n~iln rlr~i pht)l-, tili lighiệnl xã l~i họe đã hoạt ộng. B~m dầll !~tr~ ;~
 ~ ..!:'ii 'lộ tôn tronơ ilo:lt dộn'. c~đ nó, h(/n l'ừ~ lrollơ lt~i nói ầu nhũllò b,l'l~ .."? -'l l . l :it'?l dà xá~
 định tnl.l(. ~ll 'àm việc llhr sau: cai tllliệll khi ầu tâm lý tlo:l~ ~ ' : ". "" . t ") hoàn ('(n?lll ('ó l~i Cllo \ i~ :
 nâ?)g cao hiệtl q~ã cồllha lac h~a học. Bời ~t\ ' 1 ' ' ! ' tt)i \i (l;l n~llr : ~ ~ạn l~llò!l~ l'ill~l làm \iè~
 \oii {li trong ing mòl p~l)n~ lí'. ' ' : . : l ~ } ' lr.l" rừ .ây nên slr th~llt lr('ll~ nào dù. n.lung vẫl đượ ~
 nhlr có l;:tì t.lt~i) : ' l' : ('ó tí 11 l~i ~ tlộ ti~r) { ' "i kll") ~ ;jr)(' (ll.ll ('il('t~ r'ải tlll(n k'llí ~u tâm l~ t
 .t' : ~ . ~ 'l', í:l;l) (àll hói d). S.lll ll~l :t't/l r~ ' : l ll~ll~i l~ ll(~i V~ i~ l'(iig incú' th~o l~i tl., . ! :
 llit t'rèn ngu~i l.' rl~ r; ; ri i(ĩ'n '?l)t b:t'l(. lã~lll \ác('tl:th b~èu lli('ll lit~ t.t.: _ ' : ~ ụ : ~n ~c;l". S il! dl;
 l" i' ' nllir. " lli'i~i \il 11 ('(i (li~l ~ i)~ll ièlltiètl . ? : C (~l , : ' l ; ; ! i ' l ! húc- S~l! !.t! ., ? : l(' ' l' ' . ~
 "?{i~i ~i (òl. (~ic('ia cá~ nll,i ~ ~ . :. 'ál' il~l. , .ĩ ó t~l~r ; :l~l:i 'l'il' (':t~ l~t~ ~ ?il~tll ~lọ rút r,t li t(illg
 k~t ~ í.) " ~ ..\~ i l:u dúli~ ll:t\ k~ll~l~ Nl):~ ~l n~i b 't .i:(tl ~t chol tì m a trull~ c(itl ' ~ . .) ~t!)i ~
 đã rtl l'lh ~tln ! ' :il' vi(:'n. tr~ ll~ đ~ ll!;~ 't~ ~t tlll~ ách nlllièlll :lll~ ~ . ! . ~i(t ' ~i~ ')llái [-t 'l(i) r'.lt!
 !' : "t~l:l ~ i) .ll' : tlll (. .. à ht)i !lo(. ~ừi 11 ~lr!~ !' ; 1 ~l: . ' . ' ! ' ? , la (':t' r'ầll l~ã lừ/ ~i s~ ..l?! ~l.
 ~il' ~i? ~ (i'! ' i'i~lì(~it~ll' lllllinll r~đ (~l~ : ! . ' . : ~ t:l rl~ qucll n~).hĩ ~lèii ('ái 'lii~ ~l ;l~ll l'i'l l' :
 ('lu~ll như llit~

1 Z : .l~i(: " " ! ~ ! 11"i là có nộl. l~l~illò i! l~ ~i~ 11il.l ~l h!)i 11o(' đên ột lập tllt ~ót : : ? l~é (ú(' lllill'l lại đạt d~l' ~lit~l j:ọ l~hòn~ lnun~ rnuón. ~ ~c ~thũní) k~l jí (: ~ l;..t \;ltrng l~l~l h~lc ~ù'l ('[iúll~ t.' cằllg có ttnh ('llát chuyên,)hiệp~ họ(: \ đ;l ~ . ' ~ ~ l" '?i~il lhựt', cht~ khôn(ll;lt~i m~t thứ ilợ~ ~ ~l?! ~ .-is~ ranll nào " eàn~pllò I;i~ l~l : . ' ,":i, llit n~iũng trườllg hợp như ~iy t~l~l~ ~lhai ~i'itn l~t.

~ \T : ~c~ .t' : . l':~ cl?l khoa lloç r.t s,'lo? (.òn lt)'r" ~an dầll(~l r~i l~ll~la lloç? lông pt~ái :ti (~ll~ ' : " t~ lò!l~ c:ln 'lảm tìm lt)i kllò~t họe. dò:l~ !llòl ~hr~lg ~urtt lá nhừn~ ;:i)il il; -l tl~ ' ~i' . ~l(idim~l Vllxó~l~i ó nllũllr~ d(')l'i) lllo ll('t' :

(. . : : t(/ Ulirl ótí! r(/ l(ti lllá; ò~p ll~c ;'t~a : I ?illl dlr('c ('rill !'(/I t'(n lltl~l

Tòl lili~t ~l'l,.. ' " : "i'li ;;á n(!lt í~glli~ i) cli~ n~i \[ll':l l'(i~ . ;li" h l(i ~ ('i; ' l':t~ . t r: ! nllũll~ { 'àll ~ ") ' ' i~t ~à kllòtlg thò~t ln.il ~ól n~llr;i,i' lt~i d(c;p ilil'nt ll~i~e~ :i di liên, l(inl ~ . ~ . . iì:~ . ~ i !):li l~m l~ty s~l~h s(, ~ cl:i' l~i llr~i.) 'r)'ll' d~r~ ~r ~t~i bà. / . / : ~hti " : . ll:~:ilì (i~lq ~l'i' Có í!Ont' ~l~ll~èll í; ;(j]l~ ('i~l ~à hội ?lọ" ~ ~nll l~ã~ lú di(ls i~p ~ t~ l: . " . ' : 'lt'l ~lòi 'rit't ~C~ ~llí:l ('àllll d.!O tíu~ Cù.l ('il~ rl~l'l'(i dún ~ó m 18~2 ~ ~l ~t ~ . ~ ~r' l.t'r ~l'l. n _)tr('l t? ?l b~ . !i'i'li òll.), (lũnt) t.l .: . t' : ~ ~lul' ti(lj Ôç điên ír~l l' : ! !l~ " " : (~ (l:èll íra l:l ~i~ ~r lr.l \ã hòl ll(.)' . ~r'~ 'li' : ! ('lí~ ~ll'l~ lì(.

llội l;ll i~ ': i ? :~ (l;,"(ri. hho:l llr)c n:i ~ ~d r~i(: t'lil pt~p (ú~t ll~ ~i . !}áll tất tá~ kh(r~l tur~ ~ ., ~
lll(t:ã ;l :~ ? ~ : t d li l~tli l~il t.". tí'l:l ~i ~l !iậ': quả l.li lr~i bict ('h!~lr' n~lo' l ~ ic~ (hútl ! t" ' !t' i
:l.i'l:l) l~tiing thậ t; 'o. lr~ ~it~ 111ót tál} 1!lt~ 1~O d(i 'l.l.1~ m~t t~lm 'lòil 11 n~olrời N~i ~ . . : ". . 1 ,
'!(i ' ~ !". ll'~l~ có 'l:l~t'n th~ln ~i~l nhũll,(. m('nh l~l.~t' vô 1.11n

106 Tin ZAI~AX~IIA vượt qua những giới hạn đạo đức của khoa học minh. Bởi vậy Hội xã hội học XÒ viết đã thông qua ((bộ luật đạo đức của nhà xa ~ bị học)) mà đi~eu răn đầu tiên là : ~ đừng làm điều hại ?).

~ V : Một lần khi viết hài ký về nhân khẩu lao động của cư dân Tát~ik tôi lìm đến các cuộc điều tra xã hội học và tìm thấy ơ đơ những kiến nghị sau đó : rời tàng bản - dân công trường xây dựng. vào phân xưởng. sau vành lái (e ben ? Một sự qu8 quyết chết người. Đứng. nước cộng hòa cần công nhân. Nhưng người dẫn vật và đau lớn (kết khối đất đai và nhà cửa vĩnh viễn là người như thế nào ? I3ởi lệ làng bản đối với người Tátzik không phải chỉ là nơi ở có thể đòi lấy nơi khác có lên nghi, có lợi. F)ó là cha. 'lẹ, mờ mà ông bã, tò tiên. Đó là sự tòi trọng của những người đồng hư~n~ na nếu mất đi thì thật xấu hổ và ghê sợ. Đó là mảnh vườn. vườn rau. nơi chúng trồng cây mọi thứ vẫn mọc lên. nhưng không phải tự nhiên như người mua ở chợ Chera mu' kín vẫn tưởng. mà bằng sự cố gắng đầy tình thân thiết của gia đình. nỗi buồn khi ta a đi xuyên suốt tâm hồn là. Tại sao các nhà xã hội học lại nhẹ dạ đề xuất những kiến loại giống như bản tuyên án của toa án cách mạng. dường như các nguồn lao đ/ng dự từ không phải con người, thà là những bộ phận phụ tùng dự trữ cho bộ máy của nên ông nghiệp chung la ? /

Vâng. dĩ nhiên, các'nhà l~ho~l học thành thực mong muốn đầu tit cho dân' !)ân, hạm lo đến phúc lợi ~ù~ họ. Và vẫn. vòm... ~òx[ôi~pxki do nhận xét và việc này qua giêng mót trong những nhân vật của mình : ((Bởi ~l ngài đã tính sò loạn bộ lái sản lượng thối lợi con người của ngài bầm số trung bình lừ óc con sỏ thông kê và là các công thức của khoa học kinh tế. Bởi vì những thối lợi của ngài - đó là sự thịnh vượng. riu có tự do, yên tĩnh v.v... và v.v...; đến nỗi chẳng hạn có người nào công khai đi ngược lại toàn bộ cá~ll tính sò tài sản này, thì hồn theo ý ngài, và dĩ nhiên. cả theo ý kiến tôi. đó là như kê ngư muối hay hoàn toàn điên. có đúng thế không ~l Nhưng vì có điều này thật kỳ lạ : do đâu mà xảy ra việc tất eo các nhà thông kê, nhà thông thái vá nếu loài người này, khi lính các mối lợi về mặt con người. lại thường bỏ sót mội! mội lợi ? N~qtly dù người ta không lính dẫn nô dưới dạng cần thiết thì toàn bộ sự tinh l(ján ~ãll phụ thuộc vào đó)).

Mội lợi đó là gì mà thiếu nó sự lính toán không ra tình toán nữa ? Đản : ((Ý ~gu~ én riêng. phóng túng và t ự do của mình, ý muốn thất thường của chính mình, mặc dù mọi rợ nhất, óc tưởng tượng củi mình... ~

Vì sao người sành sỏi vĩ đạt, am hiểu tâm hồn lon người lại đánh đá cao và đặt ao mội lợi có lợi nhất này trong số các m(51 lợi ~ Chinh vì nó ~ giữ cho chúng ta điều ~llú yếu và quý báu nhà(, tức là nhân cách ch~íng ta và cá tính chúng ta '.

r. z. : vâng, đó là một trong ít hùng đặc điềm sâu xa nhất của. con người về nguyên ~ác không cho phép biến họ thành ((chiếc đinh ốc 1' ngay dù của bộ máy lớn nhất. Khoa học xã hội càng lý thú và phức tạp, trung tâm chú ý của nó là định bướng giá trị, nhu àu của con người và do đấy, là cơ chế hành vi của họ. Đối với con người. ngay ~ã~ (hi coi họ như khách thè điều tra, trước tiết cần có thái độ tôn trọng. công nhân chủ luyện của họ quyết định đường đời mình. Xã hội học không được quên rằng nó vẫn hi là một khoa học, một hình thức của hoạt động nhận thức. chứ khoát phải hoạt động quản lý. Và không được hợp pháp hóa bất kỳ mưu toan n~ào dùng mảnh khóc dở với on người.

sống; dịch: ~AI HUY BIC~

Nguồn : Tạp chí gọn *lửa* nhô' 1~8. Son.

NHỮNG CHỈ BÁO XÃ HỘI HỌC ~'

VÀ một HIỆ" TƯỢNG ' CÒN ÍT ĐƯỢC QUAN TÂM* (el~u THẢ về lla~ ~f~l Dân Ở GRUDIA)

. Giáo sư - Tiến sĩ A.A. GABIANBI ở ~l A. ~ANUILS~r bút cụ(khi bắt đầu một chủ đề m vô cùng tự nhiên như nạn mại dâm và gây không ít báo động tro/1~T ~5 thị dân, thì các plltr~ng tiện t/lôll~ơ tin đại chúng clắllg Llaô lâu sau cùng đã mệt mỏi). Sau khi ~là thuyết phục ~htlnr ta rằng ~lll đề đó là có thật, giới báo chí 'đã rơi vào thột hoàn cảnh khó khăn. Họ đã d(ji lập ít(lý lẽ của riêng mình sỏi lời buộc tội công bình về đức hạnh của ~ (:ác cô gái bán bai ~ (ác cô hái đó cũng muốn sang một cuộc sống đầy dự và không hề định thi u tụt lùi so với những người khác về thu nhập. Còn chừng đồng tiền đô la những đồng liên l~hđnr do lao động u? Biết nói thế nào. ngôn bán chinh bản thân. chứ không phụ thứ của người khác. Vô đạo đức u? Có khủng klli~p }lon ăn lố lộ lia v đầu cơ? ~ll~í tách đó ha ~ tương tự như vậy những là' phụng sự tinh yếu xã II:ả dứt các lý lẽ của đức hạnh.

Chưa có khi nào nạn mại dâm lại là hình ttrr~ng được nghiên riu kị lưỡi!g.

Xã hội học Ng'l~eũng đã lưu tâm nhiều tới ~ln dè này. Nhưng theo thời gian tất cả lại bị lãng quên đi. Nhiều năm qua chúng ta đã tự an ủi là những hiện tượng tương tự nạn mại dâm không và sẽ không có ở doi nước chúng ta. 'Tu~ ~rà~ không ai có thể thay thế một cái gì đó tồn tại thực tế bằng những mà nó.ôn, Kết cục của mới mảnh khoe kiểu đó đều như nhau : sẽ tới ngày mà (t/ộ~ sống hươc xã hội phải đối đầu với (vấn đề đã từ lâu bị lãng quên ~ và buộc phải gọi quyết sán đê đó. trong những trường hợp như vậy bao giờ cùng nuôi lúc chứ những khả năng đã đề mất những thời gian đã trôi đi không bao giờ có thể lấy lại.

Chúng ta biết rất ll, vô cùng ít về nạn ma dâm. Có biết bao nhiêu vấn đề nảy sinh ở đây. nhưng một vấn đề quan trọng nhất vẫn là - Họ là ai. những kẻ đại chen (Jlo cái nghề 'hết sức tờ lò? Chúng ta hãy.' thủ' trả lời câu hỏi đó dựa vào những tư liệu thực nghiệm và các quan sát cá nhân do phòng nghiên cứu khoa học xã hội học về linh mại dâm thuộc Bộ nội vụ nước cộng hòa G~udia tiên hành vào giữa, những năm 80. và trtrn~ câu ý kiến phần lớn những phụ nữ thuộc' diện theo dõi của các cơ quan nội vụ nước ~ộdg hòa Grudia do chuyên. làm nghề mại dâm (l'ònci số mẫu là 532 người).

NH)NG KẺ BỊ AUÒNG bỏ

về cơ bản đó là những phụ nữ ở độ tuổi dưới 30 (70,là). Nguồn gốc xã hội của họ ~l/(t sức bình thường : ~l~l có trình độ lrun~ học hoặc trên trung học (xem bản l).

Đầu đề ao Toa soạn đ,II. Nguyên văn là : ((Gia của Tinh tiêu "

lo~ ~ ~l 1 \t ll~sk~r - A.â. (;A~IANIII Trong thời (ii~m diêtl t~a hoặc tt!lr~vc đ~y, số có làlil vi((' l:t (it qo/, SỐ Chưa ba~ giờ làm viê(là ~ S/ (l :l/ llont. lra l~i). V(' lrinh độ ~ăn ll(~l ~ùa chtl mẹ h~ vấn đề hoàn toàn kb(\(hãn. Một pll~m lớn ('h~l m(thậm chí ~h!r~t h" ' h(l lóp lám, nếu kllôrlg cũng mù chữ. Tólll lại. nllóm ll~lr~ri l:i đối tượn~ n.hi('l cli"l ~tia ('llính ta hoàn toà.n không l,llái là đại d~ên t~úa t~mg lừll t(dưới đáy)) của xã llội, t:útl tllé gtóit tội lỗi và cận tội lỗi Gòc rc của nạn ~ mãi dâm c:ùl dtr~c tìm llièll ở (':i' lli(11 lượn~ tri trệ mà xã hội chúllg t~l llôm nay ~lan(l(hã~ phục , trư~ hêt, đó là "il h i ~n t~r(Tnl yi phạm n~uyèll tác công bản.l xã hội, sự bien thái ca(' chân ~nid tn vil tâm tllt' i:'il!~ li:lng của một st) nhôln người.

D~NG 1 : Dặc điêm \ã llội -llilân khâll và điê" ~ièll sống của đôi llượng điêu tra.

clli báo	1	(lli báo 1 ~
<i>Ll~a tloi ' ! dlrúi l~ lu~i ' :'.; ls 211 ~</i>	<i>l r)(i , ' (~i /ll' ql(/ dilth</i>	1
<i>t)..! 1 2r~ . :'. 1 2() - ~fl '!' (' ~l 4il . ' ! n.'i</i>	<i>~ () l:lll g.n di~ll :</i>	9 ~li
<i>11 ~ù nhi(u tut~i 1t~n 1:.,:i Trìn/l ' /~ l~l</i>	<i>S~ll~ \f,i (ll;)ní</i>	11 '
<i>lt(ia - S,T (ấp 1 !l Chưa htt trung l~c 1 ..l</i>	<i>~ll r' ('ln~ sí~ll~ ~ti ('ll~llg ' ! ! ~ d t</i>	(, li
<i>lrung học pllỏ c~lp 1 fl..: lrun~ ll~c</i>	<i>~n ' ti:l~l</i>	~ ~
<i>chu~tn nglli~p i 'l.l) (htra ll~l đại h~ t ~r)</i>	<i>t'h~r~g (n (lltl~</i>	~ l~
<i>C~ lrinh dò d:ti ll'ic 1 l.(l 1 Vi 'ri .r() ll't/</i>	<i>} \ (r/ lo'li ~ll~i';</i>)
<i>(ll~o bo) 1 t ((ing n h à 11 t ~ 1 .0 1</i>	<i>' (, llil: rl~n~ lli !('</i>	21.1
<i>N()ng trung ~l(n l 11.rl 1 Nh~n viên 1</i>	<i>() [tn lr.' rii'tlg ~l~ tú l~</i>	~ 8
<i>~t.8 ~ Kllông c~ llông tln ~ 2~</i>		19.9
		3.7
		7.0

cái vô căn ~ứ ~e d'l(l dứ~ ('ua su~ lttận cho i';;i í \i((: bán thân có thè là llượng tiệ/1 thu njlập. t/li một pll:in s~r ' !l-tl ~tíl có. N~r~yi ~a t(r:l đlròll~t)) hôlll ll~ ~hông phải chỉ vi. n;l;t'l~ơ bálll m~ ~lãi d:'m -- ~l(') là !làtl q~l~i - ~ll ~tc ~ttng đôt giữ~ vị tri thực tế của như~i lthll ?l~ nhĩn.r thì) ll'i) ~ti'l llọ ~à l~llá ;ll'~ tlr klr,ing ~lilih. tự lh hiện mình Cái gì c~lờ dợi n~ười ~lhu nữ t'ê tr~)'lr !tl.lt lhànll i!!lí~l i(t~l(ấ) st; t;èli lương ít ói và ở đầu đó kt l~n là ~ cuộ~ sùd. pl.r):l ?lo ; ~ ~llùm~ đoi 'i 'l~r .hàp ngo.li giá 120 rtip. Cha mẹ khô ,g pllái l'ic nào ('ũng ~i~l l"ty l'. 'io d~rt)t'. 'rl'(l)lí. ~l')(' a;~ll "'a của chúng tôi, tình hi'lh eũ?l~r n~l. 'ây. l~l/ so (l(li lượ:l~ di~u lra t?u~ nuoi dtròllg ở lraì tré hoặc do ngư~ t,ldn hay ké cả n~ười l~l~lt~ t~ qlan h(!l(!'l.lr mtôi. (i~ln 1/3 số dót tượn điêu tra lớn lèll tro~l.' những gi:l đi'l.l ".;lò~ dù c~i ('lr.l nl(': 111 song trong llullllg gia đình có m~iu thtlàn ~ilr.t ~la m'l ~i (")l' ('(ii. 'lron~ pllim : 'l~ lrèll màll hình vô ll)ến. llhững nhrlll ~lt nữ llanll li~il, t'ltlo \it~ llil:l !:l nhũn~ tã;l (..lr~l'- rự~ rở về con đườn~ danh vòllg, ~à dù r(in~ l~hr)llo phải tdl ('.i m~i .sự tlltt)r itlll \ ự(' gia đình d~ll òn th(~l. thi tiện n~hi trong căn llộ, ô tô ht~ '.~ vc sùth... đều l~t,ò~l~ llhái l~ mỗi qu.:n lâm 'r~n~ tllành - l~li củ3 ctlộc'sổll~o' I~á() ~llí ~àll tllt~òlì~ lóii \rl n!lirlll. phụ nữ là l:l~ độ!l~l tiêtl lién, ('òn b' n ('~nh đó là nhũn~ ~tl àllh t'hup (:á ' !):.) qll:ill .(r) ilu')i'clloáll~ lòi(. t:l'i.l llilâli

~hng chi báo... lo của tác bỏ quan áp ÔÔ trong t:u".~ sung thực tử kll(in~ pha i những ll~trời lao động hỏi mà là những kẻ có khả năng (< liêm được)). B~lôll ~l là phải tìm liêm ~ nhưng cũng chỉ ở cuối phó - khi dân ~ht'lllg lụ tập đông, theo luật quy luật, mới được giá' một người phụ llừcô thê lấy cư ít đi đối lập với llllũll~ điều trên một khi họ muốn tỏ ra là (không thua em kém chị }~ 'rl~èln vào đó, hư là ở trong hoàn cảnh không thê trông chờ hay hy vọng được .i vào công. việc. VÀ ~jlê, tứ diện và kjlả năng tự không định mình lại phụ thuộc . trực tiếp lo việc người ta tỏ ra thế nào, người ta thê hiện mình như thế nào. Quan niệm nút quần chúng chẳng b~t') giờ thương hại cho những kẻ khùng thành đạt, nhất là trong thun càng phổ biến [âl.l là thực dụng thì những kẻ tuân theo khuôn rllã~ (dị d~lll ~ trâm không tll~ được ('ll~ill nháp.

Những người phụ nữ mà trúng lời đến hành ~i~l ưa nhìn chung đều không thê lý giải được lệnh mời dẫn. Sò ít trong họ có địa vị đã làm - nghề nghiệp cao (kỹ sư thiết kế bậc cao, giáo viên trong cấp,"')' Đối bộ phận trước đây làm việc ở các cương vị bình thường vút tiên llr~ng không cao và có thái độ thờ ơ đối với công việc. Với những câu hỏi có liên quan tới nghề D~sinh hiện tại. số đời lượng điều tra đều trả lời một cách bắt buộc và dựa ra những lý do có thể hiểu được. Bởi vậy, chúng tôi không hy vọng việc liệt kê hôm nay lại có số li~ll đầy đủ .và đáng lưu *cây*. Hơn thế nữa, có cơ sở' đề khẳng định- là nhiều người phí: nữ đó đã phải làm những nghề kém tiếng tăm và ll lư(yng. Đối với họ mãi mãi là những thu nhập' ll~ ráng đó không ')!lại là thu như) chính.

Theo đánh giá của *bộ luận* họ, so joi tut~llg điều trũ (.ó cuộc sống đầy đủ hoặc ~l"t khá chiếm 8,so/, sóc bình lillr~llg là 3.là báii bộ luận thường xuyên phải nghĩ tới miếng bánh tồn tại. ~ số đối thung điều tra n~ll nó được thu nhập gì đều bị thu' hút vào chi phí hàng ngày. ~hièll nữ trời phải trị qua nhữn~ khó khăn trong chi tiêu h,in nh~l~ ví dụ như chi ló 'lo.tự (xem bảng li là có n(yi ở tò te. Như vậy. vô tình đã nảy sinh ~ nghĩ chu rằng nllũll~ khó l~hã~l bít chất đã dài người phụ nữ tới có đường lè ll:t;l. Nhưng, thực ra l~llung lloàll như vậy. Shũng mui loát ma nhiều gái mãi mãi trải qua gần như khòll~ phải là llgu~tl. llilâl~ mà là h.tu. quả ('ùa sự lự.l cllon của họ l~il r.hiãñ. nhũll~ l~o òiilg ít nội dung, kll(.)llg mđu s,i~ và khò~g t'rong lai tllròng xuyên ll~l là thái độ thờ ơ ~l';i ~lroillg l~i. ll~àn ('állh tlllic.l lhòll h~ng li ay - sàl chấ- tát cả nhũllg cái đó đã tạo l~ll l.nành ~lăt lnãu lltõ t"lo l~è!sh h(jall Xà llội. 'tuy nhien chlnh sự không hài lòng ~rê liêlt lư~n.. ~lo dòng ~a ~i lri xã llội ('ũng chưa phải là nguyêll nhân dẫn tới với nall mãi dãn. Ngu"êll llhân là ~t biên ~hãi của các nhu cầu tiêu dùng và chúng nảy sinh vì ~ niềm tiêu dùng c~ l~hòllg hãil với mức ÔÔ óóng ~óp sức lao động - một hiện lượn~l ili~n tt.l'lg pllo biẽn troiu~ qlan niệm của khá đông qlan chúng. l~on thế nữa. tllực lé ('uâ việ~ quản l~ kin~l t : và nhũllg vi phạm n~hiêm tr(.llg trang linh vực phân ~lối dà khu~n ~llicll cht) các {llu nháp ðell tới.

TẤT CẢ CÓ TH~ ~U A ~l'r

Nllr đã nêu tr'ên, nh~llg n~ười phụ llừ lrc m/i ~t đ~u cuộc sống tự l~p đứnl t~ước một tình th('(' n'am giải. Tlly nlllièll ~ái bi kị(:h ~úa hoàll cảnh ch~ng ~hãil lá sê. được k~t lưúc bann sự đối lập giữa ~i lri xã hói thực lé ~tà nilùng đòi hỏi của họ, giữ~ khả năng có th~ và khuòll mẫu tronr' ti~m thức ('uâ qư.ln ~hún~l' l~ất hạnh là ở cllỗ tâm lý

liu ' ~r.ã. MANUILSK~I' - A A' GABIANIt thực dụng, tâm trạng phàm lục đã làm Bghen thờ việc lựa chọn, đã đòi thay các tiết chí đạo đức bằng linh toán vụ lợi, những đòi hỏi phức tạp các chtl~m mực. Chúng ta hãy ~llờ lại nhân vật nữ Xô-nllet-ca- Mar-meu-la-đva của F.M. Đôx-tôi-ep-sky. Đòi vò cô ta, việc bán thân là một bi kịch, là sự diệt vong của cuộc sống. Nhưng cô đã không bước qua ngưỡng cửa phẩm giá con người, mặc dù là bán thân một cách có ý thức. CỐ không còn con đườn bỏ nào khác dè cứu gia đình khỏi đói nghèo. Hôm nay, bước đi tương li như vậy của một cô gái có được hiểu như là một sự lựa chọn có tinh xã hội và đứ(hạnh không ? than ôi, khung phải mọi lúc và mọi người đều thấy được điều đó. Đứng trên tước *do* tâm lý thực dụng. dùng cái vò liêm sỉ cuồng điên để che dấy gái vò hiu, thì blur~n bán bản thân mình không bị coi là sự suy sụp về nhân cách..Mục đích biện minh chia các phương tiện. Các ~ cô gái bán ~ar)) phải bơi trên ((mặt nước ~ phải ăn mặc lộng lẫy, sống một cuộc sông không phải lo lắng, không thiếu thốn (ngoài ra, trợ cũng clr~ng có đòi hỏi gì hơn Nhưng những ~ cô gái)) như thế có nên chằng lại từ bỏ vị trí của thỉnh, để rồi rơi xuống ((đáy)', dè ((người khách của mình ngày hôm trước hôm nay quay lưng lại với một nỗi khinh rẻ. và để rồi sẽ trở thành kẻ mua vui trong sinh hoạt. Sự yên ổn của ((khách)) cũng bị đe dọa, chứ không chỉ tiếng dỏi với Dhùllg cô gái nhẹ dạ. thi vị hóa và biện minh che việc . mãi dâm. Người bảo vệ đầu tiên Sự tôn ' tại của tệ nạn này chính là những kẻ tận dụng ((tự phục dịch ~ đó. Lô gích ở đây thật đơn giản và q~n thuộc từ lâu. Những ai coi the~ giới như một đố~g' đờ vật chuyển dè thỏa mãn nhu cầu sẽ chấp nhận môi tương quan : (mữm - bán ~ Đờ vật lộn đó sẽ là hứng thú ; nó sẽ có giá cũng như kẻ mua sẽ thỏa mãn hơn, mộ khi phải trả cho nó một số tiền lớn hơn. Không có cái gì Iron~ cuộc sống này là có thể bỏ qua và tất cả đều có thể mua được - ò tó. như nghỉ, tình yêu. Cô gái tóc vàng cộng rộng lấy bao nhiêu thì giá của dêm đó càng tăng bấy nhiêu - điều đó đã được ghi nhận trong the giới hàng hóa. Cũng thật là khó mà 'dập lại những quan niệm như vậy. bởi bản 2háll chúng đã què quặt v~i trơ trên. l~h~ là bởi vì họ đã gạt bỏ trách nhiệm dỏi với những hành đòng của mình, cũng như dỏi với hậu quả của các hành đòng ấy. Nếu như sự linh toán được tiến hành kỹ lưỡng thì chẳng có gì dè bảnlượn'và nuối tiếc - (sự công bằng ~ đã thắng.

Tiểu thay, trong điều kiện ngưng trệ thi tâm lý đó đã dâm rẻ vào tiềm thức(' của quần chúng. Các kết quả trung cầu ý kiến của học sinh lớp 10 các trường phổ thông và kỹ thuật dạy nghề ở Matx~ova do ban biên tập tạp chí ~ Nghiên cứu xã hội học ') 'và báo ~ Văn học li tiến hành đầu năm nay đã trùng hợp nhau trong vấn đề .này. Các em được hỏi về nghề nghiệp và hình thức hoạt động lao động có thu nhập cslo Câu trả lời khá tập trung, chiếm tới 20 đề mục long một danh sách, trong đó mãi dâm được coi ngang hàng với 9 '- lo hình thức hoạt động khác, như : Cương vị giám đốc hoặc nghề bán hàng. Mãi dâm còn vượt trên một số nghề 'mà xưa nay vẫn được coi là các nghề ((kiếm được ~ như : ngoại giao, giáo ~ lên đại học, lái xe lác xi, thợ nguội, bán hàng thực phẩm. Chúng tôi lưu ý bạn đọc hai điểm:

thứ nhất, nhưng ta đang n61 tới những thanh thiếu niên 15 - 17 tuổi. Mặc dù nếu những phát ngôn của chúng chỉ là du quả của những điệu bộ muốn tỏ ra là hùng dũng, nhưng thật là àu tri, thì thế nào đi chăng nữa trong tiềm thức của chúng cũng đã có chỗ cho ý nghĩ :. có thể cả nghề thu nhập như vậy.

~rllứ hai là trong số các em có trả lời, cả mãi dâm như một nghề có thu nhập cao thì sự đông lại lại

là trù. \tốt số các em còn biết cặn kẽ giá mỗi lân phục vụ và nếu

ưng chi háo." ' ~ 1 ít vì hoạt của dác ((nhà sẵn đêm ~ l~àt nhiên các em đều phủ nhận con đường đi đó đòi bản thân. Song hiểu biết cận kề các chi tiết đã chứng tư rằng vấn đề đã được các , bàn cãi.

róm lại, Trong tầng lớp thanh thiếu niên đã có thái độ chịu đựng đối với nạn li dâm. còn trong một số nhóm njlỏ mãi dâm còn dlr(7c bao bọc bởi ánh hào quan'~ ~ thiêu ~inlll nghiêm sòng. thanh thiếu niên lên án hiện tượng trên ~nhiell mặt còn hời t Họ thấy ở đó nguồn gốc của các cảm giác mãnh liệt và cách thức dung hòa cư (:ánl te dả Chiu Vế; Cả; hữu ích; Và ~hac là họ SỰ' rất tin. tưởng rằng mình có t'h~ dừng lại có ý muốn!. Nếu như có tranh luận. liệu họ có nhận thức được là' như vậy có nghĩa đang đứng trước ranh bởi cuối cùng.

Q U A C Ó

Nguyên nhân của sự phổ biến nạn mãi dâm chưa hẳn chỉ do các hiện lượng tiêu c trong quan hệ xã hội. Mãi dâm trong một mức độ nhất định là hậu quả của việc hội hóa cá thể của .sức văn hóa thấp các quan hệ gieo tiếp giữa các cá nhân. Trường ở thông, đại học-nhữn~ năm được giao trọng trách giáo dục - thực tế đã thoái thủ.

ứng vấn đề nêu trên, hoặc cô đề cập tự thì cũng chỉ là hình thức. Kết quả là sự r hình của mỗi cá thể trong lĩnh vực hoạt động sống' quan trọng này dẫn ra một h tự phát, bằng phương pháp thử v~i sai. Chính phương pháp thử và sai đó đã chấm t mọi vấn đề chúng ta hàn cãi.

Như đã nêu trên, khoảng 3/1l số người được điều tra không được nuôi dạy trong t đình hoặc nêu có, lại trong các gia đình không có gì thuận lợi. Trong nhà trường L phổ tllôn~7 và đại học) công tác trên Cũng không sáng sủa hơn. Số học khá chỉ chiếm '1/ học tập trung bình là 60,9%. học kém là ít),~ (0,8/ không trả lời). Gần là bỏ BANG 2. Phân chia đối lượng điều tra the(' sai gian luật hiện nhu cầu tình dục

Lứa tuổi	1 tham gia tản đầu vào Cú hứng thú tình dục 1 quan hệ linh dục	
12 13 14 b ' l(; li ls 1 !) DU ~l :và nhiều t nòi hun GỒ không là lùì	0,8 \ ~ 5 3,3 . 1~9 ~1 ~ ~ ~ 1 ~ 7 G,2) 4	~ 0 1 1 2 ~ U 8.a 1 8 22t~ '-1,8 ra 7.ra . 9.4 ,

1 12 . . \l~ ~l.~ ~ t il.sj~ ~ - A.A. GABIANHI học. Vi sao . '-(lo/1 cil(j ;à 'i í~ilôd. tllicll lloc. ~ 15~ l~ ò(l~iã. ~il~ic'm s~n~18.4~ khôllor ~i ~iã ll,l:lg, l~s/ h~llll rn~ (i: {n ôn(. (1. ~ / l~y ('l;ò~l' ~ đ ~ ~l ('l) 'l~l'. 'Tóm l:l i llđi vúi viê llin:l l~lành nhâ'l ~ác!! só (idll~ó')i tlron~di~u tr~ l~l'l. ~ .;) !~ tó ãult lluong cơ bản củ~l hia (iinh ~à llllà (ruron(.

~lôt số đòllg đoi tươrlg tli~u tra (.ó ll~l'n tlích tinh ~tl ' ' .; ! : ~ b~ill~ 2). Bắldầu thich tinh dục' là thừi kỳ có nhiều th.ly 'jòi lún ~ủ~l t'n'l:l ~ :i:~l. \ ,1 bởi vậy mà vli lròcủ~l bi~o dục càng to lớn. Cùn~ đó~l:l i br) phàll ~i~li tll~nl 'i~ '1 t~a thlrung tluợc ~ khái hó:t.) tron . ~â:(vắll đề linll đuc đ(" !l~lứl~g ll~llí~i. ' .li "h("r . kllùng có chủ định (xe/n bán. 3). Bt~i vậy. ll~r :ly s~nláll tl~u tiêli lr,(l rlòi 'l.: . 1 ~l~ li!lll dụ~ ,r)ã,8/ đoi ltrợllg dà có nàs si/1h hứnr llú khònr l~inll mắllh dòli ~t'.. ' . i l~h,tc giúi. ~à hàu quả đã tllá~ rõ ll~ll. ~àn lnột nủ~l đoi lư~ll]~rlit~u tr~ bắll rltu? ~ t:òl' ~ ('i ' l'llh đuc ở độ tuổi lĩ Ironhơ ~ié(: iura ctlon ll,r ười til]h, họ cũ:l~ l~lòllg ph~i la .)ll(r~ :l~r~i dt)i hỏi. câu toán. Cãn phải lưu ý rắllg hoàn cảnh của l~n qua~l hê tìn'l t~l ~ .; : .1 li~ 11 1 t~inn kllá(: xa vúi ~lũilg cl,i licll qu;llì tòi tinll Cãm nghiem lúc, t'ó clủ (i!':l. ~ i' . l~ llr'" ~lhlll (iánr k~ đoi lư~ng diultra buở~ vào qu~n hê tlllll dục trước ll? "i.! ..~ ' ?(, ' ,llur.' deil lu(il trưởn~ tllállh ltlôt Cách tự ll~u~èn. liochura có một hình du:l. ' .t ~l~ .l..ll'i t'ilill ch~m gi về llâu quả của quan llệ đó, về hoáll cằllli kllôn~) phù llop ("! ~ .l'i ll~ ~ủ!' ctlô~ sông vậ quttu llệ lúra~lôi. vê llhĩrc' ligười dàrl ôn~ khòng dán) ('ol :.' ~ !:..~ bl:th thur~ll~ ~ ~NG ~ - Di~ kiệu này ~inh nlll cátl . . ~ ? ''

S O L I 1.. t'	1
t}l~l~ ~C r/li~l ll~ lút~ qt/r~tl ~t: tì:'i: ""l''	t)G
lhà~ eò gl~to	a.G 18.Đ
N~trừ~ mt'	~ ~ 1 :l) 1
Ngurìi ~lllell. h.l'l~ \t;n	', ~ 1 ~)
iiln ùll~ (:') ~ .l~ ~ {l!l:l' ll~ tlllll (;tl~ ~l d~l !/~ll~	r~.~ ~ 1 1
Clc l~all g,i'	u 1 .0 1 0
~ ilrt}i lill~ (!l / l:~l~ llr/. :l 'i'/lill il~ ùnl~ d!lc lr!ró" .l'i/1 llur~ ' i~n òllh	o'~ 2 la~
~ll~ll~ qu('ll l'(1	l~ a a~ ~
l~ạn tl:li	~ 2,1 0,7
\.glròi cltt~ll. t'lt/11g l:li ltl!l línl))	:l~ , ,
llàng ~óm	
N~tst~l đ~n (~lg hr)all l(':tn l~ll';ll~ rlll~n l'ict	
l~all llut	

~h~ng vấn đề... là coi Với những cô gái thiếu kinh nghiệm. Tất cả nht~rrg điều đó khoát. thể qua đi mà không để lại hậu quả. Sự thật là 18,ti/ .ác trường hợp kết thúc ~ănb việc lấy chồng, ~t)n ỉ,7/ sinh con. Nhưng hạnh phúc xâ~dựng trên cơ sở ~bô~ .(.) bền vừm~ũa một nam ngón bát chợ' thường ngăn ngủi và không tính khỏi làm cho người phụ Dữ bị suy sụp.

Dự với đui da số (.)3.()/) q~l[l hê tình dù(. lần đầu diễn ra trước lễ thành hôn.

Nhưng số đó thườn ơ không có được khi năm kiem t'ht~ ngtt~ cả trong thời gian mới thanh hôn. Mặc dù đã kết hôn, họ vẫn say mê đưa tình với những ngư đàn ông khác. Một phần ba cát' trường hợp đó sẽ cỏ kết cục là sự phản bội n~trồa ~llòllg n()a~ trong tháng trăng mật. Những sự kiện nêu trên rõ r.\ nó chứ'l~ tỏ là sớm hay muộn tin hành vi và mục đích của (:ác đối tượng điều tra cũng đều di nước lại với các ('ht~m mục về gian hệ nam trừ. a Dàn ôn~ơ sẽ xử sự theo sự cho phép của phụ nữ). (quái d~im-nạn nhân của hoạt cảnh ~ - những quan niệm như vậy sẽ hấp dẫn tử th31 dò vò trá~il nhiệm của những kẻ dâm đạp lên tình yêu. bịch tình cảm của ('oll người trở thành rác rưởi. Đề trả giá cho lất cả nhũ'nna triều đó họ phải ((~ .si~ll ~ bản thân mình.

~l~lrrNG Cư PHI CỦA Truy NGHỀ CẠN đã CỦA XỬ nội

~lĩ a(j.III là gì ? Trước hết phải coi đó là thột hiện t':~n~ vì.'? tạp, nhiều tầng bậc. ~ đây có ((túp thượng lung của nó, và dù là nơi tập trung sự t~hti ý cả các phươn(-.ơ tiện luôm ti 1 đại hứng. Cũng ở đây còn có (hợp đáy ~ mà lượt người bình thường ít ló thể t'jöll~ tương nôi. Tải nhiên, tất cá g~di mãi dâm tiêu tham vết nhơ, nhưng cũng cần nhỡ ran-, họ phải chịu tictl~ do khác nhau.

Vấn đề đang được bàn cãi ở đây mang "lạc điếm địa phương rõ rệt. Điều kiện khí' hậu tự nhiên của Giùm:l. tiem năng lam nữ nghi mát tốt của nơi đây cùng với thiu tế tồn tại ở đó một số lớn các nhà điều dưỡng -- tất cả những điều đó đã thu hút "è đây nhiều thành phần chống đối xã hội. Như. trong số gái mại dâm ló l~t/ từ cá(vàng khác của đất nước tới, va 19.2/ chỉ sông ở đây một thời gian mà thôi. Số liệu 28.6~ số gái mãi dâm là người Grudi~ chùm tỏ số gái mại trâm của vùng này không lớn. Nhiều phụ nữ ((kiem tiên mau lẹ)) (là nhanh cilón~ trả thành con mồi Của những kẻ sòng cô đạo đến, Sớm chuyển từ lay người như ~n~ :an n~lời khác. Do là những kẻ kiem cứu en phiếu lưu. song lang tflang hàng th~n~ trụ !l. là khi hàng năm trời ở đây mà không hê có đäll~ k~ hộ kll~lu.

Đại bộ phận những rlgười phụ nữ nhẹ dạ llllrrng đều !)áll bar (trước đây c~n~ như hiện nj ~j' (Xem bảng 1). Khoảng l~ số họ có (.on : s) một ~oll cliem ~O (i/ (ó 1 ~i con ehienl 29,l~ có ba coll trờ lên 11 10/. Trt)llg số họ chúng ta để gặp nlllrlg người ...e l() toan, cô tạo điều kiện nuoi dưỡng coll cái cho lot và dẫu chúng. illlũrlg ~iêc l(im ('tia mtnh. Cũng vì v~iy lll.t t'ò thllê nướn llgười nuoi ~otl với giá cao Tuy nhiên, ~ uoc st)ng linròng đạo trên ph(i (:uđ họ vẫn dien ra trước mắt bọn lrt. Có lહે chia mãi dâm ra làm hai nh('m. Nhóm thứ nhất gồm những c~ gái lrẻ. bề n~oài l~há hấp dcm. Các có nay thường ~llăt ('llút cll(l bán thân. cổ lám rll ve ~ sr)ng đ/ep ~ (ho~ng phi cuộc đời). ~rời ký đầu. các ct) chtiyên từ người tinh nà) sarlg người tinh khâ~, cổ tránh quall hê cùng một lúc ~oi nhiê~ người linh không chịu bị rẻ rúng. Thtròng những (~on bươ~l đêm ' như vậy ho"t động cùng bạn gái từll~ đó~ một. Họ gặp gỡ với ((khách)) trong các căn hộ. còn tiền thưởng họ nhận i~ lthững món quà. Một 8 - XHH3/89

1 14 A A GABI ANH số họ luôn sẵn lòng ký với mọi người là đã sẵn-, vui vẻ và có kết quả ra sao với đàn ông. Sự phục vụ của những người phụ nữ này được trả giá không cao hơn so với (lớp thượng lưu).-tri:nó bình là do rúp. Dân dẫn họ tìm khách khô~l~ em trong các nhà hàng hoặc trong me nhóm hội, .nó cá' trong các khách ~all. và (nói cùng là trở thành gái mãi dâm hay gái về dườn.. theo đúng nghĩ của nó. (Xem bảng 'l)

BAN ~l : Đặc a~nl hành vi và hoạt động của đối tượng điều tra.

Đặc điểm	~	Dặc điểm t o	
<i>có sự dang ru(7u</i>	23.3	<i>ÁC đảm làm ~zen um (khích ' 0 ~</i>	
Không uống	76'7	Trên đường ngõ	-- Gi.8
- Cú uống	74'? so	trong Tthôm họ hi	19.7
Trong số đó ' : .	là 1 9.1	liên thu xe	lò,8 11
Uống với bạn bè người thân Uống	' 8.1 ,8	Trong hàng ăn ' Trên gu \e	0 ~ 1
với người đàn ông cùng chung sống	30.5	Trong l~h~ch sạn	72.G G
Uống ỏi hàng xóm	19.4	<i>~l/uc tiểu sự dang sô lên ~i~n~</i>	1.7
Uống với họ hàng	a8'G	<i>dlr~c Dè mua (iu~in ảo. mỹ phần)</i>	2S.2
Uống với những người khác trong gia đình Uống một mình	10 9 0	An uống	21'6 ~
Tồn sô quan là tình dục	~	Dành cho con gái	9 1 ~
Một "vi lớn trong ngày		Đã trú tiền nhà ' Giúp đỡ lổ mẹ /	
		Đã dành cho ngã~v ((rui ~	

Ngoài rá, thời gian đầu số này có làm việc. Sự thật là quả thuận-.1 cho môi lẫn chung sông cao hơn nhiều so với tiền lương. Cuộc sống cá nhân cuồng nhiệt cũng bảo mồn ham thl~h đối với công việc. sớm hay muộn họ cũng lẽ bỏ việc. Từ khi đó. số này nhanh chóng rơi vào tình cảnh của gái mãi dâm nhóm thứ hai -gái điếm đường tả tác ra xe lửa. Chỉ cần 5- 10 rúp là số này san sàng chung đựcg với bất kỳ ai. cột số đại diện của nhóm này thích chung đưng với lái xe ô tô hơn - chung sống với số này họ cho là tiện lợi hơn và ít mạo hiểm gây bệnh lậu. Số gái điếm này thường có quan hệ tình dục thường xuyên hơn sô nhóm một-dôi khi vài lần trong ngày. Về mức độ suy thoái đạo đức xã hội của số này do được câu câu trả trả lời sau củi hệ) nêu họ : Cảm thác gì trong mối quan hệ tình dục ngẫu thiên với bất kỳ người đàn ông nào? SO thấy được thoả mãn là ~6/. hoàn toàn dưng dưng là 40,2~ số thấy mình bị khinh rẻ là tỉ 7 o/ , còn 20,5 % khó trả lời.

. giờ được hỏi củ thứ nêu một 'ố phương án trả lại

~b~ng vãn đê" liú buôn bán bán thân đối 'vớí s~5 cô;là phu nữ không đem lại nguồn thu nhập cao ~dc biệt. Kho~nt. 112 số hộ nhận của mỗi khách lừ -.O-t)o rúp.. Đó là những cô gái trẻ và bê ngoài khá hấp dẫn. và chỉ sống (hung bởi một người đàn ông trong nhà~v. Gái ~itsm trên phố thường nhận trung bình không quá 10 rúp cho một lần phụ(' vụ. Trnn~ một ngày họ có thể một ~rêê lần Chung đụng, và, nêu gặp nhiều khách, thì kiếm cũng kha khá. Những cô gái đã mắc bệnh lậu san sàng họ lòng với .)-lo rúp vá liên tục có quan hệ tình dục. Số này chiếm không quá là ~-J% số đối tượng 'liêu tra.

SỐ (iòll~ Lu mài tâm tiêu phí số tiền kiếm được c!(j các đòi hỏi hồng n.~là) (xem bảng 1). Hoang phí, rượu bia, chữa bệnh lậu, mua và bán các đồ lập cấp được-' dỏm 'thừng biểu hiện thu.rằng thầy. Ngoại lệ }á những nhóm nhỏ các (già quf tộc tranh toi tranh ~án~1 ~ ló lược sống đầy đủ thông thường, số này có trình độ học vấn (ao, có ngllt~ nghiệp khá, ló nhà cửa và chỉ chung sống với nội nhóm nhất định với oi(i c~io. Kã~tc phục các hiện tượng trị trẻ. tất nhiên, sẽ tạo điều kiện hạn chế hạn mãi da;II. trong ~tli đó, ldlòn~ thê thiếu thiéc các biện pll~p riêng đề chừa binh và đấu tranh với các tề nạn ấy. Trong trườn ơ.họp này không thê chi lên án nhàn (:ách hoặc hy vọng và việc trấn áp (cách thức thường được cá(' phương tiện luôm liu đại chúng đề cao Tát n~iiên, các biện pháp hành chính là cần thiết, dù ~lli !à nll~lll Tml(j gích ngăn chặn bệnh lậu lau tràn. HỌ rằng một điều là rất cần có một thông tin nghiên cứu xã hội học ~r' Sự lan rộng của vạ mãi dâm ở nước la.

người dịch: Thành Nil~l Nguồn : So~iolo~hi~leski in

issledovanllil.a. N~G~ riêng Nó,l.

xã HỘI HỌC ĐÔ THỊ :

NGHIÊN ' Cứu TRƯỜNG Hợp THUY Địa 'là

~l TS ~RANZÉN đây là bộ anh luận của tác giả Mtlts Franzén về một số nét nhiên ('ứll chlll~ của V . xã hội học đô thị ở Thụy Đ)~n từ sau chiến tranh thế giới thứ hai đến lr~l~ ~hts Ff~tnzén là một nhà xã hội học, làm việc tại trường đại học ('~pils.lia (l'hl~ l)l~n).

hiện lia), ông đang tuân hành phân tích về những mối qu~ll hệ giữa tình tích ~l trội.

vấn đề không gian và giới cấp, tập t rung vào giai cấp công nhân cũ ở Soderm~tlln, S[o~k~lolm. trong thời gian nhữn~l năm 1930. ..

Chủ đề chính của bài là sự khi nói nữa xã hội học đô thị và ((l~hùltr l:oán~í.

II(gìn dền (hệ lượm ở thay men. Cuộc khủng hoàn(. trà : của xã hội học bài (!.II từ giữa những đầm thao và kéo dài trong kh~áll~ 10 năm. ~l'(c gia chi ra hệ ~ll đề lý thu ệt và nghiên cứu thực n~lliêm trong nhưng rãm trl~óc khủng hoảng do hạn ('ht~ sự phát triển của xã hội học Thụy Điện như phê hảo, ~íp trung bảo nllũn~ ~áll di nhà ở của phúc lợi nhà nước. ông ct~lnl, biện hò cho một .ã hội llọ~ ~ ~ãjl lưu ỐỒ thị, ~ét hợp giữa xã hội học đô thị cũ \là môi.

toàn bộ bài tiết gồm (phân : li Xã hội học đô thị ở Thụy Đ) n trượt khủng hoả:là ; 2 - Sự hình tranh xã hội học ở Thụy Điện - hèn quan tốt phúc lợi nhà nước? ~ Cuộc khản(. hoan : định hướng lại và duy trì , 't) Xã hội }lọt. đô thị sau thủng tltj~ng d ứng trước hiện thực ở Thụy Điện ; 5) Chủ một xã hội học về văn hóa đô thị ; Gi ~j huyết đô thị như như hệ lư tưởng; i) Vấn 'đề của không gian.

1 Xã hội học đô thị ở Thụy e~n trước khủng }loảng.

Theo tác giả, vào những năm 19~O, 19đo xã hội học ở Thụy Đ) n gần là: vt71 ~á~ dự án về phúc lợi nhà nước. Mục đích của những nghiên cứu này nhằm biến Thụy Đ)ien thành một xã hội phúc lợi. Xuất phát từ thụ(. tế ở thay Đến, số mười di ('huyèll từ trong thốn tôi thành phố ngày càrlr)t tàng, tạo nên sự phân chia lại kh~n~l ích"nó. thủ ' Điện được xác định như Mía Xã hội dưới mức độ lợi hóa, và ngay thời gian dữ công nghiệp học dựa trên cơ sở khai thác mỏ và rừng đã bắt đầu từ vùng nông thôn. Điều kiện nhà ở Thụy Điện trong thời gian này rất tồi, vì vậy rất nhích nhà đtr~ xây dựng ở các \ ừng ngoại ô. Vấn đề nhà ở đã trở thành mục đích của đề án "ề phúc là nhà nước. và trong bối cảnh đó, các nhà xã hội học đô thị ~l'll!ly Đến đã xây dựng phòng thí nh~lillem của họ.

* Theo : The social reproduction of orgnlzation and c ultural : \olame 2

xã hội học 1 í7 đây là thời kỳ hoàng kim của nghiên cứu về nhà ở. Các' báo cáo tàu truy vào nghiên cứu cộng đồng nhằm hướng dẫn kê do(!('ll hóa xã hội (Edmund Dalllsroln 19~t ; Leoll~l't Iiolm, 19.)O. 19,'ti, 19~8), hoạt lập hun.(...vào cuộc sáng công cộng, như àsv'àra và ~l:tths~t' .là~ Trong ni,hiên cứu của mình ~vãm và Mathsor nghiên cứu tập trung vào v~ul để nhà ức nó và cuộc s(5ng gia đình. Ngoài ra cũng phải kè đến một nghiên cứu nhỏ .lllu(khá quan troll~sr, trong đó người từ hưởng dẫn xem xét cái giữa xảy ra trong (lá" áng đồng của giai cấp (:oll~ nhân ở trong thành phố cũ suốt những năm thành phó phát triển và phân lán (Delaval. 19().l). tuy nhiên, chủ đề chính của các nghiên cứu trong thời kỳ này là sự thỏa mãn của con người và việc điều chỉnh các môi trường mới trượt xây dựng tại nhún.. khu ngoại ò. Những môi trường mới này được hiệu trua(. liệt là cho cai ~sia ~lillh và những đứa trẻ. trặc biệt là diệc sử dụng và sự thỏa mãn ~ ề ngôi nhà mà của in). trong khi đó nó niên cứu việc sử dụng và v nghĩa ' ủa thành phố trong toàn lll~ bị xao lãng. Ở đây, lác gia lưu ý chúng ta đến nhân xét của John ~ ester~aard voi vào năm 19.),), mà theo tác giả nó vẫn còn có lli~u lực cho thập kỷ từ p sau: quy thiên, với một vài ngoại lệ nhỏ. những nghiên cứu đa d~iug này do đặc biệt rõ trung khöll~l liên quan đến những thiêu các \ã nội đô thị trong nhanh khung cảnh khác nhau (của' chúng '). ~

rúm những năm này, qua các nghiên cứu đô thị ở thầy Điền được giới thiệu trong tạp chí S~ensk suất ('l'hànll phó Thụy Điền), đã thè luật sự hợp lá(' liên ngành giữa các nhà lị'llsử nhè thuật. dân tộc học và gia jý nhân văn. Những nghiên cứu này không sĩ ~lull. phl'on) pháp định lượng nhà lúc đó đang trở thành ((lý do tồn tại ~ (ủa xã hội học phụ ~ Điền. Phương pháp định tính chưa được thừa nhận. Các nhà xã lại học dự thị Thụy Điền mà di n hình là (luôn,li I~oall vì I~e~nar Hoàn chỉ coi trọng nghiên cứu khảo sát va một phương pháp định lượng Còn phương pháp định tính theo họ sẽ chỉ sử dụng khi T)hur~ng pháp định lượng không thè dùng được. Quan điểm này đã th~in~ trị xã hội học ở ~i'huy Điền tr)n~σ một thời gian dài trước khủng hoảng và cũng nhiều lần bị L'orje ~ianssen phê phán. ông là một nhà xã hội học không chll~èn nghiệp dữ hướng đản xlghiên cứu định tính ở v'lillillg, và là một troll~ những người cộng tác với tạp (hi Svensk~tad vào những năm l(j~o, nhưng nhúm. l~êl quả của ông đã ldl~ng được xuất bản, cho dẫn hai thập kỷ sau.mứi dlợc đón nhận trollg một bầu kllông l~li khá(' hán. Vào lúc đó, ~lanssen luöll bị cô (iòc, nhưng l~ luận lrong "á~ nglliên cứu củ.l ông ngà~ càng tăng thêm pllần tuan trollg, trong khi đó xã hội học Thụy Điền trong thập kỷ sau phai đương đầu với sự khting hoảng của nó.

phan lon n~llũn~ báo cáo về ~l hội h)(c n/là ở mủi nà) , đã viết với nllliul cố gắng đề thilt lậpssu cùng tác với nhữn~ người làm ke lloạch đô thị, tập trung ~ào các chính sách nhà ở của nhà llước. Các nghiêll cứu này~ í[có ý llghĩa về mặt lý luàll, song bằng những l~huong pháp thực nghiệm, nó clã thắnl dò được một số vấn đề di trước các chính sách này. Đặc trtrng của xã llội lloç nhà ở nã~ thè hiện rõ qua nl'ững câu hỏi đi~u tra : Người ta có thích ~óng trong llbüllg ll~òil lưlà chỉ cho một gia đình, nhà ba tầng. hoặc các l~hu nhà (~lo không ? Họ thường tđin, hay giắt ở đầu ? Ở nhà lằm llay hiệu gi~t ? Họ la quan á() ở ptlông nào ? ~ir) có nuón chuyen sang nhà khác kllöllg ? Họ thtr~ng tới cira llállg lal~ Pham (gia' vị, chè, đường,...), bán bơ ở (lịa phtro'ng ~lhu thê nà) ?... 'rheo tác giả. những llghiên cứu này có một giá trị nhất định với cllúllg ta ngày nay, vì ~ chúng 'ho chúng ta biết về cái gì đã xay ra trollg nhữllg ll~òil nhà Thụy l)jiền trong suốt những nănl 19t)o và đầu năm 1960 ~ Tuy vậy, trong thời

kv lược khủng hoảng, xã hội học ~thà ở là một đại diện tiêu biểu cho xã hội học Thụy Điển nói chung.

1 1 8 MA~S FB A NZ~ ' 2' Sự hình thành xã hội học Thụy Điển- liên quan tài thúc lợi nhà nước. Trong phần này tác giả nêu ra một số nét đặc trưng dễ nhận thấy của xã hội học (Thụy Điển. l'r~ởc hết. ông khẳng định xã hội học Thụy Điển được coi là một ngành học mang tính chất thực nghiệm và điều tra nghiên cứu là thần tượng của nó. Dù cho ~u(khủng hoảng có làm thay đổi ít nhiều điều đó, thì in hội học Thụy Điển vẫn mang dấu ấn cái di sản thực nghiệm (ủa nó.

Đáp ứng nhu cầu cần thiết của xã hội học Thụy~v Điển, có hai dạng xã hội học hiện đại, một trong chúng ~ nặng về tư liệu)) và cái kia (với một sự định hướng thực nghiệm rõ rệt '). Cái đầu được đại diện bởi nhiều nhà in hội học Pháp, Đứ t , trong khi cái kia đạt đến một sự phát triển phong phú ở Mỹ. Sự lựa chọn giữa hai xu hướng trên ở Thụy Dân thè hi(n rất rõ ràng. Ngay từ sau (hơn tranh the giới thứ hai. trong một báo cáo của nhà nước về khoa học xã hội học đã chỉ rõ: ((Khi cần thiết phải giới thiệu xã hội học với tư cách là một ngành khoa học ở thay Điều. người là đã không ngần ngại gì coi nó III,u một ngành khoa học thực nghiệm với mục đích điều tra xã hội hiện đại... với thột phương pháp định lượng... Để đạt mục đích này những thang thái độ khác nhau cũng như những công cụ đo lường hư và những thè nghiệm đã là dang được xây dựng trong xã hội học, đặc b ; ệt là xã hội học Mỹ. (SOV, lồi .: : '1 ; 80~ Tuy một mặt nhân minh vào hướng thực nghiệm. ~!!lùn-, mặt khá(: người ta vẫn luôn không đình : không được bua. ~g lồi phân lý luận, và sự tiếp tục phân tích lý luận, các vấn đề phương pháp và khái niệm học trong ít hội học là rất cần thiết. Sự lựa chọn hè xã hội học thực nhuộm vì xã hội học là luận ở ~lltl ' Điều lúc đó được ~tl~ét định bởi những linh ('(ill phúc lợi nhà nước. cùng như những nhu cầu của các hiệp hội, đá(' công đoàn và các là (hực đầy quytn lực thúc gán hèn vì những chính sách của nó. và rõ ràng là ~ nhữn~ vấn đề nghiên cứu đã được: hình mạnh không theo bất là hệ vấn đề lý luận nào, nhưng tuân theo thực dịch của những chính sách của chính phủ và cục lạ chức ~

Do điều l~icll thuận lợi của Thụy Điển sau chiến tranh, chương trình phúc lợi của nhà nước cực đư a, ào á!) dung !hực tiễn, nhằm mịt(: dịch tuy thanh phát triển kinh tế và sau đó phân khía giá trị thặng dư thông qua những (':lính sách .à hội. Xã hội học Thụy Đun đã được tồ chức gắn với chương trình phúc lợi nà ' . di cung cấp những kiến thức hữu ích. Muốn tìm được lời giả) đáp cho câu hỏi : con ngtrt~i đã thích nghi với tình trạng nhà mới như thế nào. người ta thấy cảm thiết phải điều tra thực nghiệm. Và bởi thè không có gì cản trở định hướng thực nghiệm trong xã hội học rất v Đến.

Bên cạnh đó tầng lớp trí thức Thụy Uiền là những vjên chức trung thành phục vụ những quyền lợi của nhà nước, mà nll~ng quyền lợi này đã khiến cho họ có một lập trường thực dụng nhiều hơn là một lập trường lý luận. I~on nữa trước kín trở thành hột ngành khoa học tự nó; xã hội học chịu ảnh hưởng nhiều từ triết học thực tiễn pra(ieal philosophy). Vào thời kỳ này. tái gọi là trường phái Upps~la về triết học đã inh hưởng hoàn toàn từ việc hình thành quan điểm của tri lưc khoa học xã hội liên đại (vi dụ Gurnar Myrdal và Herbert, ~i'ing~ten. ...). l'heo triết học duy l~ này lữnh giá trị - những vấn đề xã hội cũng như những mục đi~h chính trị được hil~ ~lãnh lừ lloài kho:l học. trong khi xã hội học phải tìm ra những sự kiện thích hợp. T'l .ó the thấy một mô tả điển hình về chủ nghĩa duy lý của văn hóa Thụy~ Điell qua đoạn. rich sau :... (Người xây dựng xã tloại tin tưởng rằng con ngườ~ sẽ làm chủ số phận của

xa đi học". 119 ~ hình mình và trong sự hòa hợp với mục đích của chúng ta. chúng ta có tác động hoặc thấy đòi lịch sử của loài người... Anh là không tin tưởng rằng chúng ta bị đánh lừa bởi những xã hưởng của lịch sử mà hơn thế chúng ta bị lừa chưa! thậm chí được tạo nên bởi chúng ta 7) (Popper. 1962 : 22).

Đoạn trích trên. theo tác giả, có thể được xem như một tóm tắt và xã hội học Thụy Điển trước khủng hoảng. trong đó nó thường phân tích con người dường như bị quyết định bởi những điều kiện riêng của họ (sự kiện và những quan hệ giữa sự kiện). và những quan hệ này muốn thay đổi thường đòi hỏi nhà nước đóng vai là người tổ chức xây dựng xã hội và can thiệp vào xã hội từ bên ngoài để thực hiện một trật tự tốt hơn. '

3' Cuộc khủng hoảng : định hướng lại và duy trì.

Nửa cuối những năm 1960 đã được chứng kiến một cuộc khủng hoảng sâu sắc của xã hội; học lý luận và kinh nghiệm chủ nghĩa Thụy điển. Sống theo tác giả, không phải ngành xã hội học đứng trước cuộc khủng hoảng của nó mà chính là lý thuyết và kinh nghiệm của ngành khoa học này được du nhập từ Mỹ (loạt. hai thập kỷ trước bị khủng hoảng. việc phê phán đó và định hướng lại tiếp sau đã diễn ra trên hai trường : li Việc thiêu một xã hội học lý luận đã buộc nó quay về cái cơ điển, đầu tiên là Marx và nhiều biến tướng của chủ nghĩa Marx ở lục địa. 2) Sự thống trị của nền phương pháp trình bày bị thách thức mới so với phân tích linh đã được đưa ra áp dụng Sự định hướng lại quan trọng mà bắt đầu từ năm 1970. hệ thống cũ đã bị thất bại địa vị thống trị (tính nó. nền học lý luận có hệ vấn đề thời đại mới. Bởi vậy hệ thống cũ bị mất đi như một số mục. : d-g mà xã hội học Tuy nhiên đã ra đời là một khủng hoảng Bên cạnh nền nhập dinh dưỡng, nền pháp định tính được áp dụng, đặc biệt trong các ngành xã hội học trẻ. Tuy nhiên tác giả cũng cho thấy sự pha trộn giữa xã hội học cũ và xã hội học mới này chưa được hài hoà. (Chẳng hạn như giữa những tái định hướng này và những nghiên cứu có tính truyền thống khác).

Ở 1 huy Dẫn lúc này có rất nhiều chuyên gia đã chấp nhận một nghiên cứu định hướng nào đó, nhưng trong những cuộc điều tra thực nghiệm họ lại ít chú ý đến phương diện lý luận. Đối với họ, lệ tự tưởng sử dụng nghiên cứu xã hội là quan trọng, song để giải thích kết quả nghiên cứu của mình thì sẽ dễ dàng nếu được chỉ dẫn bởi những nguyên tắc kinh nghiệm chủ nghĩa chứ không bởi một lý luận nào đó. Tuy vậy. thực tiễn buộc các nhà nghiên cứu phải chấp nhận những dữ kiện định tính. Điều khó khăn nhất gì đây đối với các nhà nghiên cứu là cái sự (sâu) ngăn cách giữa tư tưởng lý luận mở và nghiên cứu kinh nghiệm (mình). Lý luận mới đã thực sự làm đòi hỏi suy nghĩ của các nhà nghiên cứu, nền tảng về căn bản ((không làm thay đổi bức tranh về xã hội học 'thực tiễn').

4' xã hội học dữ thị xã hội học 1 hoảng đúng 1. ước hiện thực ở Thụy Điển.

Sự ăn cách giữ lý luận và đưa ra kinh nghiệm thể hiện sâu sắc hơn trong ngành xã hội học đô thị. Có thể thấy rõ điều này trong sự tài trợ về kinh tế (tài trợ đặc biệt cho các nghiên cứu. nền không đáp ứng tích cực đối với nền. nền tảng lý luận đã được hình thành từ (ước. khủng hoảng. Do đó nền đã ngăn cản một cách có hiệu quả triển vọng của xã hội đô thị Thụy Điển.

Mặc dù như vậy, vào cuối những năm 1970 và đầu những năm 1980 xã hội học đô thị mới đã được

giới thiệu ở Thụy Điển. Trước hết là các quan điểm của Castells

120 ~IA~S FBASZÉ\ rBohm, 1979J và Harvey (Hedman, 1979). sau đó là tất cả các cách tiếp cận mới về vấn đề đô thị rGullDerg, 1981: Hedman, 1981). Tuy nhiên ảnh hưởng của những tư tưởng mới này là rất nhỏ đối với việc hướng dẫn các nghiên cứu (ru).

Trước tiên phải đề cập tới đề án ((kế hoạch 'lúa dò thị lớn và sự phát triển - trường hợp nghiên cứu Sĩ('ckholm '). Đề án này nhằm nhớ hiện cứu Sto~kholm trong thời ~ia' từ 19/1á đế" 1980, được tin hành ông thời từ một quan điểm lý luận và thực n~hiên ; nó hợp nhất ba nghiên cứu cụ thể : về kế hoạch hóa công cộng ; sự phát triển ~ ùng ; về các dấu kiến song : và với sự giúp du đó của những tư lướ~lg mới. Tuy nhiên lo sợ không đồng nhất của đề án mà có cơ quan tài trợ đã lờ chối lời yêu cầu sau này. ~hữ~n~ tư tưởng như đã không tạo ra được một sự thay đổi nào đứng trước thực tiễn ~ Thủy Đền.

Một số các nghiên cứu nhỏ đi theo hướng' khác : về sự phân ly định cư. xu hướng này độ bắt đầu từ những năm 1960 và đã đặt ra những vấn đề đáng quan tâm (Dan ne- mâm, 1981). ~glli~rl cứu này chịu ảnh hưởng nhiều của xã hội học đô thị mới. Mọi oặt những nghiên cứu khác về sự phân ly ~fiat cấp của Göranlindber~ (lt)71), đã kiểm lịnh nhím giả thuyết về các nhân từ đóng góp trong quá trình phân ly . hay Ung Arnell- ustlpsson (19~â) ra đưa ra một nhân xử rất toàn diện ph~ll tích giới thiệu ~ ò tăng về ách nghiên cứu chủ đề này trong xã hội học đô thị cũ.

Ngoài ra còn có các n~llieu cứu l~llá(' ~ôllg góp vào các hoạt động chính trị ; kế khiến học địa phương, đóng góp vào cá(' hoạt động hành (' hình về tình trạng nhà ở cùng với những vấn đề phương pháp luận và khoa học luận. Clr~nỏ hạn một bài viết của hình tác giả cùng với r~v~ stan(istedt về thí nghiệm kế hoạch hóa vùng n~r~ại ô b ĐI huy liên từ chiến tranh (Franzén và Ra St'Indsledt, l(181).

Nhờ phương pháp định tinh mà các nghiên cứu (ru đã đưa ra cho chúng ta một loạt thùng bức tranh cụ thể hơn. cần í-)ũ~ hơn với cuộc sống~ hàng ngày của những ngl~ừi làn ông. đàn bà trong các khu vực đô thị khác nhau.

Những vấn_đề đặt ra trước xã hội học đô thị hiện đại ở Thụy Điển đều mang hai ý llghĩ~ : thứ nhất. đó là sự tranh luận nghiêm túc về lý luận, là những bài giảng và (bình chúng sự quyết định nghiên cứu thực nghiệm. Và thứ hai, nếu không có cuộc ~r'lnh đàn này sẽ không có sự hợp nhất -giữa me nghiên cứu hẹp và rộng sẵn sàng lljoc tiến hành, lần lượt từng bước sẽ khoát. được tiến ra.

S Cho mít xà bội học về văn hóa đô thị : ~ '.

Tác giả nêu lên quan điểm chính của ông về một xã hội học văn hóa đô thị ~ phải hướng vào việc kết' hợp xã hội học đô thị cũ với xã hội học đô thị mới để có thể chế ngự những thiếu sót của cả hai l). Theo ông, xã hội học đô thị cũ đã quá lập rung vào vai trò của các lực lượng chính trị và kinh tế, trong khi xã hội học đô thị ~nời lại bỏ quên con người trong quá nhiều chân tiellcũ~ nó. Điều chúng tá cần bây ~jiò phải có ~ vấn đề : bên cạnh việc phân tích các khía cạnh kinh tế và chính trị (thì vấn đề đô thị là việc nghiên cứu những con người trong xã hội đô thị, mà những án đề lai cấp và giới tính luôn được làm sáng tỏ. Và theo tá(giá : ~ Cái quan trọngđtllghiên lưu là văn hóa trơ ~u)(c sống hàng n~dy của các tầng lớp khác rih(lu, của ~ả nam và nữ : tlhững khác bi~l thường bộc lộ và th~ hiện trong các thực tìer. khác nhau. đềll lượt nhìn chung ùược khuôn nầu hóa theo thời ~i~lr và không ~iall và được tái sản xuất tùy thuộc ở một mức độ rộng lớn vào các lực lượng chính trị và kinh tế).

xã hội học.' .. 121 Vì lý do trên. trong phần tiếp sau, tác giả sẽ chỉ cho chúng ta thấy rằng tầm quan trọng và thành quả của việc nghiên cứu khía cạnh văn hóa của văn độ đô thị và sau đó : vị trí của không gian.

6. Thuyết dự thị như một hệ tư tưởng

Theo các nhà nghiên cứu, cần nghiên cứu thuyết đô thị như một hình thái tư tưởng văn hóa giữa rất nhiều hình thái khác trong những ngữ cảnh thời gian và không gian khác nhau. ông cho rằng, Castells trong tác phẩm lớn của ông ta (' Vấn đề đô thị ~ (1977) đã có một sai lầm khi tập trung vào một phần quá hẹp về những vấn đề kinh tế và chính trị. trong khi từ bỏ cấp độ văn hóa hoặc lịch sử của vấn đề đô thị. trong quan điểm của mình Castells vừa thừa nhận mối quan hệ chặt chẽ giữa sự phát triển của xã hội học đô thị và việc nó được nền văn hóa trong tương lai nhân, vừa không thừa nhận văn hóa đô thị.

Mâu thuẫn với chính quan điểm của mình, Castells đã không tìm được một cách có hiệu quả để nghiên cứu thuyết đô thị và hướng dinh dưỡng của hệ tư tưởng văn hóa khác. Tác giả cũng phân tích những hạn chế trong 'thuyết đô thị của Castells (Thuyết đô thị như một lối sống) - đó là tựa đề bài báo nổi tiếng của Castells đưa ra vào năm 1979. thông báo hàm ý với hóa, chưa xác định là sự tồn tại của một văn hóa đô thị lòng biết. một trong những lời của Castells, theo tác giả, là đã mở rộng hướng nghiên cứu (ưu sánh một lĩnh vực khác của cuộc sống đô thị : con người hội họp và hết hạn trong thành phố-một chủ đề được giải quyết một cách nhất quán trong xã hội học chính trị. tác giả cho rằng nếu khái niệm thuyết đô thị là để lại một ý nghĩa gì đó, nó phải được củng cố lại.

Theo các nhà nghiên cứu xã hội học đô thị về văn hóa cần có sự định hướng rõ ràng trong cuộc sống công cộng của thành phố. Vấn đề cần có một loại hình học về những định hướng văn hóa khác nhau về thành phố. nó là tác giả (không những định hướng nghiên cứu về thành phố. trao đổi những khía cạnh của chúng với giai cấp và giới tính). Đối với mỗi thành phố riêng biệt, có những thực tiễn về thời gian khác nhau. điều kiện rất giản dị và : nếu các thành phố là khác nhau, thì cuộc sống ở đó là khác nhau. Và xã hội học đô thị đã phân tích những khác nhau ấy ..

Tác giả đã đưa ra một cách tiếp cận với thành phố ở đó: khoảng không giữ một vai trò quan trọng. theo ông, bằng sự giữ gìn mối quan hệ giữa những định hướng văn hóa giai cấp và giới tính,... cần hành nghiên cứu khoảng không như một thực thể phân biệt. .

7. Vấn đề của không gian.

Ngày nay nhiều nhà xã hội học đô thị đã thừa nhận tầm quan trọng của không gian (Castells, 1977; Harvey, 1977; 1981; Leach, 1982; Mingione, 1981), mặc dù họ đánh giá tầm quan trọng có thể khác nhau. Tác giả đặc biệt chú ý tới đầu tiên là Castells và Leach; Castells đã đưa ra. Nhưng tòa nhà...: sáng tạo ra một không gian... Sự sắp đặt không gian trong việc xây dựng thì dường như là sự sắp đặt những mối quan hệ giữa con người). (Hiller và Hanson, 1984). Cũng cần định rõ một lần nữa : không gian,.. là vấn đề của sự tương tác hai mặt - như một kết quả của những cấu trúc xã hội và kinh tế mà sự tồn tại của chúng cùng đóng góp vào dòng lực (Castells và Standsted 1982), và định cư hiện nay không chỉ là ý nghĩa của sự tập hợp lại

trong các tòa nhà...

122 ~I~TS FBANZÍ~N Theo tác giả, không phải toàn bộ các ngôi nhà d~u có mục đích và không phải m(i) thí nghiệm đều diễn ra trong các lò nhà. Bởi vì (có nhiều ngoại lệ, một ~ố quá rình ~ã lloại lại không diul ra trong các tòa nhà. Và vì lllé, dường như cùng một ' lúc xà hòi hó~l không gian và không gian hóa xã hội pllải được tiến hành theo cả hai llượng.

Trong pllân kct luận, tá~ giả một lần nữa đã)lêu lên sự ctill thiết của ~án đề l~ luận trong xã lloại ht)t' đô thị ở Jhụ 'Điền. ~lặc dau có nhữn~a thành công đán~ kè ir(ng nhữ'ng nghiên cứu lhực nghiệm về phúc lợi xã lloại mà đilll hình là ~ã hội ~lọc llilà ở, xã hội học đô lllị Thụ~ ~iền, đã bị ~bản cùng hó~l ~ Vì vậy cần có một sự phản tí('l ~ ề phương diện lý luận những tínll chất ricng biệt trong trờng hợp 'rhụy l~i~n. rheo ông, 'rhụy Đi~n tuy chỉ thực sự (iô thị hóa ~all chien tranll thế gi(i lần thứ hli n!ltn~ nó đã đưa r,l một ki u ~iô tllị hóa ' ~ùng ngoại ô ~ à hầu như thiếu một nền ~m hóa đô tllị nào đấ~ Và bài bìnll luận nà ~ của tác aiả n~llien cứu nhám bò~ lộ)) n'lững sự lh~p n~i kll:ír~ llllll ~riũ..t c(' câu'đò thị~ó là nhữní tllự~ lie;l dượ~ l~huôn màn theo !!ời gian và l~hôngg ~i~ln đlr rc quyết định vc~ tdi Sátll X[l'tl~b~l~l~ t':t~ lư~ lư~ng ~híllll trị va l. : ll tc - ~ (ri va'l !lóa đò tllị. m~ nó có nc'h~l là nhũil~ mặt kh t~ biet củ~ gt.;i cá~ s;l ơ~ứi lílil nhãlil xử l~ l~inh ll~iliem của nillrn-. tllực tien n~ "ả co ~ún~ đc tllay đt)i chlill~). lll) nlllicll. nh!r ò;lg nll~lrt m~nh, điul llà~ tllà' l~l(n(T ~lon (i~iil í)ời 'l~i thành pho lâ mộ! đôi ttrõil~ h~lp d~ln ~r~ nơhiên clrll. n~l! nllur ('l.úng :~ khòng llhin nó th~o m{)t kitu ~hmg ~liên thời nào đó.

~ nũng 'rô li~ảl (l lọc thll~lt~

ĐỌC SÁCH

CHÍNH SÁCH XÃ HỘI CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN TẠI

Phê bình Sĩ. Lê Duyệt Hợp C. H. do Việt Nam tiến hành xã hội M.chel-hnrin, tiến hành (t) S. I. I. op(i) cùng S. tiên sĩ tiến học M. 1'. Shel, orik - ông ('hủ biên, 12 thu 1/ gia tlam -ia lập lllê (i) (giả, ph-tn -ông llllau -lt to -l-ương -oi 2 phần dẫ: luận và kết luận.

~au dc (~ i- hlronn ll!)ll sau : ~ r)l) - Clililll S-IC- Xã lllr). của Đảng Cộng s- ln l- iên Xô - ph-ong tiện mạnh mẽ để t n- tổ- l- ilát tr; en llá { nước : ~2) - 'răng toc til- l bộ kilt'a học - kỹ thuật -à sự p, lál !?. "n -ã il- i ('ua xã hội : C- - Nâng cao plll.c l- i n! -tll d'l- - llhiè?ll vụ lùell -hôt ('ua t i : h s ~ . ~ li(ii ~ ù: (Đã' (' -ô!lg sản l. iên -l ; Cl) - Ntlũn- ~hia c-nll \a hội của lao dò.". i:():lô -liú: ~iè'l lto- in tiliê/1 ..llũ n-tilia xã hội; C.)) - Hè lt- jng dít- h -u xã hội: - lihát- t ~ .lu- ?l trQn- củ- l ~icc h(làn 11 iện -ã -ô! -ã ll- i ('hủ n-llTa ; CG) - C- lú rl- o! lĩa xã hội' - ~i lg bắlg; g xấ h- i ; C- - Đ- êu c' lll: l- !'ár- qtl' ln hệ xã llói - nhiệm- vụ c' llinh tr- clj. l Dẫ- (ộng sản l- it". Xô ; ~si - ' Chính -đt h xã hói -oi tinh llách là phươn- t- n n, ll. g (:lo tílih tleh (ục clli' ảnh tri - ~ã l: òi củ- i ~li- in chúng ; Ctl) -. Chínll sá- ll xã hói v- sự j- il- il ti- tllh (on n- uoi ~i ; C-U) - Clilinh -ác. l xã hội và t. ip ~i- e l- l/ t? ôll- .

~iut- di('h ('llin!l của sách này là {iép tục :huy- t' minh, bảo vệ v phát l; ên llê qu: m đi rn về chí; ll sách xã hội của Đảng cộng, l- sản Li- n XÒ -à củ, l Nhà mớc Xô viết da được thollg qua tại Đại hội lần thứ XXVII củl l)ãna.

Báo -áo chính trị của ủy b311 trung uont Đản- ('ôn. t sáll tại l- ại l'oi \XVII của l) tng xáo định (r llinh vụ- xã hội. bao trùm lợi ích củ- các git- i ~lál) ~ à eác l' llóm xã hội, cá- dân tộc và bộ tộc, các qu- m hệ của xã llội và cá ~nhán. ('á- di- eu kiện lao động, sức khỏe và sinh hr)al. (}linh trong linh u{rc tlày ('óc h(t ql- á } lollt đp/ lg J. ill- l l- ' }- ll lién ò(7t cá- l- i ích sống (:òn (lia người lao đ- nq dư(7- l- rc hi- n, cá' ll- uc tiêu ca- cả của cl- ú nrlllĩa .rà hội ~lu- c hi(u lộ cllinh ở đây, th- hl(n rọng r- i ll. ãt l' à rõ ret lthăt bản chất nhân đạo (ủa chẽ á" ~ã hội chủ nghi(l, st. r l- llóc bi- l v- f/ l(il cl- a nó ('oi r' / lú nghĩa tư bắll ' (l). ' ' ~

l rên ('ơ sở 11r' hị quyết Đại tlô- XX- II. bản sù' tl đ- i mới t' uoll- l lillll của Đảng cộng a- l l- iên XÒ -c ra rl/ l' ùng n- i- m l' u c/ lú yéll trng cllinh sách xã hội của l) allg như ~au : Khônft l- ù- lg cải thiện các điều kiện sống ~à laoldô- lg củtl o- uoi dân ~ô viết soci' ll na. i' l Politik. l Kp SS n- S(-remenn- ln ctape - B V. Arkhip- v. Z' A. n- rb- shkina \ ~ Golubcr ~ '. Clilú J) iên : l. ' ~l' Chekh- lriil. S' l' po/)lv . ~l' p. Shcnd rik' Nhà xu- t b. in Ttr tướng, ~l l- 88. tr : 30~

(1) Váll kiên []. ti hoi Xx- ll Đảng cộng sản Liôn Xô, ~ 198~ tr' ~ (cllũ Ng- l)

124 . --__ _--- _.- TÒ DUY HỢP thực hiện ngày càng đầy đủ hơn ngu~c~ lắ công bằng xã hội
Itodí mọi lĩnh vực me quan hệ xã hội. .

em cho các giai cấp, các nhóm và tầng lớp xã hội xích lại gần nhau. khác phùn những khác biệt cơ
bản giữa lao động trí óc và lao động chân tay, giữa thành thị và nôn í môn. '

Hoàn thiện các quan hệ dân tộc, củng cố tình hữu nghị anh em giựt các dân tộc trên dải nước (l).

lắp thể lái giả của sách này lập trung phân tích thực chất của chính sách \ã hời, vai trò của nó trong
việc tăng tốc phát triển kinh tề - xã hội. những phương thức tác động của chính sách xã hội đui tiến bộ
khoa học - kỹ thuật, sự hoàn thiện vát. quan hệ xà nội - ~ lai cấp. dân tộc, chính trị. tinh thần và những
quan hệ xã hội khác (ti. ti).

Trên bình diện lý luận khoa học chúng cảm em rõ thêm n~uòll go(' và thực chất của chính sách xã
hội. ((cllinh sách xã hội có thì được dinh nghĩa như bộ pa(':: hợp thành tổng thể chính sách đủ.l những
giai cấp nhất định, thề hiện hành ý thứ ~l/lnll trị. cương lĩnh xã hội và thực tiễn xã hội của các đảng
phái chính là, Nhà nước \ à của các yêu ~5 khác }rong hệ thống chính trị của xa hội, đien chánh các
quan hệ xà hời phù hợp lợi icil của những gu i cấp ấy ~ (ti. II). Một cách tương ứng, ((c~linh sách xã
hời ~ã hời chủ :chĩa - đó là bờ pha 11 hấp thành long thề chính sách của giai cãi công lthà~l, thề hiện
hơn. ~ ~h~rc chính trị mác xít - lênillllit. cương lĩnh xa nội vệt hoạt rộng trực lên của là im dòng sản
Liên Xô. Nhi nước xã hội chủ nghĩa, của toàn bộ óc lllòn~ tính trị của xã hại xã hộ! c~lti ll~hĩa. đich
c~lillll các quả. hê xa hộ lòng ht~l) lợi ích của ~ini cấp công nhân, qtt~ln chúa(. lao dựng rộng rãi xây
dự~lơ chủ nghĩ:l xà ;!òì và (1 ~ nghĩa còll~i sản)) (ti. 1 l).

Suu này, trong nội hàm của khác mềm chính sách và hời phai bao ~l/l mươi.

thành (o s~ill dân : mỗi hơn hệ giữa giảnh sách .a hội với tổng loè chính sách, đặc bir~l là illr~i liên
hệ !:lát lllit giữa chích st~h ~l hội "à ~lilllll sấm kinh tế trong tóm_ tí"~ (trình s~h cu Đảng và ~ hà
~llrô~ , nhi 'l. "êu ló cần lrú~ của hệ thống chính suât . lợi ích giai cấp của chính sách '(ã hời; : thủ thề
đề la chính sá~ll ~ à đối tượng của chính sách : đtt~ thù của (-híllli sách xã h)! (ti. tj).

X(t ~è n~u~n gốc. thì chil.h sá('h xl hội là hiện tượng lli/t cá~v. V. 1. l.c-ni~ dà lừng khđn~ ~iãth
r~ll~ ((chính trị là biểu hiện tập tru'lg củ,l kinh lế..~ [2]. Vậ. dụ~ nguyên ~c chun~i lly ~ ~o lĩnh
vực ehúlll ~ách xã hội. đĩ~u d(l có ngllla là : l) loại llmlt. tính cĩlát, nột dtl.lg củrl Cl~iil'l .""icli Xã l~ội
bị quy định b~i 'lo,li hình quan hc sản ~u~t ~ Nội dung ('ua chinll sá'll xã hội thề hiện lợi ích kinh lê
của (ác giai cấp th('ng trị 3)Kinh tế i)ao ~iờ ('ullg là cơ sở vát chất quy ~t định mọi nlliem vụ xã hời.
Mọi ~hu~l~ trình xã hời đều không có biá trị nếu không được bảo đ~ m vê mặt kinh tế (tr. 1 l-12~
Duo'r'b nhiên chính sá('h xã hội có tính độc lập tương đối, trước hei d) lillh rlòc lập tuollg đoi của các
quarl hệ xã hội qtlyết định. 'rong chính sách xã hội ~the hiện mâu thuẫn giữa cát' quall hệ killh tế v~
qtlan hệ xã h~i, chún,~ ttrong tac với nh.ttl. lúc này thì thúc đ~ay nhau, lúc khác tlli lái kinl hãm lân
nhau (lri2).

(1) Cương l,ính ('ua Đảng cộng sản l~iên X~ : nan sửa đoi lĩlú' tr' ~ tchù \g:t~

(2) V.I. Lenin -" l'òàn l~p' T 42, tr. 2~ rchữ Ngai

chính sách... (2) Đại hội XXVII của Đảng cộng sản Việt Nam quan tâm đặc biệt tới các nhân tố xã hội có tác dụng tăng tốc sự phát triển của xã hội Việt Nam. Có nhiều lý do buộc Đảng cộng sản Việt Nam phải hoàn thiện hệ thống chính sách xã hội của Đảng và Nhà nước. Về lĩnh vực xã hội: là nơi thể hiện những thành quả của nền kinh tế xã hội chủ nghĩa tồn tại 'rút cuộc là nhằm thỏa mãn nhu cầu của con người trong như lĩnh vực sinh sống. các thành quả của hoạt động kinh tế không từ bỏ thực hiện ngoài lĩnh vực xã hội ((. ~

2) Các quá trình xã hội mang bản chất cách mạng và nhân đạo của (hủ nghĩa xã hội dưới hình thức dân chủ nhất. Sự mệnh lịch sử của chủ nghĩa xã hội là tất cả vì con người, chủ sự phát triển hài hòa và toàn diện của con người, 3) thiêu chính sách xã hội lần cực thì không thể bảo đảm việc nâng cao vai trò nhân tố con người ta do đó cũng không thể giải quyết thành công những nhiệm vụ tăng tốc phát triển kinh tế - xã hội; 4) trong hoạt động thực tiễn của tổ chức Đảng và cơ quan Nhà nước đã có sự buông lỏng, không quan tâm đúng mức các vấn đề xã hội trong sản xuất, sinh hoạt. giảm sút nhiệt tình của người lao động, suy yếu bề mặt kỷ luật lao động cũng như nhiều hiện tượng tiêu cực khác'.

Hội nghị Trung ương tháng 1/1977 nói rõ thêm rằng/1-7 triệu/ mấy triệu ký vừa/1 nội số vấn đề... hệ đã được mà quyết liệt, như và cần đảm bảo việc làm cho người lao động, vấn đề bảo trợ, bầu luận xã hội... như. (liều tiềm năng của chủ nghĩa xã hội) là trong vì (hoàn thực? điều kiện ở, cung cấp) lương thực, thực phẩm, tổ chức giao thông vận tải, dịch vụ lý giáo dục và đào tạo. cung cấp hàng hóa lưu thông rộng rãi (Giá phát lượng cao... "án chưa dưới khai thác đầy đủ. Nguyên tắc phân phối theo công đồng thường xuyên bị vi phạm. không kiên quyết đấu tranh chống lại thu nhập phi lao động, chính sách khuyến khích "Tật chủ và tinh thần không nhất quán... Tất cả những thiếu sót. sự dẫn đó dẫn đến làm ly ý lại, và klluyếch trương tâm lý bình quân chủ nghĩa ttr- ' - lo

Nguyên nhân chủ yếu của những thiếu sót, sai lầm trong lĩnh vực xã hội không chỉ là do hàm lượng của đường lối phát triển kinh tế theo bề rộng mà còn do tư duy giá trị dưới mức và kịp thời những vấn đề chín mười của sự phát triển xã hội. Khuynh hướng tư duy kỹ trị bộc lộ ngày càng rõ rệt, thể hiện trong nguyên tắc phân bổ chi phí cho việc phát triển lĩnh vực văn hóa-xã hội, sự trì trệ của anh ý (này để trở thành lực cản kìm hãm nghiêm trọng quá trình phát triển kinh tế. Ngoài ra còn do sự vi phạm những nguyên tắc công bằng xã hội chủ nghĩa trong trả công lao động đối với nhiều nhóm xã hội--nghề nghiệp xa rời luật pháp xã hội chủ nghĩa. xa rời những nguyên tắc lên nít về tuyển lựa, đề bạt cán bộ v. v... (ti 14).

Những chủ trương, chính sách xã hội do Đại hội X/1976 đề ra chính là nhằm khắc phục những thiếu sót, sai lầm nêu trên trong lĩnh vực xã hội Việt Nam.

Việc giải quyết những nhiệm vụ chủ yếu trong chính sách xã hội đã được ghi rõ trong bản sửa đổi mới Cương lĩnh của Đảng cộng sản Việt Nam nhằm bảo đảm: là đạt tới mục tiêu (tiểu ' ó do của chính sách xã hội do Đảng cộng sản Việt Nam đề rõ là: (y dựng nhân dân xã hội, 1) hình thành xã hội thu nhập về m-ll xã hội khi xây dựng thành công (hủ nghĩa xã hội đầy đủ (tr 16-17).

Không thể hiện thành công chính sách xã hội mới nếu không biết kết hợp chính sách

xã hội với các chính sách khác, đặc biệt là "ở chính sách kinh tế"

12~ ' Tô này ~l~p công cuộc cải tổ nền l~inll lê XÔ viết, đang lạo ra nhĩ~rng điều kiện (:ăn bản dè đưa nên ~tilth tế quốc dân lên trình độnơi về chất. Nhờ đó sẽ bảođám cơ sở vật chất vững chài (:, rộng lớn hơn được đề thực hiện các chương trình xã hội. Giai cấp công nhân đóng vai trò chủ đạo ta ong việc hoạ(h dinh và thực hiện chính sách xã hội. Sự phát triển toàn diện nên dân chủ xã hội chủ nghĩa đang tạo ra những điều kiện chính trị căn thiết cho vực tích cực hóa nhân tố con người - Đó là mục tiêu và' phương hèn của sự thực hiện chính sách xã hộ(. Đường lối dứt khoát'của Đảng dành ưu tiên cho sự phát triển lĩnh vực xã hội, tiến hành cải .lồ căn bản về (đất các quan hệ và hoạt động xã hội, giải quyết dứt điểm những vấn đề xã vi đã chín mươi. Sự kiểm tra, kiểm soát hành ngà" công cuộc cải to toàn diện và sâu sắc đã hội Xô viết. thực hiện các kế hoạch đề ra thu hút quỹ ellún~ nhân dân rộng lớn vào quá trình cải tổ cách mạng này-đó là sự bảo đảm chắc chắn cho các kế hoạch phát toèn xã hội đã?c thực hiện thành công (ti ~01 -(002).

1 ử trước đến này đã có nhiều công trình nghiên cứu khoa học xã hội nhằm hoàn thiện chính sách xã hội của Đảng cộng sản Liên Xó và Nhà nước Xô viết. Trung tâm (hú ~ của kh'ja học xã hội Liên Xô ngày ntt~ là việc nghiên cứu sâu sắc và toàn diện những vấn đề sau dân : li Những khía cạnh 'ã hội của cách mạng khoa học- kỹ thuật ; ~ Sự phát tri~ll của các quan hệ lao động. phân phối trong điều kiện cải tổ; 3) Hình thành và thực tiện những nhu cầu hợp tý của cán người ; 4) Những vấn đề về công bằng xã hội, nhu t âu và lợi ích xã hội ; 5)tích cực hóa nhân tố con người ; 6) Sự xích lợi gần nhau của các giai cấp, các nhóm xã hội. các dân tộc và bộ tộc ; i) Làm sâu sắc thêm sự bình đẳng xã hội và sự thuần nhất xã hội (ti 302). .

Trong sách này, lập thể tác giả Xô viết lập hợp, tong hợp được nhiều số liệu thống kê xã hội, bao gồm cả các số liệu điều tra xã hội học cho phép thấy thực trạng tình hình xã hội cũng như khuynh hướng khả thi của nó-

Những điều chỉnh lớn trong chính sách kinh tế nhằm bảo đảm thực hiện thành công ('hintl sách xã hội và ưu tiên lĩnh vực văn hóa -xã. hội. Từ 1922 đến 19S~ dl/ờn~ lối ưu tiên sản xuất tư liệu sản xuất (nhóm (A ') đã giữ vị trí áp đảo (tăng 1413 lần) so với sản xuất là liệu tiêu dùng (nhóm ((B ") (chỉ tăng có 158 lần). Sau Đại hội XX~II, trong kế ho,lại 5 năm lần thứ là nhịp độ sản ~uãl lưu trữ ăn tuất (.4,3%) sẽ bị giảm lương đôi so với nhịp độ tăng sản xuất tư liệu tiêu dùng (~7~ thu nhập thực tế của người lao động sự lẫn lên 14~ chu chuyển hàng hóa bán lẻ sẽ tăng lên 33,(lưu và quy thô tuyệt đối (ủa quỹ tiêu dùng xã hội sẽ tăng lên 2uo/.

Trong năm 198~ đã chi 380 tỉ rúp (hơn 20ti rúp so với chi phí năm 1986) dè triển khai Dững chương trình xã hội to lớn như chương trình lương thực thực phẩm, ~trong' trình hàng tiêu dùng và dịch vụ, chương trình xây dựng nhà bè Trong năm 1987 kịp độ gia tăng từ cơ bản đề ~hất triển lĩnh vực ~ã~ hội tâm lên gấp .) lần cao hơn so với nhịp độ chung của kinh tế quốc dân.

~ duyên tác bình đẳng và công bằng xã hội trong thu nhập được bảo đảm rằng cách kết hợp 2 nguồn thu nhập : Trả công lao động và quy tiêu dùng xã hội, trong đó phần trả công lao động chiếm 2/3 phúc lợi và đã~h vụ. đồng thời bảo đảm sự xích gần lại mưu của các nhóm dân cư. nhóm nghề nghiệp v.v... trong xã hội Xô viết. Chẳng hạn, năm l~16 kll~ảng cách thu nhập thực le giữa loi người lao động có thu nhập cao với 10% người lên động (ó thu nhập thấp nhất là 7~4 lần, đèn j956 giảm xuống còn 4~4

lần, 1966 còn 3,26 tấn và đến đảo thập kỷ 80 chỉ còn gài 3 lần. Xu hướng này còn tiếp tục song không phải trên cơ sở bình quân chủ nghĩa mà là trên cơ sở nâng cao

c~ảnh sách" 127 chất lượng vô số lượng lao động, h~jản thiêlã cơ chê trả công lao động theo nguyên tắc phân phối xã hội chủ nghĩa.

Quy tiêu dùng ~ã hội cũng được chú trọng thích đáng, nhịp độ tăng trưởng cao qua các thập kỷ. Năm 1960, trợ cấp bảo hiểm xã hội rút từ quỹ tiêu dùng. xã hội là 127 rúp một đầu người ; năm 1985 là 530 rúp đến năm 1990 sẽ đạt 630 rúp.

Trong sách này, các tác ~i~ Xô viết đã đề cập 3 khía cạnh quan trọng-, của hệ \lần đề (hình sách xã hội xã hội chủ nghĩa :

1. Những thành tích cũng như 1111~u sót, sai tâm trong chính sách xã hội t ủa Đ(in~ cộng sản Liên Xô và Nhà nước Xô viết. ,

2. Cơ sở và chút - kỹ thuật, tiềm me kinh tế - chính trị của xã hội xã hội chủ nghĩa quyết định căn bản mục tiêu. chỉ tiêu của chính sách xã hội.

3. Tinh độc tập trung đối và au tác động tích cực hay tiêu cực 1r~ lại của chính ,ách xã hội dẫn các lĩnh vực kinh tế, chính trị, tinh thần còn xã hội.

Không quan tâm bóng mức nhân tố con người trong tong thê chính sách thì sẽ bị trả giá đắt. Đó là bài học lịch sử trong quá trình do ra và thực hiện chính sách xã hội ~ Liên.Xô. nà; học thứ 2 là không thể nêu ra khu ~li~ u sương : (lất cả vì con người nhân danh con người ~ mà phải có hệ chính sách xã hội cụ thể tlli~t thực. được nhân dân đồng tình ủng hộ.

Cho đến nay vẫn còn rất nhiều con số nói lên thực trạng kinh tế - xã hội mà hình sách xã hội của Đall~ cộng sản Liên XÒ và Nhà nước Xô viết phải tích cực giải quyết nếu không thì khó lòng phát huy thật sự phân tổ con người trong tải tò chủ chĩa xã hội hiện thực. Chẳng hạn như tình trạng vuông cấp liên tục tỉ lệ bằng năm ủa các phần thu nhập quốc dân dành cho tiêu dùng và tích lũy qua các kế hoạch tỉ năm : 1966- 1970 : 7.)/ ; 1971 - 1-97t) : 5,1 / ; 1976 - 1980 ; l(i81 - 198t) : ~l ~ ; do với sản phẩm công nghiệp các con số lương ứng là : 8,1% ; 7~ ; 4.-1/1/ ; 3.7/ol ; còn ò. vì năng 'uất lan động là : 6,8~ ; 4~ ; 3,3~ ; 3,là

Cho đến nay' to triệu người Xô v~êt vẫn làm lao động thủ công nặng nhọc : gần 1/3 số công nhân trong công nghiệp, hơn 1/2 trong xà dựng và 3/4 trong nông nghiệp Đối với lao động nữ tỉ lệ lao động thủ (ông, nặng nhọc trong công nghiệp !à 30-50~ nhưng trong nông nghiệp là 98~

Theo dự tính của lần sửa coi mới cương lĩnh đến năm 200U mỗi gia đình trong thực tế sẽ có căn hộ riêng hay nhà riêng. Nhưng hiện nay chỉ có 81~ gia'đinll ở thành thị là có căn hộ riêng.

Trong cuộc thi đua v~ề kinh tế và lối sống. giữa hai trê thắng thế giới tư bản chủ nghĩa và xã hội chủ nghĩa nói (chung, thi đua về chính sách bá hộ[nói riêng hiện nay. Đánh cộng ~all Liên Xô và Nhà nước XÒ viết đàng bi thách thức căng thẳng. Vài con số so sánh b :

- Năng suất lao động xã hội :

Trong công nghiệp Liên Xô bằng khoảng .)OÀ công nghiệp Mỹ.

rron~ nông nghiệp Liên Xô bằng dưới 20~ nông nghiệp Mỹ

128 'Ti\ Duy Hợp - ~llu nhập quốc dân bình quân đầu ll~trùi/năm.

rj' Liên Xô dưới 5000 đô la ~ .

Ở Mỹ trên 15.000 đô la.

Chúng tỏ rằng nếu cơ sở khoa học-kỹ thuật bị thua kém. tiềm lực kinh tế - thính tri yếu kém thì chính sách xã hội rơi vào tình trạng ((lực bất tông tâm ? ~ lòng tốt có thể có thừa, song thực tế vẫn khôì,g thoả mãn nhu cầu của nhân dân lao động trong so sánh tương nhìn giữa 2 chế do chính trị - xã hội.

~ án đề chinh sách xã hội rõ ràng có 2 mặt nay ~ mức độ thoả mãn :

1 I3~l đảm công bằng xã hội một cách tương đối trong chừng mực cơ sở vật cilát-ki.lu tè xã hội (.ho phép'

2. P!lát 1~it~n mạnh mẽ cơ sở vật chất-kirlll tê đề nâng cao trình do công hãn xã hội và chãi lượng sống của eoll người.

(kinh sách xã hội của Đảng cộng sản liên Xô trong giai đoạn hiện nay nhằm đáp ứng cả 2 yêu cầu đó :

1 mê?t('ll'n~l 1:~i ('~í~ định mức. chỉ tiêu, ql~m hê xã hội, chõng như rau cả kia vượt ạt á lnú~ bản run của ll~l kinh tế quốc dân, chóng tiêu cực xã hói. kích thích nhân lo tích ~ực'của người !ao ðollg~

~ Thơm qua nhân tố con người. tập trung lực lượng tăng !óe phát lri~n khoa học - kỹ thuật và là inh tế - xã hội. ký vong đen đầu thế kỷ 2 1 đạt tới trình độ mới về vài (hát (.ủa xã hội Xô viết ngang bằng cử chỉ tiêu kinh tế - kỹ thuật và lãnh tế-lã nội hóa cao nhất tll~ với. tí c'j như thế chủ nghĩa xã hội mới thật sự là xã hội chủ nghĩa, chiêu loang chủ nghĩa tư bản trong thi đua kinh tế và lối sống.

~ltàn bộ kỳ ~on~ đó đ~llg ở trong quá trình từ thức hành động cái tò chủ nghĩa xã lòi !lên trận do Động eon~ sản lên XÃ lãnh đạo.